Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Aanbestedingsdocument

Europese aanbesteding volgens de openbare procedure voor de uitbesteding van Informatiebeveiligingsonderzoeken (RVICTO-PT) 2026

Publicatiedatum:	28 oktober 2026
Status:	Definitief
Versie:	1v1
TenderNed-kenmerk:	620596
Referentie:	IUC-EZK 202510196

Revisie tabel

Dit document is een voortzetting van versie 1.0 uit de ingetrokken aanbesteding met TenderNed-kenmerk 609833. Voor de heraanbesteding met TenderNed-kenmerk 620596 zijn in versie 1.1 wijzigingen aangebracht ten opzichte van versie 1.0. Deze wijzigingen worden hieronder toegelicht en, waar van toepassing, rood gemarkeerd.

Versie	Datum	Toelichting
1.0	03 september 2026	Publicatie
1.1	30 oktober 2026	• §1.3: planning en verwijzingen afgestemd op de hernieuwde publicatie, TN 620596. • §1.4, toegevoegd een leeswijzer over de ingetrokken aanbesteding (TenderNed 609833), inclusief spelregels en verwijzing naar de eerdere Nota van Inlichtingen (Bijlage 21). • §2.1.1: prijsranges en benaming van klasse D aangepast; uitsluitend de maximale totaalprijs is bindend. Zie ter informatie ook verwijzing naar het verdeelmechanisme in AP.1 van het Programma van Eisen. • §2.1.2: achtergebleven verwijzing "voor Maatwerk diensten applicaties (MDA)" verwijderd. • §2.2.1.6 en §2.2.2.4: toerbeurt en minicompetitie afgestemd op de classificaties A/B respectievelijk C/D en de grens van € 25.000; het ontbreken van een aanbiedingsplicht en de schriftelijke reactieplicht verduidelijkt.

Versie	Datum	Toelichting
		• §2.2.2.1: verwijzingen naar het gewijzigde cyberaddendum geactualiseerd en de onvolledige passage over het invullen van de bijbehorende beveiligings- en weerbaarheidsafspraken aangevuld. • §2.3: omschrijving van M-1 gecorrigeerd en onderscheiden van PI-1. Verduidelijkt dat reeds gesloten Nadere overeenkomsten bij toepassing van de herzieningsclausule ongewijzigd van kracht blijven. • Hoofdstuk 3, onderdeel 3 'Eisen aan de minicompetitie': hernieuwde uitvraag na aanpassing van scope of classificatie afgestemd op AP.1; gevolgen van herclassificatie na intake afgestemd op §2.1.1 en AP.18. • §4.2: onjuiste verwijzingen naar §6.5 gecorrigeerd naar §6.6. • §4.3.2: uitzondering voor het aantonen van kerncompetentie 1A met meerdere referentieopdrachten verwerkt; het verplichte karakter van de kerncompetenties verduidelijkt. • §4.3.4: onjuiste aanduiding "kwaliteitszorg" gecorrigeerd naar de eis inzake het informatiebeveiligingsbeheersysteem. • §5.4.1 en §6.4: beoordelingsschaal afgestemd op §5.1 en aantal beoordelaars gecorrigeerd. • §5.3 en §5.4.2: tariefverwijzingen gecorrigeerd en prijsbeoordeling afgestemd op de vaste formule uit Bijlagen 7 en 14. • §7.3.3: indiening van het Excel-vragenformulier via de berichtenmodule van TenderNed voorgeschreven; behandeling van anders ingediende vragen en verzoeken om individuele behandeling verduidelijkt. • §7.3.4: verlenging van de gestanddoeningstermijn bij een lopend NBIV-onderzoek en het behoud van de aangeboden maximumtarieven gedurende die verlenging verduidelijkt. • §7.3.12: verwijzing naar de Klachtenprocedure gecorrigeerd van Bijlage 14 naar Bijlage 17. • §7.3.17: verwijzing naar §7.3.18 gecorrigeerd; onjuiste inhuurpassage vervangen door een bepaling over toestemming voor het toevoegen of vervangen van onderaannemers. • §7.4: verwijzing naar de gunningscriteria gecorrigeerd van AP.5 naar AP.7; ontbreken van een aanbiedingsplicht en schriftelijke reactieplicht verduidelijkt. • Hoofdstuk 8: titel van Bijlage 11 geactualiseerd en publicatievermelding aangepast vanwege het alsnog publiceren van Bijlage 15. • Documentbreed: TenderNed-kenmerk in de voetteksten geactualiseerd van 609833 naar 620596.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 8
   1.1. Deelnemers, Aanbestedende dienst en IUC-EZK, categorie ICT-Professionals Rijk 8
      1.1.1. Deelnemers & ICT-IV Landschap 8
      1.1.2. Aanbestedende dienst en IUC-EZK 10
      1.1.3. Categorie ICT-Professionals Rijk 10
   1.2. Aanleiding voor deze aanbesteding 11
   1.3. Tijdspad 11
   1.4. Leeswijzer en relatie met eerdere aanbesteding 12
2. Opdrachtomschrijving 14
   2.1. Beschrijving en doel van de opdracht 14
      2.1.1. Scope 14
      2.1.2. Buiten scope 19
      2.1.3. Post Quantum Cryptografie 21
   2.2. Percelen 22
      2.2.1. Motivering procedure en samenvoegen opdrachten 22
      2.2.2. Raamovereenkomst 26
      2.2.3. Nadere overeenkomst 29
      2.2.4. Wachtkamerovereenkomst 29
   2.3. Omvang van de opdracht 29
3. Eisen ten aanzien van de opdracht 33
4. Eisen aan Inschrijver 37
   4.1. Inleiding 37
   4.2. Uitsluitingsgronden 37
   4.3. Geschiktheidseisen 39
      4.3.1. Economisch en financiële draagkracht 39
      4.3.2. Technische bekwaamheid 40
      4.3.3. Kwaliteitszorg 43
      4.3.4. Informatiebeveiligingsbeheersysteem 43
   4.4. Uittreksel beroeps- of handelsregister 44
   4.5. Nationale veiligheid en ABRO 45
5. Wensen en beoordeling 49
   5.1. Inleiding 49
   5.2. Wensen ten aanzien van de kwaliteit 50
   5.3. Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, exclusief btw 52
   5.4. Beoordelingsmethodiek wensen 54
      5.4.1. Beoordeling van wensen ten aanzien van de kwaliteit 54
      5.4.2. Beoordeling wensen ten aanzien van prijzen/tarieven 55

6. Beoordeling Inschrijving 56
6.1. Beoordelen volledige en rechtsgeldige Inschrijving 56
6.2. Beoordeling eisen met betrekking tot de Inschrijver 56
6.3. Beoordelen eisen van de opdracht 56
6.4. Beoordelen wensen van de opdracht 56
6.5. Bepaling definitieve totale eindscore 57
6.6. Beoordelen bewijsmiddelen 57
7. Procedure Inschrijving 59
7.1. Akkoordverklaring 59
7.2. Planning 59
7.3. Procedure algemeen 59
7.3.1. Communicatie 59
7.3.2. eHerkenning 59
7.3.3. Vragen en inlichtingen 59
7.3.4. Gestanddoeningstermijn en Inschrijving 60
7.3.5. Varianten 61
7.3.6. Kosten van de Inschrijving 61
7.3.7. Stopzetten aanbesteding 61
7.3.8. Rangorde documenten 61
7.3.9. Informatie over verplichtingen Inschrijver 61
7.3.10. [Vervallen] 61
7.3.11. Tegenstrijdigheden of bezwaren 61
7.3.12. Klachtenregeling 61
7.3.13. Beslechting van geschillen 62
7.3.14. Indiening van de Inschrijving 62
7.3.15. Vorm en inhoud van de Inschrijving 62
7.3.16. Rechtsgeldige ondertekening 65
7.3.17. Inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen 65
7.3.18. Eén Inschrijving 67
7.3.19. Schenden fundamenteel beginsel aanbestedingsrecht, eerlijke mededinging 68
7.3.20. Communicatie en taal 68
7.3.21. Algemene voorwaarden 68
7.3.22. Contractvoorwaarden 68
7.3.23. Toelichting op en verificatie van de Inschrijving 69
7.3.24. Mededeling gunningsbeslissing 69
7.4. Nadere gunning onder de Raamovereenkomst 70
7.4.1. Uitvoering van minicompetities door Deelnemers 70
8. Bijlagen 71

Begripsbepalingen

Onderstaande begrippen worden aangeduid met een beginhoofdletter. In de tekst kan zowel het enkelvoud als het meervoud van deze begrippen worden gebruikt.

Aanbestedende dienst	Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, mede namens de Deelnemers.
Aanbestedingsdocument	Dit document, inclusief bijlagen.
Aanbestedingswet	Aanbestedingswet 2012
Aanvraag	De offerteaanvraag die in het kader van de Raamovereenkomst door een Deelnemer via een minicompetitie bij de Opdrachtnemers wordt uitgezet.
Algemene Rijksvoorwaarden	Algemene Rijksvoorwaarden bij IT-overeenkomsten 2022 (ARBIT-2022).
Bijzondere Opdracht	Een overheidsopdracht die raakt aan de nationale veiligheid en waarbij een 'te beschermen belang' betrokken is.
Deelnemer	De Aanbestedende dienst(en)/organisatie(s) die is (zijn) vermeld in paragraaf 1.1 van dit document, die deelneemt (deelnemen) aan deze aanbesteding en onder de te gunnen Raamovereenkomst zelfstandig Nadere overeenkomsten voor opdrachten gaat(n) sluiten.
Economisch meest voordelige inschrijving(en)	De Inschrijving(en) die op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding de hoogste definitieve totale eindscore heeft behaald.
Geschiktheidseisen	De eisen waaraan een Inschrijver moet voldoen om voor gunning in aanmerking te komen.
Inschrijving	Een door een Inschrijver ingediende offerte op dit Aanbestedingsdocument.
IUC-EZK	Het Inkoopuitvoeringscentrum van IUC-EZK, ondergebracht bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, is procesbegeleider voor deze aanbesteding.
PT-bank	De groep Opdrachtnemers die in de betreffende periode niet actief deelnemen aan minicompetities binnen de Overeenkomst, maar die op basis van roulatie kunnen promoveren naar het IBPT-veld.
PT-veld	De groep Opdrachtnemers die in de betreffende periode actief deelnemen aan minicompetities binnen de Overeenkomst en die door de Opdrachtgever zijn geplaatst in de actieve positie voor het ontvangen van Aanvragen.

Nadere overeenkomst	De schriftelijke overeenkomst op grond van de Raamovereenkomst die tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer wordt gesloten voor de uitvoering van een resultaatverplichte opdracht, al dan niet in de vorm van een of meerdere in te zetten ontwikkel-/beheerteams.
Offerte	De aanbieding van een Opdrachtnemer op een Aanvraag.
Opdrachtgever	Binnen de context van dit Aanbestedingsdocument en de Raamovereenkomst: de Staat der Nederlanden, te dezen vertegenwoordigd door de Minister van Economische Zaken en Klimaat, die in opdracht van de Deelnemer(s) optreedt. Binnen de context van een Nadere overeenkomst: de Deelnemer die de Nadere overeenkomst met een Opdrachtnemer sluit.
Opdrachtnemer	De partij met wie Opdrachtgever de Raamovereenkomst sluit.
Overeenkomst	De schriftelijke raamovereenkomst tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer waarin gedurende een bepaalde periode de voorwaarden inzake de te gunnen overheidsopdrachten (Nadere overeenkomsten) zijn vastgelegd.
Raamovereenkomst	Zie Overeenkomst.
Uniform Europees Aanbestedingsdocument	Een verklaring waarin de Inschrijver verklaart aan aan de in de bijlage 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' gestelde eisen te voldoen door middel van het invullen en ondertekenen van het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument'.
Verwerkersovereenkomst	Tussen Opdrachtgever *(verwerkingsverantwoordelijke)* en Opdrachtnemer *(verwerker)* te sluiten overeenkomst die ziet op de verwerking van persoonsgegevens door Opdrachtnemer.

Begripsbepalingen met betrekking tot Penetratietesten
Voor zover hieronder niet opgenomen, hebben specifieke begrippen rond Penetratietesten de betekenis als gegeven in de Algemene Beveiligingseisen voor Rijksoverheidsopdrachten 2026 (ABRO 2026), de actuele TIBER-documentatie en het Cyber Security Woordenboek. Bij eventuele tegenstrijdigheid prevaleert de ABRO 2026.

1. Inleiding

Het voor u liggende Aanbestedingsdocument bevat informatie over de Europese aanbesteding volgens de openbare procedure voor de uitbesteding van resultaatverplichte ICT-/ IV-opdrachten op het gebied van Pentesten van de Deelnemers (zie paragraaf 1.1).

U wordt uitgenodigd om op basis van dit Aanbestedingsdocument een Inschrijving in te dienen.

1.1. Deelnemers, Aanbestedende dienst en IUC-EZK, categorie ICT-Professionals Rijk

1.1.1. Deelnemers & ICT-IV Landschap

De Deelnemers aan deze Raamovereenkomst vertegenwoordigen een breed spectrum van organisaties binnen de Rijksoverheid, waaronder ministeries, de Staten-Generaal, Hoge Colleges van Staat en diverse zelfstandige bestuursorganen (zbo's) met eigen rechtspersoonlijkheid. https://organisaties.overheid.nl/

Hoewel de organisatorische inrichting per Deelnemer verschilt, vertonen hun ICT-omgevingen duidelijke overeenkomsten die relevant zijn voor de uitvoering van penetratietesten:

- **Hybride en cloud-gebaseerde architecturen** Deelnemers werken doorgaans in hybride omgevingen waarin on-premise infrastructuur wordt gecombineerd met publieke cloudplatformen (zoals Azure, AWS of GCP). Veel organisaties bevinden zich in een transitie naar cloud-native applicaties.
- **Strikte governance en segmentatie** Vanwege de aard van de verwerkte gegevens (zoals staatsbelang, toezichtinformatie en persoonsgegevens) hanteren deelnemers strenge scheidingen tussen netwerken, domeinen en cloudsegmenten. Toegang tot testobjecten is altijd expliciet geautoriseerd en vindt plaats binnen rijksbrede beveiligingsprotocollen.
- **Variatie in beveiligingsvolwassenheid** De beveiligingsrijpheid verschilt per deelnemer: sommige organisaties werken met geautomatiseerde monitoring en DevSecOps-processen, terwijl anderen zich in een transitiefase bevinden. Inschrijvers moeten kunnen opereren binnen deze gehele breedte aan complexiteit.
- **Regelgevend kader** Alle deelnemers vallen onder de NIS2-richtlijn en de Cyberbeveiligingswet. Pentesten moeten bijdragen aan het waarborgen van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van kritieke overheidsfuncties.

De aanbesteding wordt uitgevoerd namens en ten behoeve van de volgende Deelnemers.

Ministerie	Deelnemer(s)
Ministerie van Algemene Zaken	Uitsluitend het onderdeel Dienst Publiek en Communicatie (DPC)
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Het volledige ministerie, exclusief AIVD en SSO CN/RCN/RV. De deelnemers die momenteel onderdeel uitmaken van zijn: Bestuursdepartement, RvIG, Logius*, dienst Huurcommissie, O&P Rijk, ODI, FMH, SSC-ICT, RBL, RvIHH, RIS, OBF, ABD, RVB, NCG, IMG** *Logius neemt optioneel deel. Zij heeft het recht om opdrachten vanaf een nader te bepalen datum binnen onderhavige Raamovereenkomst te verstrekken. De datum van deelname zal dan aan alle Opdrachtnemers worden medegedeeld. ** IMG roept af via EZ/RVO
Ministerie van Defensie	Het volledige ministerie
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Het volledige ministerie, exclusief DICTU en NEa. De deelnemers die momenteel onderdeel uitmaken van EZK zijn:

Ministerie	Deelnemer(s)
	Bestuursdepartement, RVO, CPB, RDI, ACM, SodM, ACM
Ministerie van Financiën	Het volledige ministerie, met uitzondering van de Belastingdienst. De deelnemers die momenteel onderdeel uitmaken van FIN zijn momenteel: Bestuursdepartement met SG-/pSG-cluster, DG's en programma-DG's, ADR, DRZ, Inspectie BTD, Douane en de Dienst Toeslagen
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Het volledige ministerie, waaronder momenteel: Bestuursdepartement, RWS, KNMI, ILT, PBL, ANVS, adviescolleges/-raden
Ministerie van Justitie en Veiligheid	Het volledige ministerie, exclusief Schadefonds Geweldsmisdrijven, inclusief het Openbaar Ministerie (OM)
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur	Het volledige ministerie, waaronder momenteel: Bestuursdepartement, NVWA
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Het volledige ministerie, exclusief raden & commissies (AWTI, Onderwijsraad, RvC, Unesco) De deelnemers die momenteel onderdeel uitmaken van OCW zijn: Bestuursdepartement, DUO, IvhO, NA, RCE, IOE, CvTE
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Het volledige ministerie, waaronder momenteel: Bestuursdepartement, NLA, DSU, RSO
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Het volledige ministerie, waaronder momenteel: Bestuursdepartement, CIBG, CBG, CCMO, DUS-I, ESTT, GR, IGJ, NL Sportraad, RIVM, RvS, SCP
Zbo met eigen rechtspersoonlijkheid, hoge college van Staat of sui generis organisatie	**Deelnemer(s)**
Hoge College van Staat	Algemene Rekenkamer
	Raad van State
	Eerste Kamer der Staten-Generaal
	Tweede Kamer der Staten-Generaal
	Nationale Ombudsman
Sui generis organisatie	Hoge Raad der Nederlanden
Zelfstandig bestuursorgaan (zbo) met eigen rechtspersoonlijkheid	Autoriteit Financiële Markten (AFM)
	Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)
	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
	Nederlandse Zorgautoriteit (NZa)
	Sociale Verzekeringsbank (SVB)
	Stichting Reclassering Nederland (SRN)
	Stichting Slachtofferhulp NL (SHN)
	Kamer van Koophandel (KvK)
	Kansspelautoriteit (KsA)
	Raad voor Rechtsbijstand (RvR)

1.1.2. Aanbestedende dienst en IUC-EZK

De rijksoverheid heeft voor veel producten en diensten die ze inkoopt categoriemanagement ingesteld. Het eigenaarschap van de diverse rijksbrede categorieën is verdeeld over de verschillende ministeries. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is eigenaar van de categorie ICT-Professionals Rijk. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is bij deze aanbesteding de Aanbestedende dienst. De Aanbestedende dienst voert deze aanbesteding uit in opdracht van de categorie ICT-professionals Rijk ten behoeve van de Deelnemer(s).

Het Inkoopuitvoeringscentrum IUC-EZK (IUC-EZK) is een inkoopafdeling die organisatorisch is ondergebracht bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De uitvoerende taken van de categorie ICT-Professionals Rijk zijn belegd bij het IUC-EZK. Naast de inkopen voor de ministeries van EZK en LVVN, begeleidt het IUC-EZK voor onder andere deze categorie de Europese aanbestedingen en sluit het namens en in opdracht van de diverse rijksonderdelen de daaruit voortkomende raamovereenkomsten. Het IUC-EZK verzorgt ook het centrale contractmanagement (CCM) van de raamovereenkomsten voor de categorie ICT-Professionals. Dit omvat o.a. hulp bij de implementatie van de nieuwe raamovereenkomsten bij Deelnemers, advies over het gebruik, het monitoren van de prestaties van Opdrachtnemers op het niveau van de raamovereenkomst, leveranciersmanagement en behandelen van escalaties. Het IUC-EZK streeft naar een zo veel als mogelijk uniforme opzet en werkwijze, zodat de uitvoering van de diverse raamovereenkomsten voor verschillende rijksonderdelen met elkaar kan worden vergeleken, een gestandaardiseerde invulling van het contractmanagement wordt bevorderd en gezamenlijke belangen kunnen worden behartigd. De Deelnemers verzorgen zelf hun Aanvragen en sluiten en beheren hun eigen Nadere overeenkomsten binnen de door IUC-EZK gesloten Raamovereenkomst. De Deelnemers organiseren en voeren zelf het decentrale contractmanagement (DCM) uit.

1.1.3. Categorie ICT-Professionals Rijk

Categoriemanagement binnen de rijksoverheid kan het beste worden gedefinieerd als een werkwijze op inkoopgebied die leidt tot een rijksbrede strategie voor het verwerven van een product of dienst. Het gaat hierbij niet alleen om het feitelijk inkopen, maar om de gehele levenscyclus van het product of de dienst, van behoefteformulering aan het begin tot contractbeheer en evaluatie aan het einde. Kortom: niet ieder voor zich, maar slim samenwerken. Categoriemanagement biedt dan ook een basis om vanuit één rijksbreed perspectief te werken, waarbij deze vorm van inkoop verder gaat dan het bundelen van inkoop en het louter reduceren van kosten. Categoriemanagement leidt ertoe dat algemene (inkoop)doelstellingen eenvoudiger gerealiseerd kunnen worden voor een categorie, op eenzelfde wijze. Bovendien biedt het bundelen van kennis - en daarmee verdere bevordering van deskundigheid in één categorie - ook voordelen voor zowel de vraagzijde van de markt als voor de aanbodzijde en de op het terrein van de categorie opererende belangenorganisaties. Rijksbreed zijn er ca. twintig categorieën actief. Zie voor meer informatie:
https://www.pianoo.nl/nl/inkoopproces/fase-0-organisatie-van-inkoop/categoriemanagement
https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zakendoen-met-het-rijk/inkoopcategorieen

De categorie ICT-Professionals regelt de inkoop van externe ICT/IV (informatievoorziening)-professionals. De rijksoverheid heeft veel externe ICT-professionals nodig, als tijdelijke vervanging of aanvulling op haar eigen capaciteit. Bij deze inkoop ligt de nadruk op het maken van afspraken met bedrijven die deze externe i-capaciteit, kennis en kunde kunnen leveren. Zie voor meer informatie over de categorie:
https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zakendoen-met-het-rijk/inkoopcategorieen/categorie-ict-professionals

1.2. Aanleiding voor deze aanbesteding

Aanleiding voor deze aanbesteding is het feit dat op 14 juli 2026 de huidige raamovereenkomst voor de uitbesteding van resultaatverplichte ICT-/ IV-opdrachten op het gebied van Informatiebeveiligingsdiensten (IB-diensten) voor de navolgende Deelnemers is geëxpireerd: ministeries van VWS, SZW, AZ, BZK (alleen Doc Direkt en SSC-ICT), DEF, FIN, I&W (RWS), J&V (CJIB) en OCW, alsook de Sociale Verzekeringsbank. Deze aanbesteding moet leiden tot opvolging van deze raamovereenkomst, op het gebied van pentesten. De overige Deelnemers hebben de wens geuit aan deze aanbesteding mee te doen zonder dat er voor hen sprake is van expiratie van genoemde raamovereenkomst.

1.3. Tijdspad

Met betrekking tot deze aanbesteding geldt het navolgende tijdschema:

Datum, tijd	**Omschrijving**
Woe 28-10-2026	Aankondiging van de opdracht
Vr 13 november 2026, om 13:00 uur	Sluiting 1e vragenronde: uiterste datum en tijdstip van ontvangst van vragen over dit Aanbestedingsdocument inclusief bijlagen en tekstvoorstellen op de concept Raamovereenkomst (inclusief algemene voorwaarden), de modellen Nadere overeenkomsten en de Verwerkersovereenkomst
Vr 4 december 2026	Publiceren 1e Nota van Inlichtingen
Vr 11 december 2026, om 13:00 uur	Sluiting 2e vragenronde: uiterste datum en tijdstip van ontvangst van vragen over de 1e Nota van Inlichtingen
Do 7 januari 2027	Publiceren 2e Nota van Inlichtingen
Ma 18 januari 2027, om 14:00 uur	Fatale termijn voor het via de berichtenmodule van TenderNed indienen van de Inschrijving
Ma 18 januari 2027, om 14:05	Openen van de kluis met inschrijvingen
Vervolg aanbesteding	
Ma 20-1-2027 tot Vr 13 april 2027	Beoordelen Inschrijvingen
Ma 19 april 2027	Versturen gunningsbeslissing
Di 4 mei 2027	Uiterste datum voor het door de winnende Inschrijvers aanleveren van de door de Aanbestedende dienst gevraagde bewijsmiddelen
Ma 10 mei 2027	Uiterste datum voor het stellen van vragen en/of het vragen om een voorlopige voorziening inzake de mededeling gunningsbeslissing
n.t.b.*	Ondertekening Raamovereenkomst
n.t.b.*	Ingangsdatum Raamovereenkomst
n.t.b.*	Aankondiging van gegunde opdracht (uiterste publicatiedatum)

** nader te bepalen omdat de ABRO-toets buiten de invloedsfeer ligt van het IUC en dus geen onderdeel kan zijn van een planning door het IUC.*

De Aanbestedende dienst kan, indien omstandigheden naar het oordeel van de Aanbestedende dienst daartoe aanleiding geven, de genoemde termijn(en) wijzigen. In dat geval wordt/worden de nieuwe termijn(en) tijdig digitaal kenbaar gemaakt.

1.4. Leeswijzer en relatie met eerdere aanbesteding

Achtergrond
De oorspronkelijke aanbesteding " RVICTO 2026 IB - Pentesten " is op 21 oktober 2026 ingetrokken (zie TenderNed-kenmerk 609833). De onderhavige aanbesteding is een heraanbesteding. Om dubbele vragen te voorkomen, maakt de Nota van Inlichtingen (NvI) van de ingetrokken aanbesteding onderdeel uit van de aanbestedingsstukken van deze heraanbesteding, de vragen worden in deze aanbesteding pas beantwoord. De daarin opgenomen antwoorden en verduidelijkingen blijven van toepassing, voor zover daarvan in de aanbestedingsstukken van deze heraanbesteding niet uitdrukkelijk wordt afgeweken.

De vragen die betrekking hebben op Bijlage 11, Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging, zijn niet beantwoord, aangezien het betreffende Addendum is vervallen en vervangen door versie 2.0. De betreffende vraagstellers worden hierover individueel geïnformeerd. De Aanbestedende dienst verzoekt Gegadigden kennis te nemen van de nieuwe bijlage en, indien daartoe aanleiding bestaat, hierover vragen te stellen.

In geval van tegenstrijdigheid prevaleren de aanbestedingsstukken en Nota('s) van Inlichtingen van deze heraanbesteding boven de NvI van de ingetrokken aanbesteding.

Relatie met het Aanbestedingsdocument en revisietabel
Dit document is een voortzetting van het aanbestedingsdocument uit de ingetrokken eerdere aanbesteding. In de revisietabel (zie eerste pagina) is gedetailleerd beschreven welke wijzigingen zijn doorgevoerd in de versies 1.0 t/m 1.1.

- Versies 1.0: Publicatie.
- Versie 1.1: Bevat de nieuwste wijzigingen ten opzichte van de ingetrokken eerdere aanbesteding gebaseerd op de vragen en antwoorden uit Bijlage 21. Deze wijzigingen zijn in het document waar nuttig rood gemarkeerd voor herkenning. Waar de wijziging uit de context duidelijk is, is geen rode markering toegepast.
- Geldigheid: Het huidige document (inclusief eventuele rode markeringen) is leidend. Mocht er een tegenstrijdigheid zijn tussen de tekst in dit document en informatie uit Bijlage 21, dan geldt altijd de tekst van dit huidige document.

Nota van Inlichtingen eerdere aanbesteding (Bijlage 21)
De volledige NvI van de ingetrokken eerdere aanbesteding is opgenomen als Bijlage 21. Deze bijlage heeft de volgende status:

1. Ongewijzigd geldig: De in Bijlage 21 opgenomen vragen en antwoorden maken onderdeel uit van de aanbestedingsstukken van deze heraanbesteding en blijven onverkort van toepassing.

Opmerking:

2. Rangorde: In geval van tegenstrijdigheid tussen Bijlage 21 en de aanbestedingsstukken van deze heraanbesteding, prevaleren de aanbestedingsstukken, Revisietabel en Nota('s) van Inlichtingen van deze heraanbesteding.

Verplichte voorstudie en Regels NvI-procedure
Alle gegadigden worden verzocht Bijlage 21 en de Revisietabel zorgvuldig door te nemen voordat zij vragen indienen.

- **Eerst raadplegen:** Neem kennis van dit document, de Revisietabel én Bijlage 21.
- **Geen herhaling:** Vragen die reeds zijn beantwoord in dit document, de Revisietabel of Bijlage 21, worden **niet opnieuw inhoudelijk beantwoord**. De Aanbestedende dienst verwijst in dat geval naar de relevante passage.
- **Motiveren bij twijfel:** Indien u van oordeel bent dat een vraag uit Bijlage 21 desalniettemin opnieuw beantwoord moet worden (bijv. omdat de wijzigingen in v1.1 de context hebben veranderd), dient u:
    - Expliciet te verwijzen naar het vraagnummer in Bijlage 21;

    - Gemotiveerd toe te lichten waarom het eerdere antwoord (of de toelichting) niet afdoende is voor deze nieuwe aanbesteding.
- Indien een vraag reeds ondubbelzinnig is beantwoord in de aanbestedingsstukken, de Revisietabel of Bijlage 21, kan de Aanbestedende dienst volstaan met een verwijzing naar de betreffende passage.
- **Kwaliteit:** Vragen dienen helder, concreet en bondig te zijn.

Leesadvies per type gegadigde

Type gegadigde	**Aanbevolen aanpak**
Bekend met de ingetrokken eerdere aanbesteding	1. Raadpleeg eerst de **Revisietabel (v1.1)** om te zien wat er is gewijzigd. 2. Raadpleeg **Bijlage 21** voor vragen die *niet* in de revisietabel staan vermeld. 3. Richt nieuwe vragen uitsluitend op werkelijk gewijzigde onderdelen of nieuwe onduidelijkheden.
Nieuw voor deze aanbesteding	1. Neem dit document integraal door. 2. Gebruik **Bijlage 21** als naslagwerk voor context en eerdere verduidelijkingen die nog steeds geldig zijn (zie status "Ongewijzigd geldig"). 3. Stel alleen vragen over zaken die na bestudering van beide documenten onduidelijk blijven.

De Aanbestedende dienst dankt u voor uw medewerking aan een zorgvuldig proces.

2. Opdrachtomschrijving

2.1. Beschrijving en doel van de opdracht

Het doel van de aanbesteding is het sluiten van een raamovereenkomst voor de uitbesteding van informatiebeveiligingsonderzoeken (ook: penetratietesten/pentesten), zijnde informatiebeveiligingsonderzoeken met een toets op digitale kwetsbaarheden van een systeem, applicatie of ander object. De Penetratietest heeft als doel de gevonden kwetsbaarheden op te sporen en uiteindelijk te gaan verhelpen of mitigeren. Deelnemers hebben deze zorgplicht op grond van de NIS2 (Network and Information Systems)-richtlijn en de hierop gebaseerde Cyberbeveiligingswet. De Penetratietest wordt uitgevoerd via geautomatiseerde en handmatige controles waarbij men zo diep mogelijk wil binnendringen in een digitaal systeem om zwakke plekken te vinden en de gevolgen hiervan te kennen. Men gebruikt de zwakke plekken om nog wat dieper in het systeem te komen. Doel van de test is niet om zoveel mogelijk zwakke plekken te vinden, maar om te onderzoeken of een systeem zwakke plekken kent. Het zoeken naar zoveel mogelijk zwakke plekken gebeurt wel bij een vulnerability scan (Cyber Security woordenboek 2024).

2.1.1. Scope

De informatiebeveiligingsonderzoeken kunnen uitgevoerd worden op diverse doelwitten/objecten. Deze kunnen grofmazig worden ingedeeld volgens onderstaande classificatie, gebaseerd op de te testen omgeving/objecten (1 t/m 5 in onderstaande tabel) en toenemende omvang, complexiteit en/of belang (A t/m D).

	A **Klein**	**B** **Normaal**	**C** **Groot**	**D** **Speciaal**
Prijsrange (excl. btw)	€0 -10k	> €10-25k	> €25-40k	> € 40k
Generiek	A	B	C	D
1. Applicatie	1A	1B	1C	1D
2. Infrastructuur	2A	2B	2C	2D
3. Cloud	3A	3B	3C	3D
4. IoT / OT	4A	4B	4C	4D
5. Overig	5A	5B	5C	5D

Bedragen exclusief btw; bovengrenzen inbegrepen. Met "k" wordt duizend euro bedoeld.

- Deelnemer classificeert het informatiebeveiligingsonderzoek op basis van diverse onderscheidende kenmerken (zie verderop in deze paragraaf) en vermeldt de classificatie in de Aanvraag, oftewel de combinatie van doelwit/object (1-5) en omvang/complexiteit (A-D). Alle bevraagde Opdrachtnemers kunnen die classificatie bevestigen of weerspreken. Dit laatste kan tot aanpassing van de classificatie in de Aanvraag leiden.
- ~~De door Deelnemer gekozen classificatie (keuze tussen 1A tot en met 5D) van het informatiebeveiligingsonderzoek bepaalt de relevante prijsrange, oftewel de minimale/maximale totaalprijs die voor deze opdracht of verzameling van opdrachten van toepassing is. De prijs die in de Offerte van Opdrachtnemer en in de Nadere overeenkomst wordt vastgelegd dient hieraan te voldoen.~~
- De door Deelnemer gekozen classificatie (1A tot en met 5D) bepaalt de relevante prijsrange voor het informatiebeveiligingsonderzoek. Uitsluitend de maximale totaalprijs van de toepasselijke classificatie is bindend. Een Offerte met een totaalprijs onder de genoemde ondergrens is om die reden niet ongeldig, mits de Offerte overigens aan de gestelde eisen voldoet. Voor klasse D bevat de classificatiematrix geen maximale totaalprijs.
- De keuze tussen het toerbeurtschema en een minicompetitie vindt plaats overeenkomstig AP.1 van het Programma van Eisen. Afzonderlijke Nadere Opdrachten in de classificaties A en B worden via het toerbeurtschema verstrekt; voor classificaties C en D wordt een minicompetitie gehouden. Bij een verzameling Opdrachten geldt tot en met € 25.000 exclusief btw het toerbeurtschema en boven dit bedrag een minicompetitie.

- ~~De scope na intake (na gunning) blijft binnen de gekozen classificatie. Zo niet, dan constateren Deelnemer en de Opdrachtnemer een andere classificatie en wordt de betreffende Aanvraag met de nieuwe inzichten opnieuw uitgezet~~.
- Indien tijdens de intake na gunning blijkt dat de gekozen classificatie niet passend is bij de scope, stellen Deelnemer en Opdrachtnemer dit vast. De Nadere overeenkomst wordt dan ontbonden en de Aanvraag wordt met de aangepaste classificatie en nieuwe inzichten opnieuw uitgezet. De positie van de aanvankelijk geselecteerde Opdrachtnemer in het toerbeurtschema wordt hierdoor niet verbruikt of gewijzigd. Voor vergoeding van de intakebijeenkomst geldt AP.18 van het Programma van Eisen.
- In een Aanvraag voor meerdere informatiebeveiligingsonderzoeken worden deze ook geduid met de classificatiematrix die de onderbouwing vormt van het totaal volume en te verwachten type opdrachten. De Aanvraag zelf is bepalend in hoeverre de verwachting zich (al dan niet gewijzigd) realiseert. Hoewel de matrix de onderbouwing geeft voor het totaalvolume van de opdracht en het opgedragen totaalvolume ook de begrenzing is van de opdracht, is de matrix is niet sturend op wat kan worden uitgevraagd. Het ondersteunt wel het concreet maken van wat wordt uitgevraagd.

~~*NB: zie ook hieronder in Hoofdstuk 3 onder 3 (p26)*~~ Zie ook hoofdstuk 3, onderdeel 3 'Eisen aan de minicompetitie', onder 'Eis van classificatie'.

~~Onderstaand de onderscheidende kenmerken die richtinggevend zijn voor de te kiezen classificatie. Onderstaande nadere invulling is echter niet limitatief noch randvoorwaardelijk. Het zal altijd afhankelijk zijn van de betreffende voorgenomen opdracht welke (combinatie van) specifieke elementen de classificatie bepalen. Dat kunnen dus ook aanvullende elementen zijn die onderstaand niet expliciet zijn genoemd:~~
De onderstaande kenmerken zijn richtinggevend en niet limitatief. Deelnemer bepaalt de classificatie op basis van de aard, omvang, complexiteit, duur en het belang van de Opdracht in onderlinge samenhang. Er geldt geen vaste rangorde van kenmerken; geen afzonderlijk kenmerk is op zichzelf doorslaggevend. Aanvullende kenmerken moeten objectief verband houden met de betreffende Opdracht:

Generiek
Deze generieke kenmerken zijn altijd van toepassing en staan los van de classificatie van het doelwit/object (1 t/m 5).
~~Audit-proof betekent dat een accountant kan vaststellen dat het opgeleverde eindresultaat navolgbaar, betrouwbaar en in overeenstemming (compliant) is met relevante standaarden/afspraken en wet-/regelgeving, zodat hiermee zekerheid verkregen kan worden over de kwaliteit van uitvoering en resultaten.~~
Onder audit-proof wordt verstaan dat de rapportage zodanig is onderbouwd dat bevindingen controleerbaar en herleidbaar zijn. Dit kan onder meer blijken uit een duidelijke relatie tussen het onderzochte object of onderdeel, de geconstateerde bevinding, de wijze waarop deze is vastgesteld, het bijbehorende risico en de onderbouwing of bewijslast waarop de bevinding is gebaseerd. De rapportage bevat voldoende informatie om de bevinding door een deskundige derde te kunnen begrijpen en, voor zover redelijkerwijs mogelijk, te reproduceren. De vorm en omvang van de bewijslast zijn proportioneel aan de aard van de test en de betreffende bevinding. Met audit-proof wordt geen afzonderlijke accountantsverklaring, assuranceverklaring of certificering bedoeld. Het aanleveren van alle ruwe scanresultaten, tooling-output of technische artefacten is niet standaard vereist, tenzij dit in het Plan van Aanpak is overeengekomen of voor verificatie noodzakelijk is.

TBB = Te Beschermen Belangen: Een organisatie heeft haar eigen organisatie doelstellingen en heeft er belang bij dat deze doelstellingen worden behaald. Om deze doelstellingen te behalen wordt er informatie verwerkt en zijn er processen ingericht, die worden ondersteund door netwerk – en informatiesystemen. Iedere organisatie heeft haar eigen unieke te beschermen belangen. LET OP: geheimhouding c.q. Bijzondere Informatie is altijd een TBB, maar een TBB is niet altijd gerubriceerd.
~~Deze kenmerken zijn alternatief gesteld, niet cumulatief als ook niet limitatief.~~

Er bestaat geen één-op-één relatie tussen de classificatiecategorieën Klein, Normaal, Groot en Speciaal en de toepasselijke TBB-niveaus. De classificatie van een Opdracht en het toepasselijke TBB-niveau worden op basis van verschillende criteria bepaald. Het TBB-niveau is afhankelijk van het te beschermen belang van de betreffende Opdracht. Een Opdracht met TBB-2/STG-G of TBB-3/STG-C kan een relevante aanwijzing vormen voor classificatie 'Speciaal'. Deze indicator is echter uitsluitend richtinggevend en wordt in onderlinge samenhang met de andere kenmerken beoordeeld.

De vermelding van TBB-niveaus in de classificatiematrix vormt geen limitatieve of randvoorwaardelijke koppeling tussen een TBB-niveau en een classificatiecategorie. Een TBB-niveau bepaalt niet automatisch de classificatie en een eenmaal gekozen classificatie sluit een ander toepasselijk TBB-niveau niet uit. TBB-2 kan eveneens van toepassing zijn indien het te beschermen belang van de betreffende Opdracht daartoe aanleiding geeft. Het toepasselijke TBB-niveau wordt per Nadere Opdracht vastgesteld en voorafgaand aan de uitvoering kenbaar gemaakt.

De kenmerken in de classificatiematrix zijn richtinggevend, niet limitatief en niet cumulatief vereist. Zij worden in onderlinge samenhang beoordeeld. Er geldt geen vooraf vastgestelde rangorde van afzonderlijke kenmerken. Het voldoen aan één afzonderlijk kenmerk leidt niet automatisch tot indeling in de betreffende klasse. Eventuele aanvullende kenmerken moeten objectief verband houden met de aard, omvang, complexiteit, duur of het belang van de Opdracht.

A	B	C	D
Geen combinatie 1-5 Uitvoering (zonder intake): tot 4 dagen Tot 1 specifiek normenkader Richtinggevende indicator: DepV TBB 4	Audit-proof op Klein Mogelijke combinatie 1-5: 2 stuks 5-10 dagen Richtinggevende indicator: DepV TBB 4 Toe te passen security policies DigiD, CIS hardening (of equiv.) De test raakt bijzondere persoonsgegevens	Audit-proof Mogelijke combinatie 1-5: 3 stuks 10 dagen – 3 weken Richtinggevende indicator: DepV TBB 4 Toe te passen security policies + review CIS hardening (of equiv.) incl detail-review De test raakt bijzondere persoonsgegevens	Audit-proof Mogelijke combinatie 1-5: 4 en meer stuks > 3 weken Richtinggevende indicator: TBB-2/STG-G of TBB-3/STG-C; ook TBB-4 kan bij deze klasse passen. Toe te passen security policies + review De test raakt bijzondere persoonsgegevens

1- Applicatie

Web, mobile, desktop et cetera.

1A	1B	1C	1D
-Enkele niet-complexe applicaties of evt. enkele simpele applicaties -Beperkte hoeveelheid koppelingen/ afhankelijkheden -Kan onder "standaardpakket"	-Enkelvoudige complexe applicatie zonder randzaken/ afhankelijkheid -Simpele applicatie met ketentest en/of noemenswaardige interne (binnen dezelfde IT-omgeving) afhankelijkheden	- Complexe applicatie met veel ketentesten en interne afhankelijkheden. - Applicatietest incl. integratietesten (zoals IAM in relatie tot AD/AAD).	- Combinatie van gerelateerde (complexe) applicaties incl. ketentest e.a.

2- Infrastructuur

2A	2B	2C	2D

Simpele / kleine / gestandaardiseerde omgeving – bijv. Windows omgeving (AD) met klein aantal (<50) servers Bij zwaar gestandaardiseerde omgevingen <100 systemen	- Gemiddeld complexe omgeving, dan wel < 150 systemen. - Kan verschillende OS-soorten bevatten - identiteitsgegevens-verzamelingen/IAM (bijv. Entra/AAD componenten) - Kleine, doch complexe (server)omgeving (<50 te testen systemen) - Middelgrote, niet zeer complexe omgeving.	- (Middel)grote complexe omgeving met verschillende OS-soorten, complexe netwerkinrichting, incl controles op toepassen standaarden zoals CIS en compliance aan normen zoals DORA/ETSI.	- Diepgaande testen op complexe omgevingen met veel relaties/ afhankelijkheden, >500 systemen in verschillende omgevingen met netwerkscheiding, auditrapporten en uitgebreide controles op meerdere standaarden.

3- Cloud

Storage is onderdeel van de Cloud-omgeving

3A	3B	3C	3D
- Enkele cloud-omgeving met een beperkt aantal "applicaties" of systemen. - 'simpele' omgeving met gestandaardiseerd endpoint management *(bijv. Azure ARC)*	- Enkele cloud-omgeving met aanvullende compliance eisen of grotere aantallen systemen/complexiteit, beperkte hoeveelheid tenants	- Simpele multi-cloud of complexe single cloud incl containers, infra, applicaties en compliance checks	- Complexe multi-cloud omgeving of grote, zeer complexe single cloudomgevingen incl aanvullende eisen

4 - IoT/OT

Internet of Things / Operationele Technologie

4A	4B	4C	4D
- Simpele omgeving (beperkte hoeveelheid modellen/soorten (I)OT apparaten)	- Veel segmentatie, gestandaardiseerde apparaten - weinig segmentatie, veel verschil binnen omgeving, omvang beperkt.	- Veel segmentatie, veel verschillende (soorten) apparaten - complexe toegangscontroles en eisen aan ontsluiting	- Naast segmentatie ook bijv. access-gates en network-boundaries aangevuld met specifieke eisen en groot scala verschillende systemen

5 - Overige type test

5A	5B	5C	5D
- …	- …	- …	- …

~~Deze categorie betreft pentesten die niet binnen de domeinen 1 tot en met 4 vallen. De verdere invulling ontbreekt logischerwijs, omdat het een vooraf onbepaalde restcategorie betreft. De classificatie A t/m D blijft van toepassing; de omvang, complexiteit en het belang van de voorgenomen pentest bepalen de indeling. Deelnemers classificeren de opdracht in de Aanvraag, waarna Opdrachtnemers deze classificatie kunnen bevestigen of weerspreken tijdens de minicompetitie of toerbeurtschema.~~

~~Voorbeeld restcategorie: Vertrouwd Toegangspad-test (VTP). Dit type onderzoek richt zich op een specifiek toegangspad of keten en valt daardoor niet binnen de vaste domeinen Applicatie, Infrastructuur, Cloud of IoT/OT. De kenmerken van een VTP test verschillen per organisatie en per object, waardoor vooraf geen vaste indeling kan worden bepaald.~~

Categorie 5 "Overig" betreft penetratietesten die binnen de scope van de Raamovereenkomst vallen, maar niet onder de categorieën 1 tot en met 4 kunnen worden gebracht. Deze categorie verruimt de scope van de Raamovereenkomst niet.
De indeling in klasse A, B, C of D vindt plaats aan de hand van dezelfde generieke kenmerken als bij de overige categorieën. Het bijbehorende verdeelmechanisme is van toepassing. Het TBB-niveau wordt afzonderlijk bepaald op basis van het te beschermen belang van de Opdracht.

Deelnemer vermeldt de classificatie in de Aanvraag. Opdrachtnemers kunnen deze bevestigen of gemotiveerd weerspreken. Een mogelijk voorbeeld is een Vertrouwd Toegangspad-test (VTP-test), voor zover deze niet onder de categorieën 1 tot en met 4 valt.

2.1.1.1 Testprincipes (algemeen van toepassing)

Een pentest kan worden uitgevoerd volgens de principes:

1. Black box: er worden vooraf geen gegevens beschikbaar gesteld over of toegang gegeven tot het te onderzoeken object. De test wordt uitgevoerd vanuit een ongeautoriseerd perspectief en benadert de realiteit van cyber criminelen het meest.
2. Grey box: er worden beperkte gegevens over de applicatie(s) en infrastructuur beschikbaar gesteld. Ook kunnen er (test) login credentials worden beschikbaar gesteld. De penetratietest wordt uitgevoerd vanuit het perspectief van iemand die normale toegang heeft (bemachtigd), waarbij geprobeerd kan worden buiten de gestelde kaders van dat account te treden.
3. White box: de onderzoekers krijgen voor het onderzoek volledige (expliciete en substantiële) kennis van de interne werking van de applicatie(s) en infrastructuur, inclusief de broncode, implementatiedetails, configuraties en architectuurdocumentatie. Additionele gegevens over de applicatie(s), netwerkdiagrammen en infrastructuur worden beschikbaar gesteld. Ook kunnen er (test) login credentials worden beschikbaar gesteld.

2.1.2. Buiten scope

De volgende onderwerpen vallen buiten de scope van de te sluiten Raamovereenkomst:

- Opdrachten voor Vulnerability/Kwetsbaarheden Scans
- Opdrachten voor Red/Purple/Gold Teaming testen
- Fysieke pentesten, oftewel onderzoeken waarbij het zwaartepunt ligt om met behulp van gevonden en geëxploiteerde kwetsbaarheden in fysieke beveiligde zones van objecten te komen. Denk aan pogingen om beveiligde locaties binnen te dringen, al dan niet met hulp van digitale middelen;
- Social engineering: het testen en exploiteren van (digitale) kwetsbaarheden en/of toegang verschaffen tot informatie of systemen en applicaties door manipulatie en misbruik van menselijke eigenschappen zoals vertrouwen, nieuwsgierigheid of angst. Denk aan phishing, baiting, pretexting;
- Organiseren van hackathons waarbij diverse hackers op vrijwillige basis gedurende een kort tijdsbestek intensief werken aan een concreet informatiebeveiligingsonderzoek;
- Opdrachten met inspanningsverplichting c.q. inhuur van personen (tenzij het een ondergeschikt, bijkomend c.q. accessoir deel is bij een Nadere overeenkomst uit hoofde van de onderhavige aan te besteden Raamovereenkomst);
- Opdrachten waarvoor de Deelnemers andere (raam)overeenkomsten hebben, ook in het geval van een vernieuwing, namelijk:
    - Datacenter hardwarecomponenten, daaraan gerelateerde software en geïntegreerde oplossingen. Raakvlak met deze (raam)overeenkomsten bestaat bij diensten op het gebied van beheer, onderhoud en veiligheid;
    - ERP-oplossingen en ERP-dienstverlening (zoals uitbesteding van systeemintegratie en managed services);
    - Standaardprogrammatuur, de implementatie van deze software bij de Deelnemer(s), alsmede het bij de aanschaf gecontracteerde beheer en onderhoud van deze software (gericht op de kwaliteit van het systeem);
    - Hardware voor de vaste werkplek, mobiele werkplek, telefonie/spraak, alsmede hierbij behorende software en telefoniediensten. Raakvlakken met deze (raam)overeenkomsten bestaan op diensten gerelateerd aan implementatie, configuratie, beheer en onderhoud;
    - Connectiviteitsdiensten, waaronder het leveren van (vaste en mobiele) dataverbindingen, cloudconnectiviteit, aanvullende adviesdiensten en het leveren van diensten en voorzieningen om DDoS-aanvallen te detecteren en te mitigeren;
    - IT-research dienstverlening (IRD), in het bijzonder de levering van standaard, reeds opgestelde ICT/IV-onderzoeksrapporten, -adviesrapporten en –onderzoeksinformatie, die (al dan niet tegen vergoeding) beschikbaar/toegankelijk is voor een breed publiek, alsmede direct hieraan

gerelateerde (advies)dienstverlening gericht op kennisdeling over en juiste interpretatie en toepassing van deze (onderzoeks-)informatie;
    - Strategisch resultaatverplichte ICT-(maatwerk)adviezen. Hieronder vallen bijvoorbeeld strategische adviezen met betrekking tot ICT-vraagstukken over de strategie, besturing, beleid, mens en organisatie en verandermanagement als gevolg van veranderde omstandigheden (op resultaatverplichte basis);
    - Het uitbesteden van juridische, inkoop of financiële diensten, waarbij het zwaartepunt van de benodigde kennis, ervaring en vaardigheden en werkzaamheden ligt op deze vakgebieden en niet op ICT/IV-vakgebieden zoals omschreven in het Kwaliteitsraamwerk IV;
    - Opdrachten op het gebied van (IT-)auditdiensten, waarbij het zwaartepunt en de focus ligt op inzet van auditkennis, leidend tot oordelen en bevindingen op basis van toetsing aan bepaalde criteria, die de opdrachtgever een bepaalde mate van zekerheid geven over de betrouwbaarheid, integriteit en/of veiligheid van objecten en adequate beheersing en compliancy (naleving van regels, kaders, normen, richtlijnen, afspraken). De focus ligt minder op inzet van gespecialiseerde technische ICT/IV-kennis;
    - Campagnes, mediadiensten, communicatieonderzoek, webonderzoek, webanalyse, webredactie, beelddiensten, arbeidsmarktcommunicatie en online-diensten die tegemoetkomen aan een generieke communicatiebehoefte van het Rijk;
    - ICT-/IV-gerichte trainingen, waarbij de dienstverlening kan bestaan uit zowel open aanbod trainingen, incompanytrainingen als doorontwikkeling van incompanytrainingen, mits deze trainingen geen volledig maatwerk betreffen (vanaf 'scratch' ontwikkelen). Het leeraanbod kan geleverd worden in diverse werk- en leervormen (klassikaal, online, e-learning, videolearning, microlearning, virtual en augmented reality, serious gaming, web-podcast etc.). Onder andere trainingen op het vlak van informatiebeveiliging, cybersecurity en privacy, digitaal forensisch opsporen en cybercrime, architectuur, methodes en technieken voor systeem- en applicatieontwikkeling, ontwikkeltalen en -frameworks, data-analyse en vendorspecifieke trainingen (IBM, Red Hat, Microsoft) vallen hier onder;
    - Onderwijskundige diensten, didactische trainingsdiensten en diensten voor het technisch ontwerpen, bouwen, opleveren en optimaliseren van maatwerk digitale leeractiviteiten (zoals e-learnings);
    - Informatiebeveiligingsdiensten op het gebied van red teaming, SOC-diensten, incident response, forensische opsporing, social awareness, dreigingsinformatie/ threat intelligence, IB-advies;
    - Werkzaamheden zoals genoemd in de raamovereenkomst Resultaatverplichte ICT-opdrachten (RVICTO) ~~voor Maatwerk diensten applicaties (MDA)~~. Hieronder vallen met name werkzaamheden aan maatwerkapplicaties. Maatwerkapplicaties zijn te karakteriseren als Programmatuur die specifiek voor een Deelnemer ontwikkeld, samengesteld en/of geleverd wordt. De werkzaamheden kunnen bestaan uit het ontwerpen, (door)ontwikkelen, testen, beheren en onderhouden, configureren/parametriseren, implementeren, integreren, migreren, leveren van ondersteuning en eventueel aanvullende ICT/IV-diensten (advies, analyse, management etc.).
    - Raamovereenkomsten waaraan een Deelnemer zich zelfstandig reeds heeft verbonden (inclusief eventuele gelijkwaardige opvolgers) en voor zover bij Aanbestedende dienst bekend:
        - RWS heeft voor pentesten op hun Operationele Technologie (OT, o.a. de buitenobjecten/kunstwerken) tot 1 februari 2027 een lopende raamovereenkomst Industriële Automatisering 2. Deze zal aansluitend worden opgevolgd worden door een (nog aan te besteden) raamovereenkomst Industriële Automatisering 3.
- Opdrachten voor Defensie die betrekking hebben op systemen met een classificatie TBB3 of hoger of die onderdeel uitmaken van operationele militaire systemen

(wapensystemen, DBBS), tenzij expliciet schriftelijk door Defensie vrijgegeven voor uitvoering binnen deze ROK.

2.1.3. Post Quantum Cryptografie

Encryptie (versleuteling) is gebaseerd op moeilijke wiskundige raadsels (raadsel voor wie niet alle informatie voor de oplossing heeft c.q. de 'sleutels'). De tijd die het duurt om zo'n wiskundig raadsel op te lossen bepaalt de veiligheid van de versleuteling. Alle wiskundige raadsels zijn uiteindelijk op te lossen, maar als een computer er bijzonder lang (bijvoorbeeld tienduizend jaar) over doet om een versleuteling te kraken achten we dat 'veilig', omdat de kans bijzonder klein is dat we dat gaan meemaken.
De wiskundige raadsels die voor huidige computers veilig zijn, zullen dat straks niet meer zijn voor een Quantumcomputer met voldoende capaciteit. Die lost deze wiskundige raadsels op in korte tijd, althans kort genoeg om mee te maken. Voor deze computer bestaan dan geen geheimen meer in wachtwoorden, pincodes, beveiligde verbindingen, et cetera. Een veilige IT-wereld kan echter niet zonder, dus is het zaak alle encryptie Post Quantumveilig te maken met nieuwe nog moelijker wiskundige raadsels als basis voor nieuwe technieken voor het ondertekenen, versleutelen, authentiseren, uitwisselen van cryptografische sleutels en dataverificatie met ook extra beveiligingsmaatregelen om authenticatie processen, encryptie en digitale handtekeningen te beschermen. Dit alles liefst voordat die Quantumcomputer er is. Deze Quantumcomputer is er vandaag nog niet, maar wordt in de komende jaren wel verwacht.

Dit alles brengt drie actuele uitdadingen:

1. Nieuwe Quantum-bestendige cryptografische technieken en standaarden zijn deels nog in ontwikkeling en hoelang ze bestendig blijven is onzeker. Het is van belang deze ontwikkelingen op de voet te volgen en 'bij' te blijven;
2. Nieuwe vooralsnog bestendige geoordeelde technieken en standaarden moeten geïmplementeerd worden in daar waar de veiligheid z'n werk moet doen: producten, diensten, IT-infrastructuren, et cetera. Dat doe je niet in één dag;
3. Hoewel het klinkt als iets in de toekomst, is het vandaag al de moeite waard om data te stelen om later te ontcijferen zodra dat mogelijk is (*Steal now, Decrypt later*). Er is data die zekerheidshalve vandaag al de moeite waard is om nu al zoveel als mogelijk Quantumveilig in te pakken of te bewaren.

De EU-lidstaten hebben, via een werkstroom van de NIS-samenwerkingsgroep, op aanbeveling van de Commissie, een routekaart en een tijdschema opgesteld om te beginnen met het gebruik van postkwantumcryptografie (PQC), met als deadlines op hoofdlijnen:

31 december 2026	• tenminste alle *First Steps* zijn door alle Lidstaten geïmplementeerd. • alle Lidstaten hebben initieel nationale PQC transitie routekaarten vastgesteld. • PQC transitie planning en pilots voor Hoog- & Midden-risico gebruikersscenario's zijn geïnitieerd. NB: Het uitdrukkelijke advies is om al in 2026 ook met *Next Steps* te starten voor zover mogelijk, althans niet met *Next Steps* te wachten tot alle *First Steps* gezet zijn.
31 december 2030	• tenminste alle *Next Steps* zijn door alle Lidstaten geïmplementeerd. • De transitie voort Hoog-risico gebruikersscenario's zijn afgerond. • De transitieplanning en pilots voor Midden-risico gebruikersscenario's zijn afgerond. Quantumveilige software en firmware upgrades zijn standaard ingeschakeld/werkend
31 december 2035	• De transitie voort Midden-risico gebruikersscenario's zijn afgerond.

	• De transitie Laag-risico gebruikersscenario's zover als haalbaar zijn afgerond.

Bovenstaande roadmap is maatgevend voor Deelnemers. Opdrachtnemers hebben hierin een cruciale rol en moeten dan ook actief gericht zijn op mogelijke Quantumtechnologie (QT) risico's in hun producten en/of diensten en Deelnemers kunnen ondersteunen in hun beweging naar 'crypto agility' en Quantumveilige cryptografie conform richtlijnen van de AIVD en het NCSC, ook anticiperend op in ontwikkeling zijnde wet- en regelgeving (o.a. de implementatie van de NIS2 richtlijn met de Cyberbeveiligingswet).

'Actief gericht zijn' betekent dat Opdrachtnemer Quantum-risico's kenbaar en aantoonbaar in zijn bedrijfsvoering, kwaliteitssysteem, productontwikkeling, dienstverlening heeft geïncorporeerd. Dit uit zich onder meer in het ook ongevraagd een concreet herkenbaar opnemen in aanbiedingen van diensten/producten, maar ook het specifiek hierop gericht support blijven leveren en life cycle management op systemen om Quantumveilig blijven (o.a. met tools, firmware updates, anderszins wat nodig is).

Voor meer informatie, zie: publicaties van de AIVD en NCSC, als ook
https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/quantumveilige-cryptografie

Van Opdrachtnemers wordt verlangd dat zij zich verdiepen en zich in de toekomst blijvend verdiepen in initiatieven, kaders, wet- en regelgeving, best practices en publicaties met betrekking tot QT-risico's, met name die relevant zijn voor de Deelnemers.

2.2. Percelen

2.2.1. Motivering procedure en samenvoegen opdrachten

2.2.1.1. Procedure

De openbare procedure biedt de markt de grootst mogelijke toegang om haar diensten aan te bieden. Het biedt Deelnemers daarmee de grootst mogelijke concurrentie op economisch meest voordelige inschrijvingen. In de gevraagde dienstverlening zitten geen elementen die nopen tot een voorselectie van marktpartijen op de mate van geschiktheid, zoals met een niet-openbare procedure.

2.2.1.2. Samenvoegen opdrachten

De behoeften van de in § 1.1 vermelde Deelnemers zijn samengevoegd in één aanbesteding, namelijk onderhavige. Het voor elke Deelnemer doorlopen van een aparte aanbestedingsprocedure leidt tot significant extra inspanning voor het aanbesteden en beheren van Raamovereenkomsten, zonder dat hier enig voordeel, gemak of besparing tegenover staat. Aan deze aanbesteding zijn enkele nieuwe Deelnemers toegevoegd die geen deelnemer aan de huidige raamovereenkomst (resultaatverplichte ICT-opdrachten op het gebied informatiebeveiligingsdiensten) van Opdrachtgever zijn: met name enkele onderdelen van de ministeries van EZK, LVVN, I&W, J&V en enkele zbo's, hoge colleges van Staat en een sui generis organisatie. Voor marktpartijen leidt dat niet tot een substantiële wijziging van risico's. Aanbestedende dienst en Deelnemers verkiezen de samenvoeging van hun behoeften in onderhavige aanbesteding omdat hiermee (met name voor deze nieuwe Deelnemers) schaalvoordelen kunnen worden benut. Door samenvoeging ontstaat een uniforme werkwijze, eenduidige kwaliteitsborging en efficiëntere inzet van specialistische expertise. Het door of namens deze nieuwe Deelnemers uitvoeren van zelfstandige aanbestedingen is voor zowel deze Deelnemers als voor de meeste marktpartijen onvoldoende aantrekkelijk. Hetzelfde geldt voor het (verder) in percelen verdelen van onderhavig aan te besteden volume. Deze keuzes kunnen vanuit doelmatigheid moeilijk worden onderbouwd. Ook ontbreekt, ten opzichte van het doel van deze aanbesteding, een voordeel voor de markt dat daartegenover kan worden afgewogen.

De toenemende digitale dreigingen bij Deelnemers, verhoogde aandacht voor digitale weerbaar en noodzaak op basis van b.v. de NIS2-richtlijn of de Cyberbeveiligingswet, kunnen leiden tot een groeiende vraag naar meer Pentesten. Hiervoor zullen gespecialiseerde externe marktpartijen aangetrokken moeten worden, deels omdat deze 'onafhankelijk' de digitale kwetsbaarheid van het systeem of de applicatie met aanvalsscenario's kunnen testen, deels omdat de beschikbare expertise of capaciteit intern onvoldoende beschikbaar is. Aanbestedende dienst verkiest hierbij om een raamovereenkomst te sluiten met gespecialiseerde marktpartijen. Er is een behoefte om meerdere opdrachtnemers te contracteren, zodat kennis over de kwetsbaarheden over meerdere externe partijen verdeeld kan worden, maar ook om te voorkomen dat een beperkte beschikbaarheid van schaarse externe securityspecialisten te vaak leidt tot het niet kunnen verstrekken van een opdracht binnen de raamovereenkomst. Bij meer opdrachtnemers wordt echter de gemiddelde omzet per opdrachtnemer significant kleiner. Om de raamovereenkomst dan toch aantrekkelijk genoeg te houden voor opdrachtnemers en om concurrentie te bevorderen, zijn diverse (nieuwe) deelnemers en volume aan de nieuwe raamovereenkomst toegevoegd.

Het samenvoegen van de behoeften van de diverse Deelnemers in dezelfde raamovereenkomst heeft ook als reden dat er een relatief grote mate van onzekerheid is bij de te verwachten omvang van de raamovereenkomst. Veel Deelnemers hebben weliswaar ambities om meer (resultaatverplichte) pentesten uit te laten voeren (binnen onderhavige Raamovereenkomst), maar historisch gezien, gelet op het gebruik van de huidige raamovereenkomst, blijft de uitvoering achter. Het gebruik van de huidige raamovereenkomst blijft ook nog achter bij de oorspronkelijke verwachtingen over de omvang van deze raamovereenkomst. Met een dergelijke onzekerheid in gedachte, leidt een samenvoeging van opdrachten tot een hogere zekerheid ten aanzien van het terugverdienpotentieel voor Opdrachtnemers. Het terugverdienpotentieel voor Opdrachtnemers hebben wij meegenomen in onze afweging voor het aantal Opdrachtnemers.

Aanbestedende dienst heeft ervoor gekozen om zowel reguliere pentestopdrachten als pentestopdrachten waarbij sprake is van te beschermen belangen (bijzondere opdrachten) in één raamovereenkomst onder te brengen en niet van elkaar te scheiden in separate percelen/raamovereenkomsten. De voornaamste redenen hiervoor:

- *Inhoudelijke samenhang van de dienstverlening*:
  Reguliere en bijzondere pentestopdrachten hebben in belangrijke mate dezelfde technische en methodische kern; het onderscheid zit vooral in de gevoeligheid van de te beschermen belangen en de aanvullende beveiligingsvoorwaarden. De benodigde expertise verschilt per pentest naar gelang het scope-object, de technologie en het aanvalsperspectief, ongeacht of sprake is van een reguliere of bijzondere opdracht. Bundeling in één raamovereenkomst is daarom inhoudelijk logisch en voorkomt een kunstmatige scheiding van vergelijkbare dienstverlening;
- *Dezelfde relevante markt*:
  Een groot deel van de markt kan zowel reguliere als bijzondere pentesten uitvoeren, omdat hiervoor grotendeels dezelfde technische expertise, tooling en professionele deskundigheid nodig zijn. Een afzonderlijke raamovereenkomst voor bijzondere pentestopdrachten zou daarom naar verwachting slechts beperkt toegang geven tot een andere of gespecialiseerde leveranciersmarkt. Het separaat aanbesteden kan er eerder toe leiden dat marktpartijen zich gelet op de extra administratieve lasten slechts voor één raamovereenkomst inschrijven, terwijl zij inhoudelijk beide typen opdrachten zouden kunnen uitvoeren. Het risico wordt hierdoor groter dat Deelnemers hierdoor minder goed kunnen beschikken over de benodigde (zeer schaarse) expertises die de markt in potentie te bieden heeft;
- *Differentiatie van beveiligingsvoorwaarden binnen één raamovereenkomst*:
  Bijzondere opdrachten kunnen binnen dezelfde raamovereenkomst worden voorzien van aanvullende beveiligingsvoorwaarden die passen bij de te beschermen belangen en

de benodigde beveiligingsniveaus. Hierdoor kan proportioneel onderscheid worden gemaakt zonder dat voor beide typen opdrachten afzonderlijke raamovereenkomsten nodig zijn. Uit de openbare marktconsultatie is niet gebleken dat respondenten de beveiligingsvoorwaarden zouden willen differentiëren naar afzonderlijke raamovereenkomsten, maar is de voorgenomen opzet bevestigd;

- *Continuïteit en doelmatigheid*:
  Eén raamovereenkomst biedt Deelnemers één uniform kader voor vergelijkbare pentestdiensten en faciliteert structurele kennisopbouw over eerdere onderzoeken, bevindingen en omgevingen. Dit vermindert organisatorische en administratieve lasten, terwijl door een raamovereenkomst met meerdere opdrachtnemers voldoende marktwerking en keuzevrijheid behouden blijven;
- *Zekerheid*:
  Voor sommige pentestopdrachten zal het (nationale) veiligheidsrisico en het te beschermen belang niet bij voorbaat kristalhelder zijn, bovendien kan het risicobeeld in de loop der tijd wijzigen. Ter illustratie, het testen van een object in een productie-omgeving kan een risico voor de nationale veiligheid inhouden, terwijl het testen van dit object in een test- of acceptatieomgeving, zonder productiedata, dit risico significant kan verlagen of weghalen. Als reguliere en bijzondere opdrachten in afzonderlijke raamovereenkomsten gescheiden zouden zijn, kan er bij dergelijke opdrachten onduidelijkheid of discussie ontstaan over in welke raamovereenkomst de opdracht verstrekt zou of had moeten worden, met mogelijk het risico dat een opdracht alsnog ingetrokken en in een andere raamovereenkomst weer uitgezet moet worden en/of claims als gevolg van onjuist gebruik van een raamovereenkomst. Opdrachtnemers kunnen bovendien de neiging krijgen de risico's anders voor te doen, afhankelijk van het belang dat zij bij een bepaalde raamovereenkomst hebben. Bundeling in een raamovereenkomst bevordert de zekerheid dat de juiste partijen tegen de juiste voorwaarden betrokken worden.

2.2.1.3. Samenstelling relevante markt

De aard van de gevraagde dienstverlening geeft geen aanleiding voor verdere onderverdeling in percelen, omdat de relevante marktpartijen gewend zijn de gevraagde diensten zowel apart als in gecombineerde opdrachten uit te voeren. De relevante markt bestaat uit gespecialiseerde bedrijven die penetratietesten en aanverwante security-onderzoeken uitvoeren. Deze markt is niet tot nauwelijks regiogebonden en wordt gekenmerkt door een mix van niche-specialisten en grotere security-dienstverleners. Een perceelindeling zou de flexibiliteit verminderen en markttoegang beperken, terwijl de markt juist breed inzetbaar en multidisciplinair is ingericht.
Aanbestedende dienst heeft voorafgaand aan de aanbesteding een openbare marktconsultatie gehouden en diverse vragen op het gebied van Pentesten aan marktpartijen gesteld (zie link naar TenderNed, o.a. voor het verslag van de marktconsultatie). Op het gebied van Pentesten hebben 19 bedrijven reacties gegeven. Hieruit volgde dat het merendeel van deze bedrijven een aparte aanbesteding/raamovereenkomst voor Pentesten logisch en waardevol vindt. Separatie draagt bij aan marktwerking omdat nichepartijen op hun specialisme kunnen inschrijven, innovatie en meer evenwichtige concurrentie c.q. breder gebruik van het marktpotentieel stimuleert. Het kiezen van een verdere onderverdeling zal partijen echter eerder uitsluiten dan helpen en de synergie van werkzaamheden obstrueren. Het behoefteprofiel van de meeste Deelnemers is, zoals hiervoor ook al genoemd, nog omkleed met een relatief grote onzekerheid over zowel omvang als aandachtsgebieden voor de pentesten. Hierdoor hebben wij gekozen voor een clustering die meer ruimte geeft voor flexibiliteit. Voor opdrachten binnen de raamovereenkomsten kunnen Opdrachtnemers kiezen voor het zelfstandig hierop aanbieden, dan wel gebruik te maken van medecombinanten en/of onderaannemers. Geografie of regiogebondenheid van de markt is bij de dienstverlening binnen deze Raamovereenkomst, resultaatverplichte ICT-opdrachten, veelal van ondergeschikte betekenis: veel (delen) maatwerk diensten applicaties kunnen vanuit een andere locatie dan bij de opdrachtgever uitgevoerd worden. Veel Deelnemers en opdrachten zijn

bovendien locatie-overstijgend georiënteerd, waardoor onderverdeling naar regiogebonden percelen voor zowel de meeste marktpartijen als Deelnemers geen logische keuze zou zijn.

2.2.1.4. Toegang midden- en kleinbedrijf

We hebben een aanpak gekozen die:

1. Bij de aanbesteding geen onnodige belemmeringen opwerpt om in te schrijven;
2. Na gunning van de Raamovereenkomst ruime mogelijkheden biedt voor zowel het MKB als grotere ondernemingen om opdrachten gegund te krijgen;
3. Vergelijkbare mogelijkheden biedt voor ondernemingen met verschillende in de markt aanwezige businessmodellen.

Deze aanpak is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- De minimumeisen waaraan een Inschrijver moet voldoen werpen geen onnodige drempels op voor het MKB, met name door afwezigheid van eisen aan de omzet of personeelsomvang, als ook met toegankelijke referentie-eisen en mogelijkheid hierbij om een beroep te doen op de bekwaamheid van onderaannemer(s) of medecombinanten;
- Door het voor deze opdracht gekozen aantal gewenste Opdrachtnemers, wordt beoogd de financiële omvang van iedere Raamovereenkomst en de impact op de markt van het gunnen daarvan aan specifieke ondernemingen, beperkt te houden. Door het gekozen aantal Opdrachtnemers blijft de gemiddelde omvang ('fair share') per Opdrachtnemer beheersbaar en behouden zowel MKB-Partijen als grotere ondernemingen reële kansen op gunning van Nadere overeenkomsten.

2.2.1.5. Organisatorische gevolgen en risico's

Voor Deelnemers en Aanbestedende dienst

De in dit document opgenomen opdrachtformulering en overeenkomstenstructuur wijken niet af van wat bij de rijksoverheid gebruikelijk is. De organisatorische gevolgen van de gekozen samenvoeging en het daaraan verbonden risico zijn voor de Deelnemers en Aanbestedende dienst op deze manier goed beheersbaar. De raamovereenkomst biedt een uniforme werkwijze, duidelijke kwaliteitskaders en een efficiënte inzet van specialistische capaciteit.

Voor de ondernemer

Het huidig aan te besteden opdrachtvolume brengt geen tot nauwelijks organisatorische gevolgen of risico's voor ondernemers met zich mee. De Raamovereenkomst wordt met relatief veel partijen gesloten, waardoor het volume per Opdrachtnemer effectief verkleind wordt. Bij de vaststelling van het aantal partijen houdt het IUC-EZK rekening met de vraag of het inkoopvolume per Raamovereenkomst interessant genoeg is voor ondernemers. Waar bij de huidige raamovereenkomst nog drie opdrachtnemers gecontracteerd zijn, worden voor de beoogde Raamovereenkomst tien Opdrachtnemers beoogd (zie ook de volgende paragraaf).

Uit de eerdergenoemde marktconsultatie die IUC-EZK heeft gehouden (zie link) is onder andere de vraag gesteld wat het gewenste aantal opdrachtnemers binnen een raamovereenkomst voor pentesten zou moeten zijn, gelet op het volume en de inschatting van de vraag die destijds was meegegeven. De respondenten achtte overwegend een bandbreedte van 3 tot 5 contractpartijen als wenselijk. Men ziet hierin voldoende keuze voor Deelnemers, een beheersbaar contract, een eerlijke verdeling van het werk, goede terugverdienkansen en het voorkomen van overbelasting van individuele opdrachtnemers gezien het potentiële scenario van een grote capaciteitsvraag vanuit de Deelnemers. Een dergelijk aantal contractpartijen kan echter te weinig zijn bij een hoge capaciteitsvraag, zoals ook genoemd in dit aanbestedingsdocument. Een dergelijk scenario zou pleiten voor meer contractpartijen die deze hoge vraag beter kunnen absorberen. Tegelijkertijd is in de marktconsultatie gewaarschuwd voor te veel partijen in de raamovereenkomst, wat versnippering, prijzenslag en een gebrek aan voorspelbaarheid in de hand kan werken. Een evenwichtige marktabsorptie kan bij een (soms hoge) capaciteitsvraag baat hebben bij een transparant verdeelmechanisme (e.g. roulatie als alternatief op de standaard

minicompetitie). Om die reden is in deze Raamovereenkomst gekozen voor een aantal opdrachtnemers en verdelingssystematiek dat in de volgende paragraaf nader wordt uitgelegd: een veld-/bankconstructie inclusief toepassing van het instrument van een toerbeurtschema bij het efficiënt verdelen van opdrachten met een kleine/gemiddelde omvang en complexiteit.

2.2.1.6. Verdeelmechanisme

Opdrachtnemers hebben geen aanbiedingsplicht; zij kunnen zelf bepalen ~~op welke minicompetities zij inschrijven~~ of zij naar aanleiding van een Aanvraag een Offerte uitbrengen, zowel bij een minicompetitie als bij toepassing van het toerbeurtschema. Op grond van AP.9 van het Programma van Eisen dienen zij wel formeel schriftelijk te reageren, hetzij met een Offerte, hetzij met een deugdelijk gemotiveerde mededeling dat geen Offerte wordt uitgebracht. Dit biedt flexibiliteit voor niche-specialisten die niet op alle domeinen actief zijn.

Bij toepassing van het toerbeurtschema wordt de Aanvraag, indien Opdrachtnemer geen Offerte uitbrengt, niet tijdig reageert of een ongeldige Offerte indient, overeenkomstig AP.1.2 van het Programma van Eisen aangeboden aan de eerstvolgende Opdrachtnemer. De verplichting een Nadere overeenkomst te sluiten en de Opdracht uit te voeren ontstaat uitsluitend indien Opdrachtnemer een Offerte heeft uitgebracht en de Nadere Opdracht vervolgens aan hem is gegund overeenkomstig AP.17 van het Programma van Eisen.

Om een eerlijke verdeling van opdrachten te waarborgen en capaciteitsrisico's te beperken, wordt gebruikgemaakt van een veld-/bankconstructie ~~met roulatie (toerbeurtschema) voor opdrachten binnen de lagere classificatieklassen~~ en toerbeurtschema voor Nadere Opdrachten in de classificaties A (Klein) en B (Normaal), met een waarde tot en met € 25.000 exclusief btw. Voor Nadere Opdrachten in de classificaties C (Groot) en D (Speciaal), met een waarde van meer dan € 25.000 exclusief btw, wordt een minicompetitie gehouden. Bij een verzameling Opdrachten geldt tot en met € 25.000 exclusief btw het toerbeurtschema en boven dit bedrag een minicompetitie. Dit systeem zorgt voor voorspelbaarheid en voorkomt prijzenslag bij standaardopdrachten, terwijl concurrentie blijft bestaan bij complexe, maatwerkopdrachten via minicompetities.

2.2.2. Raamovereenkomst

In de tijd gezien zal sprake zijn van veel Aanvragen voor de inzet van één of meerdere opdrachten. Daarom is gekozen voor de gunning van een Raamovereenkomst met daarin gestandaardiseerde randvoorwaarden voor dienstverlening en minicompetities. Nadere overeenkomsten kunnen daarmee efficiënt en eenvoudig worden gesloten.

2.2.2.1. Op de Raamovereenkomst is tevens het Addendum Cyberbeveiliging bij de ARBIT-2022 van toepassing.

Het Addendum maakt onderdeel uit van de aanbestedingsstukken (Bijlage 11) en zal integraal onderdeel uitmaken van de te sluiten Raamovereenkomst. Het Addendum houdt verband met ~~de op 15 augustus 2026 in werking getreden Cyberbeveiligingswet en de daaruit voortvloeiende verplichtingen~~ de Cyberbeveiligingswet en de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten. De toepasselijkheid van de daarin opgenomen verplichtingen wordt bepaald overeenkomstig de toepassings- en activeringsbepalingen van het Addendum. ~~De bij het Addendum behorende bijlage 1 – Cyberbeveiligingsafspraken wordt, voor zover van toepassing.~~ De bij het Addendum behorende Bijlage 1 – Beveiligings- en weerbaarheidsafspraken wordt, voor zover van toepassing, per Nadere overeenkomst ingevuld overeenkomstig het bepaalde in het Addendum.

2.2.2.2. Beperking aantal Opdrachtnemers

Enerzijds moet de Raamovereenkomst zorgen voor een brede ontsluiting van de markt en voldoende concurrentie bij concrete Aanvragen, zodat de kans op juiste kwaliteit tegen het juiste tarief steeds zo groot mogelijk is. Anderzijds vereist een beheersbaar proces van contract- en leveranciersmanagement dat het aantal Opdrachtnemers beperkt blijft. Ook de

Opdrachtnemer heeft belang bij een beperkt aantal raamcontractanten. Op die wijze maakt hij steeds een redelijke kans op het verwerven van opdrachten uit de minicompetitie. Het via deze aanbesteding beoogde aantal Opdrachtnemers is gekozen op basis van een zorgvuldige afweging van deze argumenten.

2.2.2.3. Aantal Opdrachtnemers

De Aanbestedende dienst beoogt in beginsel met tien (10) Inschrijvers een Raamovereenkomst te sluiten. Alle Inschrijvers waarmee een Raamovereenkomst wordt gesloten vormen gezamenlijk de groep Opdrachtnemers.

De rangschikking van Economisch meest voordelige inschrijvingen op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding bepaalt de volgorde van Inschrijvers; de Inschrijvers met de hoogste totale eindscores worden geplaatst in het PT-veld, de daaropvolgende Inschrijvers op de PT-bank. Bij tien of meer geldige Inschrijvingen zijn vier actieve Opdrachtnemers in het PT-veld beoogd en zes Opdrachtnemers op de PT-bank.
Alle Opdrachtnemers, zowel in het PT-veld als op de PT-bank, en de door hen te leveren diensten moeten voldoen aan de voorwaarden zoals opgenomen in dit Aanbestedingsdocument. Afhankelijk van het aantal geldige Inschrijvingen wordt het aantal Opdrachtnemers in het PT-veld en op de PT-bank bepaald op basis van onderstaande staffel:

Aantal geldige Inschrijvingen	**Veld** (aantal Opdrachtnemers)	**Bank** (aantal Opdrachtnemers)	**Totaal aantal Opdrachtnemers**
10 of meer	4	6	10
9	4	5	9
8	4	4	8
7	4	3	7
6	4	2	6
5	3	2	5
4	4	0	4

Indien drie (3) of minder geldige Inschrijvingen worden ontvangen, wordt met geen enkele Inschrijver een Raamovereenkomst gesloten.
Deze systematiek borgt een evenwichtige, kwalitatief sterke en werkbare samenstelling van Opdrachtnemers, passend bij het aantal geldige Inschrijvingen.

2.2.2.4. Toelichting PT-veld/ PT-bank constructie

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de manier waarop de eerdergenoemde PT-Veld/PT-Bank constructie werkt. Onderstaande toelichting is uitsluitend bedoeld als algemene beeldvorming. Voor de volledige en bindende inhoudelijke uitwerking wordt verwezen naar hoofdstuk 7 van het Programma van Eisen (Bijlage 3), dat leidend is. Voor de verdeling van Aanvragen via minicompetitie of het toerbeurtschema gelden de bepalingen van AP.1 van het Programma van Eisen.

Opdrachtgever hanteert een contractmanagementmodel met twee sturingsmechanismen die zijn ontworpen om de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen en leveringszekerheid binnen de Raamovereenkomst te verhogen. Deze mechanismen zijn gebaseerd op meetbare prestatie-indicatoren en zorgen voor transparante sturing gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst. Inschrijvers dienen zich bewust te zijn van de werking van beide sturingsmechanismen en de gevolgen hiervan voor hun positie binnen de Raamovereenkomst.

In de Raamovereenkomst worden twee groepen van raamcontractanten onderscheiden. Van de tien Opdrachtnemers zullen er vier (4) Opdrachtnemers ~~meedingen voor opdrachten na minicompetitie en zes (6) Opdrachtnemers zullen per toerbeurt een Aanvraag ontvangen~~ tot het PT-Veld behoren en zes (6) Opdrachtnemers tot de PT-Bank.

~~De eerste laag wordt PT-Veld genoemd, de tweede laag PT-Bank.~~ Gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst zijn er drie ijkmomenten waarop Opdrachtnemers volgens de uitwerking in het Programma van Eisen van groep kunnen wisselen. Voor het toerbeurtschema worden alle (maximaal 10) Opdrachtnemers in volgorde door de Deelnemers benaderd, zie hiertoe Bijlage 3 'Programma van Eisen'.

PT-Veld
Opdrachtnemers in het PT-Veld ontvangen Aanvragen via minicompetities ~~(opdrachten > €25.000)~~ (Nadere Opdrachten in de classificaties C en D, met een waarde van meer dan € 25.000) en Aanvragen per toerbeurt ~~(opdrachten ≤ €25.000)~~ (Nadere Opdrachten in de classificaties A en B, met een waarde tot en met € 25.000). Bedragen zijn exclusief btw.

PT-Bank
Opdrachtnemers op de PT-Bank ontvangen primair Aanvragen ~~(opdrachten ≤ €25.000)~~ (Nadere Opdrachten in de classificaties A en B, met een waarde tot en met € 25.000) per toerbeurt. Voor ~~opdrachten > €25.000~~ Nadere Opdrachten in de classificaties C en D, met een waarde van meer dan € 25.000 geldt dat PT-Bank-partijen slechts kunnen deelnemen aan minicompetities voor de Aanvragen waarvoor geen van de PT-Veld-partijen een geschikte Offerte~~s~~ heeft ingediend. Bedragen zijn exclusief btw.
De exacte voorwaarden waaronder PT-Bank-partijen toegang krijgen tot minicompetities, en de impact hiervan op hun prestatiescores (KPI's) voor roulatie, zijn strikt gedefinieerd in Hoofdstuk 7 van het Programma van Eisen. Inschrijvers worden dringend verzocht om de berekeningswijzen van PI-1 en M-1 in Hoofdstuk 7 te bestuderen, aangezien deze leidend zijn voor de mogelijkheid tot roulatie van Bank naar Veld.

Bij een verzameling Opdrachten is de gezamenlijke geraamde opdrachtwaarde bepalend voor het verdeelmechanisme: tot en met € 25.000 exclusief btw geldt het toerbeurtschema en boven dit bedrag een minicompetitie, overeenkomstig AP.1 van het Programma van Eisen.

Inschrijvers dienen zich ervan bewust te zijn dat:
- prestaties continu worden gemonitord en beoordeeld;
- onvoldoende prestaties kunnen leiden tot roulatie naar de Bank of, in het uiterste geval, ontbinding van de Raamovereenkomst;
- tijdige en correcte rapportages essentieel zijn voor deelname aan het aanvraagproces;
- kwaliteit van dienstverlening en klanttevredenheid bepalend zijn voor continuïteit binnen het Veld.

De twee sturingsmechanismen vervullen ieder een eigen functie: sturingsmechanisme 1 bewaakt de minimumnormen voor kwaliteit en rapportages, terwijl sturingsmechanisme 2 de relatieve positie van Opdrachtnemers binnen Veld en Bank bepaalt.

Sturingsmechanisme 1: *KPI-1 en KPI-2*
Dit mechanisme stuurt op de kwaliteit van de dienstverlening (KPI-1) en de kwaliteit, tijdigheid en volledigheid van rapportages (KPI-2). Indien de prestaties onder de geldende normwaarden blijven, kan Opdrachtgever sancties toepassen, zoals het toewijzen van een gele kaart (KPI-1) of het tijdelijk uitsluiten van deelname aan minicompetities of de Aanvragen via het toerbeurtschema (KPI-2). Bij herhaaldelijke tekortkomingen kan sprake zijn van verzuim, waarna Opdrachtgever gerechtigd is de Raamovereenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden.

Sturingsmechanisme 2: *Roulatie tussen Veld en Bank*
Dit mechanisme zorgt voor dynamiek in de toewijzing van Opdrachten door Opdrachtnemers te laten rouleren tussen Veld (actieve deelname) en Bank (reservepositie). Roulatie vindt plaats op drie ijkmomenten, namelijk na meetperiode 1, 2 en 3. Na meetperiode 4 vindt geen roulatie meer plaats, omdat dit de laatste meetperiode van de Raamovereenkomst is

en roulatie alleen effect heeft in daaropvolgende meetperioden. De criteria voor roulatie (waaronder de score op KPI-1, PI-1 en M-1) zijn bindend vastgelegd in Hoofdstuk 7 van het Programma van Eisen. De roulatie van PT-Bank naar PT-Veld vindt plaats overeenkomstig K.30 tot en met K.32 van het Programma van Eisen. Daarbij worden KPI-1, PI-1 en M-1 toegepast volgens de daarin opgenomen beslisregels.

2.2.2.5. Looptijd Raamovereenkomst

De duur van de Raamovereenkomst is maximaal vier (4) jaar, zie de Raamovereenkomst voor nadere bepalingen.

2.2.3. Nadere overeenkomst

Nadere overeenkomsten die tijdens de looptijd van de Raamovereenkomst zijn gesloten, kunnen doorlopen na het einde van de Raamovereenkomst indien en zolang dit van belang is voor de continuïteit en risicobeperking van de uitvoering van de betreffende opdracht, hetgeen per geval wordt bepaald door de Deelnemer.

Na afloop van de Raamovereenkomst kunnen geen nieuwe Nadere overeenkomsten meer worden gesloten die onder het regime van de geëindigde Raamovereenkomst vallen.

In de bijlagen zijn onderstaande modellen voor de Nadere overeenkomsten bij dit Aanbestedingsdocument toegevoegd:

- Bijlage 9 Model Nadere overeenkomst

2.2.4. Wachtkamerovereenkomst

Opdrachtgever wenst bij de definitieve gunning van een Nadere opdracht in een minicompetitie waar de ABRO op van toepassing is verklaard een wachtkamerovereenkomst te sluiten met de Opdrachtnemer die op de 2e plaats is geëindigd. Het doel hiervan is om vast te leggen dat, indien onverhoopt de Opdrachtnemer die op de 1e plaats is geëindigd geen positieve ABRO-verklaring kan overleggen, die opdracht alsnog gegund kan worden aan de Opdrachtnemer die als 2e is geëindigd en die wel een positieve ABRO-verklaring kan overleggen.

Het concept voor deze wachtkamerovereenkomst is bijgevoegd als Bijlage 10 bij het Aanbestedingsdocument. Met het doen van een Inschrijving op de Raamovereenkomst verklaart Inschrijver zich bereid om — indien hij in een minicompetitie voor een Nadere opdracht als tweede eindigt — de Wachtkamerovereenkomst aan te gaan conform Bijlage 10, totdat Opdrachtgever kan overgaan tot definitieve gunning van de betreffende Nadere opdracht.

2.3. Omvang van de opdracht

In deze paragraaf wordt een zo getrouw mogelijk beeld gegeven van het specifieke behoefteprofiel van de Deelnemers. De daadwerkelijk (toekomstige) afname kan hiervan afwijken. Aan de verstrekte informatie, behoudens de maximale omvang van de Raamovereenkomst, kunt u geen rechten ontlenen.

Het geraamd totaal aantal pentesten ligt gemiddeld rond 800 pentesten over vier jaar. Deze aantallen zijn niet nader gespecificeerd naar de classificatie als hierboven omschreven in ~~hoofdstuk 4~~ paragraaf 2.1.1.

De geraamde totale opdrachtwaarde van alle Deelnemers gezamenlijk bedraagt € 20.000.000 exclusief btw (zegge: twintig miljoen euro), voor het samenstel van alle te gunnen opdrachten binnen de beoogde Raamovereenkomst over de maximale looptijd van vier jaar. De maximale totale opdrachtwaarde (totaal van álle opdrachten binnen de beoogde Raamovereenkomst) is € 35.000.000 exclusief btw (zegge: vijfendertig miljoen euro). De maximale totale opdrachtwaarde fungeert hierbij als een plafondbedrag. Bij (een dreigende)

overschrijding van de maximale waarde heeft Opdrachtgever het recht de Raamovereenkomst eenzijdig te beëindigen zonder Opdrachtnemer hiervoor schadeloos te stellen, in welke vorm dan ook.

Onderstaand de door Deelnemers verwachte behoefte, ingedeeld in cohorten van omvang. Het is enkel bedoeld om globaal aan te geven welke Deelnemers in welke orde van grootte hun afname verwachten. De tabel biedt derhalve geen rekenkundig uitgangspunt richting het genoemde totaal volume van deze Raamovereenkomst.

Staffel verwachte omvang (4 jaar) *	**Deelnemers**
Geen omvang bekend	• Ministerie van Algemene Zaken • Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat (excl ILT) • Ministerie van Justitie en Veiligheid: (excl CJIB) • Ministerie van Volksgezondheid Welzijn & sport • Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid • Tweede kamer der Staten Generaal • CBR • Stichting Slachtofferhulp NL
Tot € 1 miljoen	• Algemene Rekenkamer • Centraal Orgaan opvang Asielzoekers • Eerste Kamer der Staten Generaal • Ministerie van Financiën: bestuursdepartement/CDIO • Ministerie van Financiën: Dienst Toeslagen • Hoge Raad der Nederlanden • Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat: ILT • Ministerie van Justitie en Veiligheid: CJIB • Nationale Ombudsman • Raad van State • Raad van de Rechtsbijstand • Stichting Reclassering Nederland • Sociale Verzekeringsbank
€ 1 – 5 miljoen	• Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties • Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van LVVN • Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap • Kamer van Koophandel
€ 5 – 10 miljoen	• Ministerie van Defensie

** In bovenstaande staffel indeling is nog geen rekening gehouden met (gevolgen van) wijziging van ministeries, dienstonderdelen en de portefeuilleverdeling van het kabinet-Jetten. In het algemeen geldt dat overheidsdiensten op basis van politieke/bestuurlijke keuzes kunnen worden samengevoegd of ontvlochten of kunnen taken worden overgeheveld naar andere overheden.*

De raming voor deze raamovereenkomst is indicatief opgesteld, omdat historische afnamecijfers geen betrouwbare basis vormen.

Bij de bepaling van deze maximale totale opdrachtwaarde moet rekening worden gehouden met een 'hoogste-groeiscenario', waarbij diverse moeilijk tot niet te beïnvloeden omstandigheden – min of meer noodgedwongen - leiden tot substantiële stijging van het aantal en/of omvang van de opdrachten. Oorzaken die hieraan kunnen bijdragen zijn onder andere:

- Nieuwe geopolitieke ontwikkelingen die ertoe leiden dat met name Defensie wordt geconfronteerd met een omvangrijke/extra uitbreidingsbehoefte, vooral omdat ICT en IV voor het uitoefenen van de (operationele) hoofdtaken van Defensie, haar weerbaarheid, adaptiviteit en innovatievermogen steeds belangrijker worden;
- Sterk toenemende of specifieke dreigingen van cyberaanvallen, die Deelnemers sterker aanzetten tot het proactief identificeren van risico's in systemen en applicaties, voordat ze misbruikt worden;

- Politieke beslissingen over de verhoging van financiële begrotingen van ministeries met als consequentie het versterken van de digitale weerbaarheid, vervangen of uitbreiden van digitale voorzieningen en systemen en noodzaak tot het uitvoeren van meer onderzoeken naar kwetsbaarheden hierbij;
- Nieuwe of aangepaste (IT) sourcingsstrategieën of realisatie van nieuw digitaliseringsbeleid dat leidt tot een grondige herziening van het IT-landschap bij Deelnemers en hierbij te betrekken partijen. Uitwerking van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), nieuwe keuzes over versterking van de digitale weerbaarheid van de overheid kunnen hier bijvoorbeeld aan bijdragen;
- De zorgplicht op grond van de NIS2/Cyberbeveiligingswet leidt tot hoog urgentie(besef) bij Deelnemer om hun cybersecurity-maatregelen proactief te testen en te valideren, onder andere via pentesten;
- Hogere kosten gerelateerd aan de inzet van securityprofessionals voor opdrachten, bijvoorbeeld als gevolg van hogere inflatie, loonstijgingen of toegenomen schaarste aan de diverse specialismen;
- Tegenvallende resultaten op het gebied van de werving van ICT/IV-personeel voor Deelnemers, bijvoorbeeld als gevolg van een grotere arbeidsmarktkrapte, waardoor er meer dan verwacht gebruik wordt gemaakt van uitbestedingen;
- Een hogere of snellere conversie van opdrachten van andere raamovereenkomsten naar de onderhavige Raamovereenkomst, bijvoorbeeld omdat deze laatste beter blijkt te voorzien in de inkoopbehoefte van Deelnemers.

Om deze beleidsmatige ontwikkeling, de beperkte voorspelbaarheid van het afnamevolume en de verwachte volumestijging in de middenjaren op een transparante en proportionele wijze te kunnen accommoderen, is een opslag van 75% op de geraamde totale opdrachtwaarde passend. Deze opslag leidt tot een maximumomvang van de Raamovereenkomst die aansluit bij de onzekerheden in de raming, de variaties in de behoefte van Deelnemers en de verwachte groei in de opdrachten. Bij (dreigende) overschrijding van de maximumomvang gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst, zal Opdrachtgever de looptijd voortijdig beëindigen.

Gezien de relatief grote onzekerheid bij de geraamde totale opdrachtwaarde van de Raamovereenkomst, moet ook rekening gehouden worden met het scenario dat Deelnemers (aanzienlijk) minder afnemen onder de Raamovereenkomst dan aan het begin van deze paragraaf als verwachte omvang is benoemd. Opdrachtnemers kunnen gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst geen recht ontlenen aan de verwachte omvang.

Herzieningsclausule
Opdrachtgever behoudt zich het recht voor om na één jaar looptijd van de Raamovereenkomst of een nader door Opdrachtgever te bepalen datum daarna, (delen van) de afnamebehoefte en de daaruit voortvloeiende opdrachten van het ministerie van Defensie buiten de Raamovereenkomst te plaatsen, indien het ministerie van Defensie integrale vormen van securitydienstverlening in separate overeenkomsten of raamovereenkomsten sluit waarbij pentesten een ondergeschikt onderdeel vormt van een bredere dienstverlening, waaronder situaties waarin het aandeel pentestdiensten minder dan 50% van de totale dienstverlening bedraagt.

Of, wanneer en in welke mate Opdrachtgever/Defensie van deze mogelijkheid gebruikmaakt, hangt af van:

- de mate waarin Opdrachtnemers (als collectief) in staat zijn opdrachten voor het ministerie van Defensie succesvol en naar tevredenheid van Defensie uit te voeren, binnen de kaders van de onderhavige Raamovereenkomst. De gemiddelde score van Opdrachtnemers (als collectief) op de in het Programma van eisen gestelde (kritische) prestatie-indicator KPI-1 (kwaliteit van de dienstverlening NOK), in relatie tot de gestelde norm hiervoor, en prestatie-indicator M-1 (~~percentage gegunde opdrachten~~ percentage uitgebrachte geldige Offertes ten opzichte van het

aantal geldige Aanvragen dat via minicompetitie is uitgezet, met inachtneming van de verdere bepalingen in hoofdstuk 7 van het Programma van Eisen), specifiek op de opdrachten voor het ministerie van Defensie, kunnen aanleiding geven van de herzieningsmogelijkheid gebruik te maken;

- de behoefte van Defensie aan alternatieve vormen van dienstverlening of marktsamenwerking om hiermee het realisatievermogen van Defensie te versterken, met name gegeven de stapsgewijze verhoging van de Defensie-uitgaven naar 3,5% van het BBP.

Opdrachtgever informeert Opdrachtnemers hierover tijdig, doch uiterlijk zes (6) maanden vóór de beoogde ingangsdatum van de nieuwe overeenkomst(en). De verwachting is dat dit geen of slechts geringe impact heeft op het in deze paragraaf opgenomen volumeaandeel van het ministerie van Defensie.

Lopende opdrachten
Reeds gesloten Nadere overeenkomsten blijven bij toepassing van deze herzieningsclausule ongewijzigd van kracht en worden conform de daarin opgenomen bepalingen uitgevoerd.

3. Eisen ten aanzien van de opdracht

In Bijlage 3 'Programma van Eisen' zijn de eisen opgenomen die aan de dienstverlening worden gesteld.
Door het indienen van een Inschrijving gaat Inschrijver uitdrukkelijk akkoord met alle eisen die in Bijlage 3 zijn beschreven en verklaart u dat u gedurende de gehele uitvoeringsperiode van de met u gesloten Raamovereenkomst daaraan blijft voldoen. Bovendien bevestigt u hiermee dat u alle opgegeven prijzen en tarieven, inclusief eventuele overeengekomen indexeringen, gestand zult doen. Het niet voldoen aan een of meerdere eisen betekent dat uw Inschrijving niet verder wordt beoordeeld en dat uw Inschrijving terzijde wordt gelegd.

Bij toepassing en uitvoering van de te gunnen Raamovereenkomst maakt Opdrachtgever voor de toetsing van de prestaties van Opdrachtnemers gebruik van de in het Programma van Eisen opgenomen eisen en KPI's. Tegelijkertijd vormt dit Programma van Eisen mede het kader voor de inhoudelijke beoordeling en waardering van de in deze aanbestedingsprocedure ontvangen Inschrijvingen.

Deze bijlage is onderverdeeld in de volgende hoofdstukken:

1. Algemeen
2. Specifieke eisen
3. Eisen aan de minicompetitie
4. Eisen aan tarieven, vaste prijzen en facturering
5. Eisen aan organisatie en beheer
6. Eisen aan rapportages (ROK niveau)
7. Eisen m.b.t. prestatiemanagement (ROK niveau)
8. Eisen aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

De hoofdstukken 3, 7 en 8 worden hieronder nader toegelicht.

3. Eisen aan de minicompetitie

Eis van classificatie

Deelnemer classificeert de betreffende (verzameling van) pentest-opdracht(en) volgens de classificatiematrix (zie hierboven in 2.1.1. en Bijlage 1 bij het Programma van Eisen). De gekozen classificatie geldt als begrenzing van de omvang van de betreffende (verzameling van) pentest-opdracht(en). Opdrachtnemers valideren vervolgens de classificatie in de aanvraag. Indien een Opdrachtnemer meent dat de classificatie niet ~~overeenkomst~~ overeenkomt met de aard en omvang van de opdracht meldt hij dat bij Deelnemer. Deelnemer herijkt hierop de classificatie en past ofwel de scope aan, dan wel de classificatie, dan wel motiveert waarom de gegeven classificatie in zijn ogen de juiste is. In alle gevallen zendt Deelnemer dit bericht aan alle Opdrachtnemers in de minicompetitie. ~~Bij aanpassing van de scope of classificatie start het proces van de betreffende minicompetitie opnieuw. Voornoemd bericht kan tegelijkertijd worden gezonden met de herstart van de nieuwe minicompetitie~~. Bij aanpassing van de scope of classificatie wordt de betreffende Aanvraag opnieuw uitgezet volgens het toepasselijke verdeelmechanisme van AP.1 van het Programma van Eisen. Voor afzonderlijke Opdrachten in de classificaties A en B geldt het toerbeurtschema; voor classificaties C en D geldt een minicompetitie. Bij een verzameling Opdrachten geldt tot en met € 25.000 exclusief btw het toerbeurtschema en boven dit bedrag een minicompetitie. Voornoemd bericht kan tegelijkertijd met het opnieuw uitzetten van de Aanvraag worden gezonden. ~~Tijdens de intake (na gunning) blijft de scope binnen de gegunde classificatie. Indien Deelnemer en/of Opdrachtnemer tijdens de intake vaststelt dat de classificatie niet passend is voor de scope, dan wordt de betreffende pentest-opdracht met de nieuwe inzichten opnieuw in minicompetitie gebracht.~~ Indien tijdens de intake na gunning blijkt dat de gekozen classificatie niet passend is bij de scope, stellen Deelnemer en Opdrachtnemer dit vast. De Nadere overeenkomst wordt dan ontbonden en de Aanvraag wordt met de aangepaste classificatie en nieuwe inzichten

opnieuw uitgezet volgens het toepasselijke verdeelmechanisme van AP.1. Voor vergoeding van de intakebijeenkomst geldt AP.18 van het Programma van Eisen.

In het geval van een Nadere overeenkomst voor een verzameling van pentest-opdrachten is het proces hetzelfde en wordt de scope en de totale omvang bepaald en altijd uitgedrukt met de (verzameling van) classificatie(s), met dit verschil dat de totale omvang van deze Nadere overeenkomst een maximum is en niet wordt overschreden. Afwijkingen in de aard, afroep en uitvoering van een pentest binnen een Nadere overeenkomst moeten in redelijke verhouding staan tot de specifieke omstandigheden van het geval en het proportionaliteitsbeginsel respecteren.

7. Eisen m.b.t. prestatiemanagement (ROK niveau)

Voor de toelichting op het sturingsmodel, inclusief de toepassing van KPI-1, KPI-2 en de bijbehorende sancties, wordt verwezen naar paragraaf 2.2.2.3 Toelichting veld/bank-constructie

8. MVO

Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI)

Maatschappelijke doelen zijn niet langer een bijzaak van het inkoopproces, maar zijn een wezenlijk onderdeel daarvan. Dat blijkt onder andere uit de rijksinkoopstrategie 'inkopen met impact'[1] en het Nationaal Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2021-2025[2]. De Raamovereenkomst voorziet daarom in een mogelijkheid dat Deelnemers samen met Opdrachtnemers sociale en/of innovatieve ontwikkelingen stimuleren die bijdragen aan het realiseren van beleidsdoelen of maatschappelijke effecten die het kabinet belangrijk vindt. Van u wordt verwacht dat u hieraan bijdraagt. Wij onderscheiden twee thema's waarop u mag focussen: (1) social return, (2) diversiteit en inclusie.

De verschillende thema's en hun instrumenten worden hierna verder toegelicht.

Social return

Het doel van social return (SR) is om sociale winst te realiseren. Dat kan door additionele inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en/of het verbeteren van hun perspectieven op werk en inkomen.

Opdrachtnemer is verplicht om **ten minste 2%** van de (opdracht)waarde van de aan Opdrachtnemer op grond van deze Raamovereenkomst te gunnen opdrachten, in te zetten voor SR. Dit percentage wordt aan de hand van de gerealiseerde (opdracht)waarde of omzet excl. btw van een Opdrachtnemer vertaald in een bedrag, hierna te noemen de "social return-verplichting" (ook: SR-verplichting). De SR-verplichting wordt dus per Nadere overeenkomst bepaald. Meerdere afzonderlijke SR-verplichtingen op grond van meerdere Nadere overeenkomsten met een Opdrachtnemer worden bij elkaar opgeteld tot een (cumulatieve) SR-verplichting.

Opdrachtnemer kan op verschillende manieren de SR-verplichtingen invullen:

(1) Arbeidsparticipatie: inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt op een uit te voeren opdracht ten behoeve van een Deelnemer of inzet buiten een opdracht van Deelnemer.
(2) Compensatieorders: door het plaatsen van orders/opdrachten bij c.q. het inzetten van sociale/maatschappelijke ondernemingen of sociale werkbedrijven.
(3) Overig: het perspectief op werk en inkomen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt kan op diverse manieren verbeterd worden. Denk aan opleiding, training, advies/coaching, voorlichting aan kandidaten, hulp bieden aan een sociaal

[1] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/10/28/kamerbrief-over-inkoopstrategie-rijksoverheid
[2] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/01/22/kamerbrief-nationaal-plan-maatschappelijk-verantwoord-inkopen-2021-2025

initiatief of vrijwilligerswerk. Ook kan Opdrachtnemer (IT of intermediaire) diensten leveren die primair ten gunste zijn van doelgroepkandidaten.

De mate van invulling van de SR-verplichting wordt bepaald door toepassing van een bouwblokkenmodel. Opdrachtnemers kunnen aan de hand van dit model 'blokken' met een transparante, vooraf vastgestelde waarde stapelen. De optelsom van de waardes van de toegepaste blokken bepaalt of en in welke mate een Opdrachtnemer heeft voldaan aan zijn SR-verplichting.

Diversiteit en inclusie

Alle ministeries en andere rijksorganisaties hebben het "Charter Diversiteit" van SER Diversiteit in Bedrijf ondertekend en zich eraan gecommitteerd. SER Diversiteit in Bedrijf is een project van de Sociaal Economische Raad (SER). Het bevordert diversiteit en inclusie op de werkvloer en ondersteunt o.a. via het Charter Diversiteit organisaties bij het opzetten, uitvoeren en monitoren van hun diversiteitsplannen.
Opdrachtnemer tekent binnen één (1) jaar na ingangsdatum van de Raamovereenkomst het "Charter Diversiteit" van SER Diversiteit in Bedrijf, committeert zich aan dit Charter en/of zet een vergelijkbaar instrument in waarmee Opdrachtnemer zich committeert aan zelf opgestelde doelen om diversiteit en inclusie op de werkvloer te bevorderen. Als SER Diversiteit in Bedrijf na gunning van deze Raamovereenkomst geen nieuwe aanmeldingen voor het Charter Diversiteit accepteert en het aanmeldingsformulier daarom niet beschikbaar is, dient Opdrachtnemer binnen één (1) jaar na de start van de Overeenkomst om een vergelijkbaar instrument in te zetten waarmee Opdrachtnemer zich committeert aan zelf opgestelde doelen om diversiteit en inclusie op de werkvloer te bevorderen.

Zie de Bijlage 3 'Programma van Eisen' onderdeel MVO voor nadere specificaties.

4. Eisen aan Inschrijver

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk leest u welke eisen de Aanbestedende dienst stelt om te bepalen of een Inschrijver geschikt is om de Raamovereenkomst uit te voeren. Hiervoor worden Uitsluitingsgronden en Geschiktheidseisen gehanteerd.

Via het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' geeft u aan of de Uitsluitingsgronden wel of niet op u van toepassing zijn en of u voldoet aan de Geschiktheidseisen.

Het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' is een pdf-document dat voor een deel voor u is ingevuld. De rest moet u nog aanvullen. U ondertekent het document en voegt het toe aan uw Inschrijving via TenderNed.

Eisen met betrekking tot risicolanden

Door het indienen van een Inschrijving gaat Inschrijver uitdrukkelijk akkoord met met de verklaring in Bijlage 16 (Verklaring sancties inzake Rusland), die voortvloeit uit EU Verordening 2022/576 van 8 april 2022.

4.2. Uitsluitingsgronden

Alle in de artikelen 2.86 en 2.87 van de Aanbestedingswet (Aw) genoemde Uitsluitingsgronden zijn van toepassing op deze aanbesteding. Via het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' dat u aan uw Inschrijving moet toevoegen, geeft u aan of de Uitsluitingsgronden wel of niet op u van toepassing zijn.
Zie voor de wijze van inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen hoofdstuk 7 waarin is aangegeven van wie in dat geval een ingevulde en ondertekende UEA bij de Inschrijving moet worden ingediend.

De bewijsmiddelen met betrekking tot de Uitsluitingsgronden hoeft u niet in te dienen bij de Inschrijving, maar pas na verzoek van de Aanbestedende dienst te verstrekken. In paragraaf 6.6 'Beoordelen bewijsmiddelen' van dit aanbestedingsdocument staat wanneer de bewijsmiddelen moeten worden aangeleverd.

UEA-IIIA
Als bewijsmiddel dat geen van de Uitsluitingsgronden genoemd in artikel 2.86 lid 2 a t/m f Aw op u van toepassing zijn, geldt de 'Gedragsverklaring Aanbesteden' (GVA) van de Dienst Justis van het ministerie van Justitie en Veiligheid, die op het moment van indienen van de Inschrijving niet ouder is dan 24 maanden.

Indien wij niet al in het bezit zijn van een geldige GVA én u voor gunning in aanmerking komt, zult u voorafgaande aan de definitieve gunning verzocht worden deze tijdig (6.6 'Beoordelen bewijsmiddelen') aan te leveren. Indien in het land waar uw onderneming statutair is gevestigd geen gelijkwaardige GVA bestaat, kunt u in plaats daarvan een verklaring onder ede of een plechtige verklaring ten overstaan van een bevoegde rechterlijke of administratieve instantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van dat land afleggen en deze binnen de bewijsmiddelentermijn overleggen.

UEA-IIIB
Belastingen en Sociale premies
Als bewijsmiddel dat de Uitsluitingsgronden genoemd in artikel 2.86 lid 4 Aw niet op u van toepassing zijn, geldt de 'Verklaring betalingsgedrag' van de Belastingdienst, die op het moment van indienen van de inschrijving niet ouder is dan 6 maanden.

Indien wij niet al reeds in het bezit zijn van een geldige 'Verklaring betalingsgedrag' én u voor gunning in aanmerking komt, wordt u voorafgaande aan de definitieve gunning verzocht deze binnen de bewijsmiddelentermijn aan te leveren. Indien uw onderneming

statutair in het buitenland is gevestigd gelden vergelijkbare bewijsmiddelen, als zodanig vermeld in e-Certis.

UEA-IIIC
Deze Uitsluitingsgronden gaan ervan uit dat wij over informatie beschikken om één van deze Uitsluitingsgronden te constateren, kwalificeren of vast te stellen. Dit is niet in vorm of inhoud beperkt. Om misverstanden te dien aanzien te voorkomen, onderstaand een korte toelichting op de samenloop met bewijsmiddelen in het kader van UEA-IIIA en hun betekenis binnen UEA-IIIC, als ook de belangrijke eenduidige vaststellingen in het kader van faillissement etc.

Milieu-, sociaal en arbeidsrecht
Er is geen sluitend bewijsmiddel dat u kunt aanleveren om te bewijzen dat deze Uitsluitingsgrond niet op u van toepassing is. Wij kunnen met ieder passend middel aantonen of verplichtingen in dit verband door u zijn geschonden, gelijk u ook met ieder passend middel kunt aantonen dat de Uitsluitingsgrond niet op u van toepassing is.

Faillissement etc.
Vaststelling dat u in een situatie verkeert als genoemd in artikel 2.87 lid 1 sub b Aw, vindt in beginsel plaats op basis van een aantekening ter zake uw registratie in het handelsregister of uw vermelding in het Centrale Insolventieregister (CIR). Wij raadplegen in dit verband het Handelsregister van de Kamer van Koophandel en het CIR. In geval van vermeldingen ter zake, bijzonderheden, onduidelijkheden of vergelijkbare registratie in het buitenland kunnen we u om bewijsmiddelen en/of toelichting verzoeken. Indien uw onderneming statutair in het buitenland is gevestigd gelden vergelijkbare bewijsmiddelen, als zodanig vermeld in e-Certis.

Ernstige Beroepsfout
Als vaststelling dat de Uitsluitingsgrond genoemd in artikel 2.87 lid 1 sub c Aw niet op u van toepassing is, geldt de GVA (die op het moment van indienen van de Inschrijving niet ouder is dan twee jaar) voor zover het een onherroepelijke veroordeling of een onherroepelijke beschikking wegens overtreding van mededingingsregels betreft, die u reeds in verband met IIA kan zijn verzocht (zie aldaar). De GVA levert echter geen sluitend bewijs voor het ontbreken van de onderhavige Uitsluitingsgrond en laat onverlet dat wij andere ernstige fouten aannemelijk kunnen maken, dan wel dat na afgifte van een GVA een ter zake beschikking van de Autoriteit Consument & Markt of de Europese Commissie onherroepelijk is geworden, in welk geval u niet in de UEA kan verklaren dat de Uitsluitingsgrond niet op u van toepassing is.

Vervalsing Mededinging
Als vaststelling dat de Uitsluitingsgronden genoemd in artikel 2.87 lid 1 sub d Aw niet op u van toepassing zijn, geldt de GVA, die u reeds in verband met IIA kan zijn verzocht. De GVA levert echter geen sluitend bewijs voor het ontbreken van de onderhavige Uitsluitingsgrond en laat onverlet dat na afgifte van een GVA een ter zake beschikking van de Autoriteit Consument & Markt of de Europese Commissie onherroepelijk is geworden, in welk geval u niet in de UEA kan verklaren dat de Uitsluitingsgrond niet op u van toepassing is.

Prestaties uit het verleden
In het ter zake invulveld van het UEA kunt u zich beperken tot de kerngegevens van de opdracht en de prestaties die het betreffen. Voor toelichting en nadere duiding van de vermelde kerngegevens kunt u verwijzen naar een concreet met kenmerken aangeduide bijlage. Deze bijlage is niet beperkt in teken- of woordomvang.

Belastingen en Sociale premies
Als vaststelling dat de Uitsluitingsgrond genoemd in artikel 2.87 lid 1 sub j Aw niet op u van toepassing is, geldt onder andere de 'Verklaring betalingsgedrag' van de Belastingdienst, die op het moment van indienen van de Inschrijving niet ouder is dan 6 maanden. Indien wij

niet al in het bezit zijn van een geldige 'Verklaring betalingsgedrag' én u voor gunning in aanmerking komt, zult u vooraf de gunning verzocht worden deze tijdig aan te leveren. De 'Verklaring betalingsgedrag' levert echter geen sluitend bewijs voor het ontbreken van de onderhavige Uitsluitingsgrond en laat onverlet dat wij met elk passend middel het tegendeel kunnen aantonen.

4.3. Geschiktheidseisen

Door het stellen van Geschiktheidseisen moet blijken of de Inschrijver naar het oordeel van de Aanbestedende dienst geschikt is om de (opdrachten onder de) Raamovereenkomst uit te voeren.

Door het ondertekenen van de Bijlage 2 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' – Deel IV (in het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' wordt hier de term 'Selectiecriteria' gehanteerd. Hiermee worden de Geschiktheidseisen bedoeld.) stelt de Inschrijver dat hij voldoet aan de Geschiktheidseisen zoals die in deze paragraaf van het aanbestedingsdocument zijn opgenomen. Deze Geschiktheidseisen zijn in de volgende paragrafen van dit hoofdstuk nader gespecificeerd.

Met uitzondering van de bewijsmiddelen omtrent de referentieopdrachten, hoeft u de bewijsmiddelen met betrekking tot de overige Geschiktheidseisen niet in te dienen bij de Inschrijving, maar pas na verzoek van de Aanbestedende dienst te verstrekken. In paragraaf 6.6 'Beoordelen bewijsmiddelen' van dit Aanbestedingsdocument staat wanneer de bewijsmiddelen dienen te worden aangeleverd.

4.3.1. Economisch en financiële draagkracht

Continuïteit

U moet financieel gezond zijn en blijven, zodanig dat op het moment van inschrijven en tijdens de looptijd van een mogelijk te gunnen Raamovereenkomst geen financiële dreiging bekend is die uw betaalgedrag kan raken, dan wel tot insolventie, faillissement, surseance van betaling, liquidatie of anderszins kan leiden. Van een gevaar in voormelde zin is sprake als er ernstige zorg of gerede twijfel bestaat ten aanzien van de continuïteit van de onderneming van Inschrijver.

Uw financiële gezondheid kunt u onder meer aantonen met:

- De toelichting op een door een accountant gecontroleerde, meest recente, jaarrekening, of
- De toelichting op de meest recente jaarrekening inclusief een beoordelingsverklaring van een accountant, of
- Een samenstellingsverklaring over het meest recente boekjaar van een accountant waaruit blijkt dat géén sprake is van de waarderingsgrondslag 'liquidatiebasis' of een onjuiste continuïteitsveronderstelling.

Indien u zich in uw vierde (4e) kwartaal van uw boekjaar bevindt, kan naast bovenstaande bewijsmiddelen verzocht worden om een verklaring van een rechtsgeldig bevoegd vertegenwoordiger dat hetgeen in dit verband in uw meest recente jaarrekening is vermeld wel of niet actueel is.
Indien uw boekjaar is afgelopen maar nog geen goedgekeurde jaarrekening voorhanden is, kan worden verzocht om een verklaring van uw accountant dat met betrekking tot de jaarrekening van dit boekjaar géén sprake is van de waarderingsgrondslag 'liquidatiebasis' of een onjuiste continuïteitsveronderstelling.

4.3.2. Technische bekwaamheid

Referentieopdracht(en)

U moet over ervaring op essentiële punten van de opdracht beschikken. Deze wordt hieronder uitgedrukt in de volgende kerncompetenties:

Kerncompetentie 1: Methodische uitvoering van penetratietesten op verschillende soorten doelwitten

A.

Inschrijver heeft aantoonbare ervaring met het zelfstandig uitvoeren en rapporteren van penetratietesten op verschillende soorten doelwitten. Inschrijver dient deze ervaring aan te tonen met **één of meerdere referentieopdrachten** gezamenlijk, waarbij in totaal aantoonbaar ervaring is opgedaan met **ten minste drie van de volgende vier soorten doelwitten**:

1. **Applicatie** – bijvoorbeeld een webapplicatie, mobiele applicatie, API of andere softwaretoepassing;
2. **Infrastructuur** – bijvoorbeeld OS-omgeving, netwerkcomponenten, netwerksegmenten, infrastructuurdiensten of gekoppelde ICT-infrastructuur;
3. **Cloud** – bijvoorbeeld cloudservices, cloudresources, cloudplatformen of cloudgebaseerde toepassingen;
4. **IoT/OT** – Internet of Things- en/of Operational Technology-omgevingen en componenten.

Per referentieopdracht dient de inschrijver aan te geven op welke van bovenstaande typen doelwitten de penetratietesten zijn uitgevoerd en welke concrete scope-objecten daarbij zijn onderzocht. Het enkel aanwezig zijn van een type doelwit binnen de omgeving van de referentieopdracht, zonder dat dit doelwit daadwerkelijk onderdeel is geweest van de penetratietest, geldt niet als aantoonbare ervaring.

B.

~~Inschrijver kan hiernaast voor elke te overleggen referentie-opdracht zijn ervaring aantonen~~ Inschrijver dient hiernaast voor elke te overleggen referentie-opdracht zijn ervaring aan te tonen met het zelfstandig uitvoeren en rapporteren van de penetratietest langs de volgende zeven onderzoeksfasen, zoals beschreven binnen de **Penetration Testing Execution Standard (PTES)**, of volgens een aantoonbaar vergelijkbare methodiek:

1. Interacties vóór de betrokkenheid (Pre-engagement Interactions) – voorbereiding en afstemming van de opdracht met de opdrachtgever, waaronder doelstelling, scope en randvoorwaarden. Opdrachtgever en opdrachtnemer hebben deze vooraf vastgesteld;
2. Informatie verzamelen (Intelligence Gathering) – verzamelen en analyseren van relevante informatie over de onderzoeksobjecten;
3. Modellering van bedreigingen (Threat Modeling) – bepalen en analyseren van relevante dreigingen, aanvalsperspectieven en aanvalsmogelijkheden;
4. Kwetsbaarheidsanalyse (Vulnerability Analysis) – identificeren, analyseren en valideren van kwetsbaarheden. Bevindingen zijn voorzien van een risicoclassificatie en onderbouwing;
5. Exploitatie (Exploitation) – gecontroleerd aantonen van de exploitabiliteit van geïdentificeerde kwetsbaarheden en het vastleggen van de wijze waarop de exploitatie reproduceerbaar kan worden uitgevoerd;

6. Post-exploitatie (Post Exploitation) – onderzoeken van de gevolgen van verkregen toegang, waaronder waar passend het vaststellen van verdere toegangs- of aanvalsmogelijkheden;

7. Rapportage (Reporting) – vastleggen en rapporteren van de uitgevoerde werkzaamheden, bevindingen, risico's, impact en aanbevelingen.

De inschrijver dient per fase te beschrijven **welke activiteiten binnen de referentieopdracht daadwerkelijk zijn uitgevoerd en hoe deze zijn vastgelegd**. Indien een andere methodiek dan PTES is toegepast, dient de inschrijver aan te tonen dat de door hem gebruikte methodiek inhoudelijk voorziet in een vergelijkbare gefaseerde aanpak. De vergelijkbaarheid wordt beoordeeld op de inhoudelijke dekking van de onderzoeksfasen en niet op de naam van de toegepaste methodiek. PTES geldt hierbij als referentie voor de methodische fasering van het onderzoek en niet als zelfstandige kwaliteitsmaatstaf.

De referentieopdracht dient betrekking te hebben op een penetratietest waarbij, naast geautomatiseerde scans, **handmatige onderzoeks- en validatieactiviteiten** zijn uitgevoerd en geïdentificeerde kwetsbaarheden waar passend daadwerkelijk zijn gevalideerd door gecontroleerde exploitatie. Indien gecontroleerde exploitatie niet mogelijk of niet verantwoord was, dient de inschrijver dit toe te lichten en aan te geven op welke andere wijze de kwetsbaarheid is gevalideerd.

Een opdracht die uitsluitend bestaat uit een vulnerability scan, geautomatiseerde securityscan of compliance-/configuratiecontrole geldt niet als passende referentie voor deze kerncompetentie.

Kerncompetentie 2: Pentesten van complexe en onderling afhankelijke IT-omgevingen
~~Inschrijver kan één referentie van een opdracht overleggen~~ Inschrijver dient één referentie van een opdracht over te leggen waaruit aantoonbare ervaring blijkt met het zelfstandig uitvoeren van een penetratietest op een IT-omgeving die bestaat uit meerdere onderling verbonden scope-objecten, waarbij de test zich niet heeft beperkt tot het afzonderlijk onderzoeken van één systeem, applicatie of infrastructuurcomponent.

De referentieopdracht dient **ten minste twee** van de volgende kenmerken te bevatten:
a. meerdere onderling gekoppelde applicaties, systemen of infrastructuurcomponenten;
b. afhankelijkheden tussen meerdere netwerksegmenten of beveiligingszones;
c. meerdere technische beheerpartijen;
d. meerdere eigenaars;
e. koppelingen met externe organisaties of externe IT-dienstverleners;
f. meerdere authenticatie-, autorisatie- of identityvoorzieningen;
g. afhankelijkheden tussen on-premise en cloudcomponenten;
h. een keten waarbij een kwetsbaarheid in één component toegang of impact op een ander component kan veroorzaken.

De referentie dient aan te tonen dat deze onderlinge relaties tijdens de pentest daadwerkelijk onderdeel van het onderzoek zijn geweest.

Kerncompetentie 3: Pentesten van multi-cloud- en/of multi-tenant cloudomgevingen

~~Inschrijver kan één referentie van een opdracht overleggen~~ Inschrijver dient één referentie van een opdracht over te leggen waaruit aantoonbare ervaring blijkt met het zelfstandig uitvoeren van een penetratietest waarbij meerdere logisch van elkaar onderscheiden cloudomgevingen, cloudaccounts, subscriptions, projects of vergelijkbare cloudbeheer-/resource-domeinen onderdeel waren van de scope.

De referentieopdracht dient ten minste één van de volgende situaties te betreffen:

- meerdere cloudproviders binnen één onderzoeksopdracht; of
- meerdere afzonderlijk beheerde cloudaccounts, subscriptions, projects of vergelijkbare domeinen binnen één cloudprovider; of
- een combinatie van cloudomgevingen die door verschillende organisaties, beheerpartijen of systeem-/applicatie-eigenaren worden beheerd.

Inschrijver toont aan dat in de penetratietest aandacht is besteed aan de **onderlinge verbindingen, vertrouwensrelaties, toegangsrechten of afhankelijkheden tussen de onderscheiden cloudomgevingen/domeinen**. Daarbij dient duidelijk te zijn dat de test betrekking had op risico's die specifiek samenhangen met multi-cloud-, multi-account-, multi-subscription- of multi-tenantinrichtingen. Een referentie waarbij uitsluitend afzonderlijke, niet-onderling verbonden cloudomgevingen zijn getest, zonder dat de onderlinge relaties onderdeel van het onderzoek waren, voldoet niet aan deze kerncompetentie.

De onderstaande bepalingen, waaronder de referentieperiode en aanvullende voorwaarden, zijn van toepassing op alle hierboven genoemde kerncompetenties.

Referentieperiode = een periode van drie (3) jaar, die voorafgaat aan de sluitingsdatum voor het indienen van de inschrijving, waarin de referentieopdracht moet zijn uitgevoerd of afgerond. Indien gebruik wordt gemaakt van een nog niet (geheel) afgeronde opdracht mogen alleen de werkelijk behaalde resultaten van de lopende opdracht worden opgegeven en mag niet worden volstaan met een prognose van de resultaten.

Het is toegestaan, om met één referentieopdracht aan te tonen, dat Inschrijver beschikt over meerdere genoemde kerncompetenties. ~~Het is niet toegestaan om één kerncompetentie door middel van meerdere referentieopdrachten te tonen.~~ Voor kerncompetenties 2 en 3 is het niet toegestaan om één kerncompetentie door middel van meerdere referentieopdrachten aan te tonen. Kerncompetentie 1A mag met één of meerdere referentieopdrachten gezamenlijk worden aangetoond, waarbij in totaal ten minste drie van de vier genoemde typen doelwitten daadwerkelijk zijn onderzocht. Voor iedere referentieopdracht wordt een afzonderlijk referentieformulier gebruikt. Voor elke voor kerncompetentie 1 overgelegde referentieopdracht gelden tevens de vereisten van onderdeel B.

Er mogen ook referenties worden overgelegd van relevante opdrachten/werkzaamheden die u heeft uitgevoerd in een positie als onderaannemer. Als u een dergelijke referentie wilt overleggen, dan dient naast een contactpersoon bij ~~Deelnemer~~ de eindopdrachtgever van de referentieopdracht ook een contactpersoon bij betreffende hoofdaannemer als referent te worden opgegeven. Wij moeten ter verificatie bij beide contactpersonen de referentie kunnen controleren en beide contactpersonen zouden op verzoek van ons een akkoordverklaring moeten kunnen verstrekken. De referentieopdracht hoeft niet voor een in deze aanbesteding genoemde Deelnemer te zijn uitgevoerd.

Het gebruikmaken bij de referenties van ervaring van één of meer onderaannemers is alleen toegestaan, als die onderaannemer(s) bij de uitvoering van de Raamovereenkomst ook daadwerkelijk wordt (worden) ingezet en u ook daadwerkelijk over de kennis en ervaring

van betreffende onderaannemer(s) kan beschikken. LET WEL: u dient in voorkomend geval deze 'onderaannemers' expliciet te benoemen in het UEA bij deel II C (Informatie over beroep op draagkracht andere entiteiten).

4.3.3. Kwaliteitszorg

Door het ondertekenen van het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' verklaart Inschrijver:

- dat hij een kwaliteitszorgsysteem heeft dat minimaal gelijkwaardig is aan een gecertificeerd kwaliteitszorgsysteem. Onder gelijkwaardig wordt verstaan: het voldoen aan de volgende kenmerken:
    - kwaliteitszorg is organisatiebreed verankerd (in beleid), geadopteerd door de verantwoordelijke directie en uitgedragen door deze directie (b.v. middels kwaliteitshandboek). De directie draagt ook de verantwoordelijkheid voor correcte opzet, uitvoering en beheersing van het kwaliteitsbeleid;
    - aanwezigheid en organisatiebrede uitvoering van relevante procedures met betrekking tot dienstverlening/eindproducten en beheer van middelen en documenten, waarbij continue verbetering een belangrijk aandachtspunt is;
    - aanwezigheid van de interne kwaliteitscyclus: meting, analyse en verbetering van kwaliteitsniveaus;
    - aanwezigheid van een periodieke onafhankelijke, deskundige audit op naleving van de kwaliteitsprocedures;
    - klantgerelateerde processen: er is een systeem om ervoor te zorgen dat (vanuit het perspectief van de klant) helder wordt gemaakt wat de behoefte van de klant is en dat deze behoefte verwerkt wordt in uw bedrijfsprocessen.

Of:

- dat hij beschikt over een geldig gecertificeerd kwaliteitszorgsysteem waarbij het certificaat is opgesteld door een certificatie-instelling, die erkend is binnen de (inter)nationale accreditatiestructuur, zoals bijvoorbeeld de Europese normenreeks EN 45000.

Als bewijs van uw kwaliteitszorgsysteem volstaat:

- Een door een rechtsgeldig bevoegde vertegenwoordiger van uw onderneming ondertekende beschrijving van uw kwaliteitszorgsysteem, waarin de vijf hierboven genoemde kenmerken herkenbaar worden geadresseerd, of
- Vastgestelde en geïmplementeerde kwaliteitshandboeken, waarin de vijf hierboven genoemde kenmerken herkenbaar worden geadresseerd, of
- Een ter zake certificaat of oordeel van een certificatie-instelling die erkend is binnen de (inter-) nationale accreditatiestructuur, bijvoorbeeld de Europese normenreeks EN 45000.

Als u met anderen inschrijft als combinatie, dan moet ieder lid van de combinatie afzonderlijk aan de eis van kwaliteitszorg voldoen en conform bovenstaande aantonen dat hij daaraan voldoet.

4.3.4. Informatiebeveiligingsbeheersysteem

Door het ondertekenen van het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' verklaart Inschrijver:

- dat de onderneming van Inschrijver bij inschrijving en gedurende de uitvoering van de Raamovereenkomst beschikt over een geldige ISO27001certificering, dan wel over maatregelen die aantoonbaar gelijkwaardig zijn aan de norm ISO 27001. Onder gelijkwaardig wordt verstaan dat Inschrijver maatregelen heeft getroffen die, in vergelijking met de norm ISO 27001, op alle onderdelen een objectief vergelijkbaar niveau van duurzame risicobeheersing bieden.

Als bewijs volstaat:

- een afschrift van een geldig ISO/IEC 27001-certificaat (NEN-EN-ISO/IEC 27001:2023 of ISO/IEC 27001:2022), of
- andere bewijzen waaruit blijkt dat gelijkwaardige maatregelen zijn getroffen die een vergelijkbaar niveau van risicobeheersing bieden. Onder gelijkwaardige maatregelen wordt in ieder geval verstaan dat de inschrijver beschikt over:
  - een werkend informatiebeveiligingsbeheersysteem (ISMS);
  - beleidsdoelstellingen op directieniveau op het gebied van informatiebeveiliging;
  - een vertaling van deze beleidsdoelstellingen naar operationele processen en controls;
  - vastgestelde beveiligingsniveaus op operationele processen en aantoonbare realisatie daarvan;
  - een aantoonbare PDCA-cyclus voor beleid en beveiligingsprocessen;
  - formeel belegd eigenaarschap en verantwoordelijkheden voor informatiebeveiliging;
  - een periodieke onafhankelijke deskundige audit op bestaan en werking van het ISMS.

Het certificaat en/of de andere bewijzen moeten aantonen dat het werkingsgebied van het ISMS minimaal de organisatieonderdelen en processen omvat die betrokken zijn bij de uitvoering van de Raamovereenkomst.

Als u met anderen inschrijft als combinatie, dan moet ieder lid van de combinatie afzonderlijk aan de eis ~~van kwaliteitszorg~~ inzake het informatiebeveiligingsbeheersysteem voldoen en conform bovenstaande aantonen dat hij daaraan voldoet.

4.4. Uittreksel beroeps- of handelsregister

Inschrijver én door hem in te schakelen onderaannemer(s) moeten in een handelsregister (als bedoeld in bijlage XI, 2014/24/EG, in Nederland: het Handelsregister van de Kamer van Koophandel) zijn ingeschreven.

Aanbestedende dienst raadpleegt in dit verband het Handelsregister van de Kamer van Koophandel voor Nederlandse Inschrijvers. In geval van buitenlandse Inschrijvers kan Aanbestedende dienst van u relevante bewijsmiddelen en/of toelichting verlangen in verband met buitenlandse handelsregisters, bijzonderheden, onduidelijkheden of vergelijkbare registratie in het buitenland.

4.5. Nationale veiligheid en ABRO

Algemene Beveiligingseisen Rijksoverheid Opdrachten

De rijksoverheid stelt beveiligingseisen aan ondernemers die een opdracht uitvoeren met risico's voor de nationale veiligheid. Deze eisen zijn vastgelegd in de Algemene Beveiligingseisen voor Rijksoverheidsopdrachten (zie Beveiligingseisen bij overheidsopdrachten met risico's voor nationale veiligheid (ABRO) | Zakendoen met het Rijk | Rijksoverheid.nl)
Hierna wordt nader ingegaan op de ABRO in het kader van deze aanbesteding, de te sluiten Raamovereenkomst en de daaronder te sluiten Nadere overeenkomsten.

Waarom ABRO-eisen bij deze opdracht?

Uit een risicoanalyse is gebleken dat er binnen de Raamovereenkomst nadere opdrachten verstrekt kunnen worden met risico's voor de nationale veiligheid en dat de Opdrachtnemer bij dergelijke opdrachten toegang kan krijgen of in aanraking kan komen met een Te Beschermen Belang (TBB). De risico's zien hierbij op:

- Vitale processen: Het gunnen van een opdracht aan een Opdrachtnemer kan ertoe leiden dat deze Opdrachtnemer (of diens onderaannemer(s)) een positie verwerft waarmee de continuïteit van dienstverlening van één van de vitale processen kan worden beïnvloed. Vitale processen zijn processen die zo essentieel zijn voor de Nederlandse samenleving dat uitval of verstoring tot ernstige maatschappelijke ontwrichting leidt en een bedreiging vormt voor de nationale veiligheid.
- Gevoelige kennis, technologie en informatie: Het is mogelijk dat voor de uitvoering van een opdracht een Opdrachtnemer (of diens onderaannemer(s)) toegang krijgt of kan verschaffen tot hoogwaardige kennis, technologie en/of vertrouwelijke informatie. Het kan zijn dat de Opdrachtnemer directe toegang krijgt tot deze informatie of dat de Opdrachtnemer toegang krijgt tot een (fysieke) locatie waardoor hij bij die gevoelige informatie kan komen.

De ABRO stelt eisen aan de betrouwbaarheid van een Opdrachtnemer om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van TBB's in het kader van de nationale veiligheid te waarborgen en daarmee ook bovenstaande risico's te kunnen mitigeren. Indien het voor een goede uitvoering van een opdracht noodzakelijk is dat een Opdrachtnemer toegang krijgt tot of in aanraking komt met een TBB is er sprake van een Bijzondere Opdracht. Voor werkzaamheden aan een Bijzondere Opdracht is een ABRO-verklaring vereist. Het Nationaal Bureau Industrieveiligheid (NBIV) voert een onderzoek uit of een onderneming voldoet aan de geldende ABRO-eisen. Het NBIV kan op basis van een positieve uitkomst van dit onderzoek een ABRO-verklaring afgeven.

Relevante ABRO-eisen

Het aandeel Bijzondere Opdrachten onder de Raamovereenkomst is naar verwachting circa 60%: circa 30% zal naar verwachting een TBB-categorie 4 / rubriceringsniveau Departementaal Vertrouwelijk (DEPV) krijgen, circa 15-20% een zwaardere categorie TBB-3 / rubriceringsniveau Staatsgeheim Confidentieel (STG-C) en circa 10-15% een categorie TBB-2 / Staatsgeheim Geheim (STG-G). Bij de Bijzondere Opdrachten kan rekening worden gehouden met TBB-2 als hoogste beveiligingsniveau, bij toepassing van public cloud hooguit TBB-4 (DEPV).

Voor elke Bijzondere Opdracht zal de toepasselijke TBB-categorie, het rubriceringsniveau van de bijzondere informatie en de toepasselijke hoofdstukken van de ABRO in de aanvraag voor oproep tot mededinging worden vermeld, op basis waarvan de hiermee overeenkomende eisen uit de ABRO op de Bijzondere Opdracht en de hiervoor te sluiten Nadere overeenkomst van toepassing zijn. Welke ABRO-eisen relevant zijn, kan dus per Bijzondere Opdracht verschillen. Om voor definitieve gunning van een Bijzondere Opdracht in aanmerking te komen moet een Opdrachtnemer (inclusief eventuele combinanten en/of onderaannemers) voldoen aan de relevante ABRO-eisen.

Op de Raamovereenkomst zullen de ABRO-eisen voor TBB-categorie 2 / rubriceringsniveau STG-G in de hoofdstukken 1 (organisatie en besturing) en 2 (personeel) van de ABRO van

toepassing zijn. De aanvraag voor toetsing op deze hoofdstukken vindt plaats vóór (definitieve) gunning van de Raamovereenkomst.

De aanbestedende dienst zal het Nationaal Bureau Industrieveiligheid (hierna: **NBIV**) verzoeken om te onderzoeken of de voorlopige winnende inschrijver(s) voldoet/voldoen aan deze eisen (NBIV-onderzoek). Als de voorlopig winnende inschrijver(s) hieraan voldoet/voldoen, geeft het NBIV voor de Raamovereenkomst een ABRO-verklaring af aan de Aanbestedende dienst.

Pas na ontvangst van deze ABRO-verklaring, kan de aanbestedende dienst overgaan tot definitieve gunning van deze ROK. De aanbestedende dienst behoudt zich te allen tijde het recht voor om niet over te gaan tot definitieve gunning. Indien de Aanbestedende dienst overgaat tot definitieve gunning, ontvangen de winnende inschrijvers daarvan een mededeling via TenderNed.

Indien het NBIV constateert dat een voorlopig winnende inschrijver(s) niet aan de van toepassing zijnde eisen uit de ABRO voldoet/voldoen en ook niet binnen een redelijke termijn zal kunnen voldoen, zal het NBIV het verstrekken van de ABRO-verklaring weigeren. De Aanbestedende dienst heeft dan het recht om de voorlopige gunningsbeslissing in te trekken.

Het NBIV kan ook een ABRO-verklaring onder voorwaarden afgeven. Dit betreft een zeer uitzonderlijke mogelijkheid en wordt restrictief toegepast. In dat geval krijgt/krijgen de voorlopig winnende inschrijver(s) de gelegenheid om binnen een gestelde (korte) termijn alsnog volledig aan de van toepassing zijnde eisen uit de ABRO te voldoen. Wanneer een voorlopig winnende inschrijver(s) hier tijdig aan voldoet/voldoen, wordt de ABRO-verklaring onder voorwaarden omgezet in een reguliere ABRO-verklaring. Als de voorlopig winnende inschrijver(s) niet tijdig aan deze voorwaarden voldoet/voldoen, komt de ABRO-verklaring onder voorwaarden te vervallen en zal het NBIV de afgifte van een reguliere ABRO-verklaring weigeren. In dat geval heeft de aanbestedende dienst het recht om de voorlopige gunningsbeslissing in te trekken.

Als de Aanbestedende dienst de voorlopige gunningsbeslissing intrekt, kan de Aanbestedende dienst de Raamovereenkomst voorlopig gunnen aan de opvolgende inschrijver in de rangorde. In dat geval wordt het NBIV-onderzoek, op verzoek van de aanbestedende dienst, gestart naar en bij deze inschrijver.

Na afgifte van een ABRO-verklaring, zal het NBIV in opdracht van de Aanbestedende dienst monitoren of de voorlopig winnende inschrijver(s)/raamcontractant(en) blijft/blijven voldoen aan de van toepassing zijnde eisen uit de ABRO.

Indien een voorlopig winnende inschrijver/raamcontractant niet meer voldoet aan de van toepassing zijnde eisen uit de ABRO, kan het NBIV de ABRO-verklaring opschorten of intrekken. Het NBIV stelt de Aanbestedende dienst hierover dan op de hoogte. Bij intrekking van de ABRO-verklaring is de Aanbestedende dienst gerechtigd de gunningsbeslissing in te trekken dan wel de Raamovereenkomst te ontbinden.

Voorlopig winnende inschrijver(s) is/zijn gevestigd in het buitenland
Als de voorlopig winnende inschrijver(s) buiten Nederland is/zijn gevestigd, gelden er andere procedures. Het NBIV zal faciliteren dat de voorlopig winnende inschrijver(s) wordt/worden onderzocht door de bevoegde autoriteit in het betreffende andere land. Deze bevoegde autoriteit zal dan ook de buitenlandse evenknie van de ABRO-verklaring afgeven.

Voordat Opdrachtnemer aanvragen voor Bijzondere Opdrachten binnen de Raamovereenkomst mag ontvangen, dient Opdrachtnemer te voldoen aan gestelde ABRO-eisen. Dit kunnen andere eisen zijn dan bij de Raamovereenkomst, omdat de aard en het

beveiligingsniveau van de Raamovereenkomst kan verschillen van de Nadere overeenkomst. Dit zal bij de Nadere overeenkomst verder worden toegelicht. Indien een Opdrachtnemer niet aan deze ABRO-eisen voldoet, kan Deelnemer hem uitsluiten van deelname aan minicompetities voor uitvoering van Bijzondere Opdrachten.

ABRO-verklaring nodig per Bijzondere Opdracht
Bij een Bijzondere Opdracht binnen de Raamovereenkomst dient de Deelnemer na de mededeling gunningsbeslissing een ABRO-aanvraag in bij het NBIV. Het NBIV toetst of de gegunde Inschrijver voldoet aan de gestelde ABRO-eisen. Dit onderzoek bestaat deels uit deskresearch en deels uit onderzoek op locatie bij de onderneming. Voldoet de Inschrijver aan de geldende ABRO-eisen dan geeft de NBIV een ABRO-verklaring af. Een ABRO-verklaring is een voorwaarde om in aanmerking te komen voor definitieve gunning en uitvoering van de Bijzondere Opdracht. Als Inschrijver bij de uitvoering van de Bijzondere Opdracht onderaannemers wil inzetten die in aanraking kunnen komen met TBB's, zullen zij aan dezelfde eisen moeten voldoen en een ABRO-verklaring nodig hebben voor inzet op de Bijzondere Opdracht.

Het NBIV kan ook een *ABRO-verklaring onder voorwaarden* afgeven. In dat geval moet de gegunde inschrijver binnen een door het NBIV of de Deelnemer vast te stellen termijn aan de voorwaarden voldoen. Als de gegunde Inschrijver niet tijdig aan de daaraan gestelde voorwaarden voldoet of het NBIV de ABRO-verklaring weigert dan heeft de Deelnemer het recht om de gunningsbeslissing in te trekken en een nieuwe gunningsbeslissing te nemen. Als Inschrijver op het niveau van de Raamovereenkomst al door het NBIV is getoetst op het voldoen aan de relevante beveiligingseisen in de hoofdstukken 1 (organisatie en besturing) en 2 (personeel) van de ABRO, zal toetsing op deze hoofdstukken voor uitvoering van Bijzondere Opdrachten binnen de Raamovereenkomst in het algemeen sneller gaan.

Bij internationale Bijzondere Opdrachten met buitenlandse of NAVO- of EU-TBB's kunnen mogelijk afwijkende of aanvullende eisen gesteld worden vanuit de betreffende Deelnemer. De ABRO-Verklaring betreft dan een Facility Security Clearance (FSC). NBIV treedt naar het betrokken bedrijf op als tussenpersoon namens deze organisaties en landen.

NBIV monitort tijdens de uitvoering van de Bijzondere Opdracht
Na afgifte van een ABRO-verklaring blijft het NBIV monitoren of Opdrachtnemer voldoet aan de geldende ABRO-eisen en of de nationale veiligheid voldoende wordt geborgd. Tijdens de looptijd van de Bijzondere Opdracht c.q. Nadere overeenkomst kunnen nationale veiligheidsrisico's namelijk aanleiding zijn voor het NBIV om Opdrachtgever te adviseren de ABRO-verklaring, al dan niet tijdelijk, in te trekken. In geval van definitieve intrekking kan Opdrachtgever besluiten de Nadere overeenkomst voortijdig te beëindigen.

Als sprake is van een (tijdelijke) intrekking dan doen Partijen al het nodige om risico's voor de nationale veiligheid te voorkomen.
Als de Nadere overeenkomst stopt, vervalt de hierop van toepassing zijnde ABRO-verklaring. Voor een nieuwe Bijzondere Opdracht is er weer een nieuwe ABRO-verklaring van het NBIV nodig. Uitkomsten van eerdere ABRO-onderzoeken naar een partij kunnen hierin meewegen.

Aanvullende voorwaarden naast ABRO-eisen
Deelnemers kunnen om redenen van nationale veiligheid besluiten om aanvullende voorwaarden te stellen aan de bij opdrachten te betrekken (externe) rechtspersonen (inclusief eventuele onderaannemers), in te zetten natuurlijke personen, door hen uit te voeren werkzaamheden of omstandigheden waaronder die personen de opdracht moeten uitvoeren. Deze aanvullende voorwaarden moeten proportioneel zijn gelet op het veiligheidsrisico. Dit zal per geval worden bepaald door de Deelnemers. Het niet voldoen aan de betreffende voorwaarden, het weigeren van medewerking hieraan of het bestaan van een bezwaar ten aanzien van de inzet van een bepaalde rechtspersoon of natuurlijke

persoon, gekoppeld aan risico's voor nationale veiligheid, kan leiden tot de weigering of beperking van de inzet van deze rechts- of natuurlijke persoon.
Opdrachtgever en Deelnemers kunnen met het oog op nationale veiligheid verlangen dat Opdrachtnemers op verzoek inzicht geven in de zeggenschap en bedrijfsstructuur van Opdrachtnemers en de door hen op opdrachten bij Deelnemers ingezette onderaannemers, alsmede eventuele wijzigingen in zeggenschap en bedrijfsstructuur.

5. Wensen en beoordeling

5.1. Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de wensen opgenomen. Een wens is een subgunningscriterium, op basis waarvan een Inschrijving wordt beoordeeld.
U dient de antwoorden en reacties op de wensen in TenderNed aan de Inschrijving toe te voegen. U dient bij deze beantwoording rekening te houden met de gestelde eisen in Bijlage 3 'Programma van Eisen'.

In onderstaande tabel zijn de wensen op hoofdlijnen weergegeven. Tevens is aangegeven hoeveel punten maximaal te behalen zijn per wens.

Kwaliteitswens	**Waardering vóór toepassing wegingsfactor**	**Maximale score**
1. Standaarden en afwijkingen	0, 4, 6, 8, 10	(factor 3 =) 30 punten
2. Samenhang tussen meerdere standaarden	0, 4, 6, 8, 10	(factor 3 =) 30 punten
3. Borging consistentie en lerend vermogen	0, 4, 6, 8, 10	(factor 3 =) 30 punten
	Subtotaal kwaliteit	**90 punten**
Prijs		**Maximale score**
Prijs	tussen 0 en 10	10 punten
Totaal		**100 punten**

De score op het criterium prijs wordt berekend op basis van de formule en werkwijze zoals beschreven in paragraaf 5.3 en uitgewerkt in Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs. De door Bijlage 7 gegenereerde Excel-uitkomst is leidend voor de beoordeling en rangschikking van Inschrijvingen.

Inschrijvingen moeten een minimale totaalscore op kwaliteit hebben van 48 punten. Inschrijvingen met een lagere score dan de minimale score worden terzijde gelegd en uitgesloten van verdere deelname aan de procedure. Deze inschrijvingen worden niet verder beoordeeld en niet opgenomen in de rangorde.

Inschrijvingen die op een kwaliteitswens de score ’0’ behalen (=onvoldoende), worden terzijde gelegd en uitgesloten van verdere deelname aan de procedure. Deze inschrijvingen worden niet verder beoordeeld en niet opgenomen in de rangorde.

De totaalscore van alle drie de kwaliteitswensen tezamen met de score op het criterium prijs vormt de eindscore van de Inschrijving.

5.2. Wensen ten aanzien van de kwaliteit

Kwaliteitswens 1: Standaarden en afwijkingen	
Achtergrond	Standaarden (inclusief methodieken, referentiebronnen, checklists etc.) zijn er om de praktijk te ondersteunen. Het volledig naar de letter volgen van standaarden kan druk geven op de uitvoering van informatiebeveiligingsonderzoeken, terwijl het afsnijden van een bocht of bewust nemen van een andere afslag soms productief aan het succes van een pentest kan bijdragen binnen de context van die pentest. Er is een vorm van pragmatiek en professioneel inzicht/gedrag die zowel de pentest als de Deelnemer dient c.q. de beoogde kwaliteit van de pentest onaangetast laat en mogelijk zelfs het succes verhoogt. Afvinklijsten dienen niet altijd het doel van een opdracht.
Doelstelling	Diepgang en maatwerk boven volledigheid en striktheid bij toepassing van standaarden/methodieken/referentiebronnen /checklists bij uitvoering pentesten. Opdrachtnemer toont volwassen en professioneel gedrag met oog voor de scope en het doel van een pentest door het niet blind volgen van standaarden of verzwijgen van afwijkingen, maar door het, waar zinvol, bewust, verantwoord en expliciet afwijken van het volledig en strikt volgen van standaarden.
Vraagstelling	Beschrijf hoe u omgaat met standaarden (inclusief methodieken/referentiebronnen/checklist), hoe u (een) te volgen standaard(en) voor een test kiest en hoe u in het volgen van die standaard prioriteert tussen diepgang en maatwerk versus volledigheid en het strikt volgen van een standaard binnen de beschikbare testtijd. Met afwijken wordt ook bedoeld: afwijken van voorgeschreven standaarden. Beschrijf enkele situaties waarin u bewust afwijkt van voorgeschreven standaarden en hoe deze afwijkingen worden vastgelegd en verantwoord.
Beoordeling	1. Relevante en expliciete besliscriteria die helpen bij prioritering (diepgang en maatwerk versus volledigheid en het strikt volgen van een standaard). 2. Maak de relatie en consistentie duidelijk met de scope en het doel van de pentest, aansluitend op de Achtergrond en Doelstelling van deze Kwaliteitswens, waaruit blijkt dat de aanpak in de praktijk aantoonbaar effectief is en de Deelnemer daar ook daadwerkelijk iets van merkt. 3. Toetsbaarheid in rapportage en praktijkvoorbeelden, waaruit expliciete verantwoording van afwijking blijkt en welke overwegingen daarin een rol spelen en in hoeverre deze afwijkingen aantoonbaar bijdragen aan het beoogde resultaat van de pentest voor de Deelnemer. 4. De mate waarin één en ander structureel in de organisatie is verankerd.

Kwaliteitswens 2: Samenhang tussen meerdere standaarden.	
Achtergrond	Standaarden (inclusief methodieken, referentiebronnen, checklists etc.) zijn er om de praktijk te ondersteunen. Dat kan een voorschrijvend karakter met zich meebrengen, maar het is nooit beoogd een keurslijf te zijn die een concrete pentest of de uitvoering ervan obstrueert of onnodig bemoeilijkt. Dit kan zich snel voordoen in situaties waarin meerdere standaarden in samenhang worden gebruikt. Soms vullen ze elkaar aan, maar ze kunnen elkaar vanuit eigen invalshoeken qua interpretatie of keuze ook weerspreken, dan wel kunnen vragen opkomen in hoeverre een standaard in een andere standaard grijpt. Dit heeft direct gevolg voor de verantwoording over de kwaliteit van de uitgevoerde pentest. Niet alles is tevoren te voorspellen of te bepalen.
Doelstelling	Opdrachtnemer combineert meerdere standaarden op een zodanige manier dat deze elkaar aanvullen en deze integratie meerwaarde heeft voor het succes van een pentest voor de Deelnemer. Opdrachtnemer heeft een heldere en gestructureerde visie en werkwijze op basis waarvan hij de aanvulling en integratie van standaarden voor pentesten verantwoordt en niet vervalt in silo-denken.
Vraagstelling	Beschrijf hoe u meerdere standaarden (inclusief methodieken, referentiebronnen, methodieken etc.) in samenhang toepast om in combinatie meerwaarde te bieden voor het succes van een pentest, en hoe overlap, tegenstrijdigheden of doublures en het voorkomen van silo-denken worden beheerst.
Beoordeling	1. Relevante en expliciete beschrijving van de rol van/per standaard(en) en de mogelijkheden voor onderlinge aanvulling en integratie van standaarden. 2. Overtuiging dat overlap, tegenstrijdigheid of doublures bij toepassing van meerdere standaarden en het voorkomen van silo-denken beheerst wordt.

Kwaliteitswens 3: Borging van consistentie en lerend vermogen	
Achtergrond	De uitvoering van pentesten levert voortschrijdende kennis, inzicht en ervaring op. Deze gaan niet vanzelf over van de betreffende pentesters op de andere/nieuwe pentesters in de organisatie van de Opdrachtnemer. Het is daarom belangrijk dat de Opdrachtnemer regelt dat de opgedane kennis en ervaring van de door haar ingezette personen in een informatiebeveiligings-onderzoek wordt geborgd zodanig dat haar organisatie meegroeit zonder (althans zo min mogelijk) afhankelijkheid van die betreffende personen.
Doelstelling	Constante en groeiende actuele kwaliteit bij de Opdrachtnemer op organisatieniveau door goede kennisborging en focus op lerend vermogen, zodat informatiebeveiligingsonderzoeken voor Deelnemers consistent en kwalitatief hoogwaardig worden uitgevoerd.
Vraagstelling	Beschrijf hoe u borgt dat de door uw pentesters opgedane kennis, inzicht en ervaringen bij opdrachten voor Deelnemers - zoals de toepassing, integratie en eventueel afwijking van standaarden - ook door andere en nieuwe pentesters in uw organisatie consistent worden toegepast bij meerdere soortgelijke opdrachten en teams binnen de Raamovereenkomst.
Beoordeling	1. Expliciete en relevante interne afspraken of maatregelen om kennis te borgen en consistentie in uitvoering en lerend vermogen te stimuleren. 2. Effectiviteit van afspraken en maatregelen, met oog voor het beperken van administratieve lasten voor drukbezette pentesters en beperken van rigiditeit (inflexibiliteit van processen en werkwijzen). 3. Toetsbaarheid van wijze van kennisborging, consistentie en lerend vermogen.

5.3. Wensen ten aanzien van prijzen/tarieven, exclusief btw

Prijs van de dienstverlening: maximum uurtarieven

Voor de gunning van de Raamovereenkomst bedraagt de weging van de prijscomponent 10% van de totaalscore, met een maximale score van 10 punten. De prijsscore wordt intern berekend op een schaal van 0 tot 100 punten conform de logaritmische formule in Bijlage 7 (Antwoordformulier Prijs). De uitkomst hiervan wordt vermenigvuldigd met de wegingsfactor van 10%, waardoor de maximale bijdrage aan de totaalscore 10 punten bedraagt. In de Raamovereenkomst worden maximumuurtarieven vastgelegd die als basis dienen voor de prijsbeoordeling bij de gunning van de Raamovereenkomst.

Bij de latere Aanvragen in het kader van de Raamovereenkomst (mini-competities en toerbeurt) wordt de weging van de prijscomponent per Aanvraag afzonderlijk bepaald. De berekeningsmethode voor de prijsscore wordt per Aanvraag in de uitnodiging tot inschrijving nader gespecificeerd. De in de Raamovereenkomst vastgelegde maximumuurtarieven vormen hierbij de bovengrens; inschrijvers mogen bij een Aanvraag een tarief opgeven tot en met het in de Raamovereenkomst overeengekomen maximumuurtarief. Uitsluitend indien de Deelnemer dit in de Aanvraag uitdrukkelijk toestaat, kan onder de voorwaarden van eis T.3 van Bijlage 3 'Programma van Eisen' van deze maximumuurtarieven worden afgeweken.

De maximumuurtarieven zijn gerelateerd aan de onderstaande profielen. De in onderstaande tabel opgenomen kenmerken zijn onderscheidende en richtinggevende kenmerken van de verschillende profielen. Niet ieder afzonderlijk kenmerk is doorslaggevend voor de indeling

in een profiel. Het profiel waaraan de professional overwegend voldoet, is bepalend voor het toe te passen profiel en het daarbij behorende maximumuurtarief. Een professional kan op onderdelen kenmerken van een hoger of lager profiel hebben, zonder dat dit automatisch leidt tot indeling in dat profiel. De aard en zwaarte van de daadwerkelijk door de professional uit te voeren werkzaamheden en de daarbij behorende verantwoordelijkheid zijn leidend.

Kenmerk	**Junior pentester**	**Medior pentester**	**Senior pentester**	**Rapporteur**
Relevante werkervaring	Geen minimum vereist	≥ 2 jaar	≥ 5 jaar	≥ 5 jaar
Zelfstandigheid uitvoering	Onder begeleiding	Zelfstandig	Zelfstandig + inhoudelijke aansturing	Eindverant-woordelijk
Technische diepgang	Basis	Gevorderd	Expert	Expert + kwaliteitsbe-oordeling
Handmatige testing	Uitvoeren onder begeleiding	Zelfstandig uitvoeren	Geavanceerde technieken	Beoordelen volledigheid
Exploitatie	Standaard, onder begeleiding	Zelfstandig	Geavanceerd / chaining	Beoordelen bewijs en risico
Aanvalspaden	Herkennen	Onderzoeken	Ontwikkelen/ combineren	Beoordelen samenhang
Kwetsbaarheids analyse	Uitvoeren onder begeleiding	Zelfstandig	Complexe analyse/root cause	Eindbeoordeling
CVSS	Toepassen volgens instructie	Zelfstandig onderbouwen	Complexe scoring onderbouwen	Controleren/ accorderen
Reproduceer-baarheid	Vastleggen onder begeleiding	Zelfstandig aantonen	Zelfstandig bepalen bewijsvoering	Eindverant-woordelijk
Rapportage	Input leveren	Bevindingen opstellen	Technisch rapport opstellen	Eindrapportage accorderen
Review	Geen eindverantwoor-delijkheid	Eigen werk / peer review	Review junior/medior	Eindreview
Klantcontact	Beperkt	Zelfstandig technisch	Zelfstandig + adviserend	Eindverant-woordelijk aanspreekpunt

In Bijlage 7 Antwoordformulier Prijs treft u de opbouw van de prijsopgave, de scoreberekening en de overige rekenregels waarmee u dient in te schrijven. ~~De prijsscore wordt berekend aan de hand van een logaritmische formule waarbij de inschrijver met de laagste geldige totaalprijs automatisch de maximale score van 100 punten ontvangt. Bij een prijs gelijk aan of hoger dan tweemaal de laagste geldige prijs bedraagt de score 0 punten.~~ De prijsscore wordt uitsluitend berekend volgens de vaste formule uit Bijlagen 7 en 14, zoals hieronder beschreven.

De referentieprijs (P_ref) is door de aanbesteder vastgesteld als vaste baseline en bedraagt € 60.000,00 exclusief BTW. De P_ref staat vast en is onafhankelijk van de ingediende inschrijvingen. Een totaalprijs gelijk aan of lager dan P_ref levert de maximale score van 100 punten op. Bij een totaalprijs gelijk aan of hoger dan tweemaal P_ref bedraagt de score 0 punten. Prijzen tussen P_ref en tweemaal P_ref worden gescoord conform de logaritmische formule in Bijlage 7.

De ingediende uurtarieven (Bijlage 7) zijn maximumtarieven, exclusief btw. Inschrijver moet maximumuurtarieven invullen. Aan de door u op te geven maximum uurtarieven (exclusief btw) zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- uw maximum uurtarief is nooit nul (0) of een negatieve waarde;
- uw maximum uurtarief voor senior pentester en voor rapporteur is hoger dan voor medior pentester;
- uw maximum uurtarief voor een medior pentester is hoger dan voor een junior pentester.

Inschrijvingen die niet voldoen aan deze vereiste tariefopbouw zijn ongeldig en worden terzijde gelegd.

Alle uurtarieven zijn exclusief btw en worden opgegeven met twee cijfers achter de komma. ~~De uurtarieven zullen gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst niet worden geïndexeerd, met uitzondering van het bepaalde in eis T.7 (Bijlage 3 'Programma van Eisen').~~ De maximumuurtarieven worden gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst niet geïndexeerd. Eis T.3 (Bijlage 3 'Programma van Eisen') biedt uitsluitend de mogelijkheid dat een Deelnemer in een concrete Aanvraag onder de daarin gestelde voorwaarden overschrijding van een maximumuurtarief toestaat. Dit is geen indexeringsregeling.

Maximumuurtarieven zijn all-in tarieven. Zie voor nadere uitleg hiervan de Bijlage 3 'Programma van Eisen', eis T.2 (hoofdstuk Eisen aan prijs en facturering).

5.4. Beoordelingsmethodiek wensen

5.4.1. Beoordeling van wensen ten aanzien van de kwaliteit

De Aanbestedende dienst hanteert bij de kwaliteitswensen, onderstaande generieke beoordelingsgrond en beoordelingskader voor de beoordeling van de uitwerking van de Inschrijvers op de kwaliteitswensen.

Elke kwaliteitswens wordt integraal beoordeeld. Dit betekent dat de eventuele subvragen geen aparte score krijgen, maar dat de beoordeling resulteert in één (integrale) score per kwaliteitswens.

Elke kwaliteitswens krijgt een waardering van 0, 4, 6, 8 of 10. Deze waardering wordt vermenigvuldigd met wegingsfactor 3.

Beoordelingskader			
Kwaliteit beantwoording		**Waardering** ~~**vóór toepassing wegingsfactor**~~	~~**Max. te behalen punten (gewogen factor 3)**~~ **Punten per kwaliteitswens (waardering × 3)**
Uitstekend	De doelstelling van de kwaliteitswens wordt met het antwoord uitstekend bereikt.	~~100%~~ 10	30
Goed	De doelstelling van de kwaliteitswens wordt met het antwoord goed bereikt.	~~75%~~ 8	24
Voldoende	De doelstelling van de kwaliteitswens wordt met het antwoord voldoende bereikt.	~~50%~~ 6	18
Matig	De doelstelling van de kwaliteitswens wordt met het antwoord matig bereikt.	~~25%~~ 4	12

Beoordelingskader			
Kwaliteit beantwoording		**Waardering** ~~**vóór toepassing wegingsfactor**~~	~~**Max. te behalen punten (gewogen factor 3)**~~ **Punten per kwaliteitswens (waardering × 3)**
Slecht	De doelstelling van de kwaliteitswens wordt met het antwoord niet of slecht bereikt.	0	0

In de tabel in paragraaf 5.1 is aangegeven wat het maximaal te behalen aantal punten is.

5.4.2. Beoordeling wensen ten aanzien van prijzen/tarieven

De beoordeling van de wensen met betrekking tot prijzen/tarieven vindt plaats op de wijze zoals beschreven in paragraaf 5.1 en 5.3. Inschrijvers kunnen voorafgaand aan indiening van hun inschrijving een simulatie uitvoeren van de te behalen punten. Hiervoor wordt verwezen naar Bijlage 14 'Hulpmiddel Scoreberekening'.

6. Beoordeling Inschrijving

6.1. Beoordelen volledige en rechtsgeldige Inschrijving

De Inschrijving zal op onderstaande procedurele punten worden beoordeeld:

1. Volledigheid inzake de aan te leveren documenten (zie de checklist in paragraaf "Vorm en inhoud van de Inschrijving" in hoofdstuk 7). Indien u een vraag niet kunt beantwoorden, dient u dit expliciet en met reden aan te geven. Als er volgens u nog andere zaken van belang zijn, kunt u die in een afzonderlijke bijlage vermelden.
2. Juiste en volledige informatie, zonder wijzigingen op de door de Aanbestedende dienst verstrekte documenten.
3. Bevat geen voorbehouden van de Inschrijver (zoals: het van toepassing verklaren van eigen voorwaarden). Uw Inschrijving mag geen expliciet of impliciet voorbehoud(en) bevatten. Met het uitbrengen van uw Inschrijving verklaart u uw Inschrijving stellig en zonder enig voorbehoud te hebben gedaan en verklaart u zich akkoord met alle in deze fase van de aanbesteding door ons verstrekte documenten, gestelde eisen en vermelde voorschriften.
4. Rechtsgeldige ondertekening en volledige invulling van het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument'.

De Inschrijving zal van verdere deelname aan deze aanbesteding worden uitgesloten en niet verder worden beoordeeld indien niet aan bovenstaande eisen is voldaan, tenzij (binnen de grenzen van het aanbestedingsrecht) correctie is toegestaan.

6.2. Beoordeling eisen met betrekking tot de Inschrijver

Vervolgens wordt getoetst of de Inschrijver voldoet aan de geschiktheidseisen zoals uiteengezet in hoofdstuk 4, op basis van het ingediende 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' wat betreft de technische bekwaamheid.

Inschrijvers die niet kunnen aantonen dat zij aan de kerncompetenties voldoen, worden uitgesloten van verdere deelname aan de aanbesteding.

6.3. Beoordelen eisen van de opdracht

Vervolgens wordt getoetst of is voldaan aan de eisen van de opdracht (hoofdstuk 3). Inschrijvingen die niet aan de eisen van de opdracht voldoen dan wel onvolledig en/of tegenstrijdig zijn ten aanzien van de eisen, worden uitgesloten van verdere deelname aan de aanbesteding.

6.4. Beoordelen wensen van de opdracht

De niet uitgesloten Inschrijvingen worden vervolgens overeenkomstig hoofdstuk 5 'Wensen en beoordeling' beoordeeld.

~~De beoordelingscommissies bestaat voor kwaliteitswensen 1 en 2 uit drie personen, allen medewerkers van de Deelnemers, die beschikken over de deskundigheid die nodig is om uw inschrijving te kunnen beoordelen. De beoordelingscommissie bestaat voor kwaliteitswens 3 uit tenminste twee en maximaal drie personen, die beschikken over de deskundigheid die nodig is om uw inschrijving te kunnen beoordelen.~~ Voor elk van de kwaliteitswensen 1, 2 en 3 bestaat de beoordelingscommissie uit drie personen die beschikken over de deskundigheid die nodig is om uw Inschrijving te kunnen beoordelen; voor kwaliteitswensen 1 en 2 zijn dit allen medewerkers van de Deelnemers. ~~*Functieprofielen beoordelaars worden bij de 2e Nota van Inlichtingen bekend gemaakt.*~~ De beoordelaars beschikken per commissie gezamenlijk over expertise die aansluit bij de betreffende kwaliteitswens en betrekking heeft op het uitvoeren van penetratietesten, de daarbij toegepaste methodieken en standaarden en het beoordelen van de kwaliteit en bruikbaarheid van de onderzoeksresultaten.

De beoordelingscommissies beoordelen elk antwoord op een kwaliteitswens separaat en zelfstandig. Er wordt dus géén rekening gehouden met de antwoorden op andere kwaliteitswensen en de beoordelingen daarvan. Een beoordelaar beoordeelt uw Inschrijving op een kwaliteitswens eerst individueel op basis van de in het Aanbestedingsdocument opgenomen beoordelingscriteria. Vervolgens komen de beoordelaars per kwaliteitswens plenair in consensus tot een eindoordeel. Het toekennen van scores op de kwaliteitswensen vindt dus plaats op basis van consensus. De totaalscore van alle kwaliteitswensen zal worden vastgesteld zoals vermeld in paragraaf 5.1. De totaalscore van de kwaliteitswensen tezamen met de score op het criterium Prijs vormt de eindscore van de inschrijving.

6.5. Bepaling definitieve totale eindscore

Als er wordt gegund, dan wordt de Raamovereenkomst gegund aan de Economisch meest voordelige inschrijvingen op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding (hierna te noemen de Economisch meest voordelige inschrijving). De Economisch meest voordelige inschrijvingen zijn de Inschrijvingen met de hoogste totale eindscores (zie Hoofdstuk 5).

De totale eindscore van Inschrijvers wordt tot twee cijfers achter de komma afgerond. Tot het bepalen van deze definitieve totale eindscore worden cijfers niet afgerond. De totale eindscore van een Inschrijver bepaalt de positie van de Inschrijver in de rangorde.

Indien twee of meer Inschrijvers die voor de te gunnen Raamovereenkomst in aanmerking komen een gelijke totale eindscore hebben behaald, dan wordt gegund aan die betrokken Inschrijver(s) die de hoogste (gewogen) score op het subgunningscriterium kwaliteit heeft/hebben behaald. Indien ook deze scores gelijk zijn, dan bepalen wij de rangorde op basis van de scores van deze betrokken Inschrijvers op het antwoord op de kwaliteitswensen:

- Kwaliteitswens 1;.

Indien er dan alsnog een gelijke score is, zal de rangorde op basis van kwaliteitswens 2 worden bepaald (gunning aan de betrokken Inschrijver met de hoogste score). Indien er dan alsnog een gelijke score is, zal de rangorde op basis van kwaliteitswens 3 worden bepaald (gunning aan de betrokken Inschrijver met de hoogste score). Voor zover betrokken Inschrijvers dan nog gelijk in de rangorde zijn geëindigd, wordt door loting vastgesteld met welk van die Inschrijver(s) de Raamovereenkomst(en) wordt/worden gesloten. De loting zal, buiten aanwezigheid van Inschrijvers, bij een notaris plaatsvinden. De lotingsprocedure zal op voorhand voorzien in reserveposities opdat eventueel vrijvallende posities (doordat Inschrijvers afvallen bij de nadere toetsing van bewijsmiddelen) zonder nieuwe loting kunnen worden ingevuld.

6.6. Beoordelen bewijsmiddelen

Bij het rechtsgeldig ondertekenen van het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' en het indienen van de Inschrijving, hoeft de Inschrijver bij zijn Inschrijving nog geen bewijsmiddelen te overleggen, tenzij uitdrukkelijk in dit Aanbestedingsdocument anders is aangegeven.

De Inschrijver gaat door het ondertekenen van het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' en het indienen van zijn Inschrijving ermee akkoord dat de Aanbestedende dienst zich het recht voorbehoudt om op een later moment de winnende Inschrijver te verplichten bewijsstukken te overleggen.

De Aanbestedende dienst zal in de gunningsbeslissing uitsluitend de winnende Inschrijver(s) verzoeken om bewijsmiddelen te overleggen. Indien de Aanbestedende dienst dit vanwege een goede voortgang van de procedure noodzakelijk acht, kan de Aanbestedende dienst de bewijsmiddelen op een eerder moment opvragen bij alle Inschrijvers.
De bewijsmiddelen dienen aan te tonen dat de Inschrijver daadwerkelijk voldoet aan het hetgeen Inschrijver verklaart in het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' en in de

Inschrijving. De Inschrijver moet binnen **vijftien** kalenderdagen na het eerste verzoek van de Aanbestedende dienst de gevraagde bewijsmiddelen overleggen. De Aanbestedende dienst zal pas tot definitieve gunning overgaan indien hij akkoord is met de inhoud en geldigheid van de opgevraagde en door Inschrijver overgelegde bewijsmiddelen; tot dat moment kan de betreffende Inschrijver nog van de procedure worden uitgesloten. In een dergelijk geval zal de Aanbestedende dienst iedere Inschrijver hiervan op de hoogte brengen. De rangorde wordt dan opnieuw bepaald, waarbij uw inschrijving/resultaten van de scores als gevolg van uw terzijdelegging uit de beoordeling worden gehaald. Het gunningsproces wordt vervolgens opnieuw uitgevoerd, waarbij de resultaten van een eventueel eerder uitgevoerde loting in stand blijven.

Ingeval een Inschrijver niet voor definitieve gunning in aanmerking komt, ontvangen alle Inschrijvers een bericht over de gevolgen hiervan voor de gunning.

Bewijsmiddelen van samenwerkingsverbanden

Combinatie

Als u wilt inschrijven als combinatie, dan moeten ook alle andere leden van uw combinatie de verzochte bewijsmiddelen overleggen.

Hoofd-/onderaannemerconstructie

Als u tot de winnende Inschrijvers behoort en u doet een beroep op de draagkracht en/of bekwaamheid van een of meer onderaannemers om u te kwalificeren voor het gegund krijgen van de Raamovereenkomst, dan kunnen wij van u verlangen dat u de bewijsstukken overlegt waaruit blijkt dat u bij de uitvoering van de Raamovereenkomst ook daadwerkelijk gebruik kunt maken van de betreffende onderaannemer(s) en welk gedeelte van de onderhavige werkzaamheden u (eventueel) via onderaanneming wilt laten uitvoeren.
Tevens kan worden verlangd dat u, als winnende Inschrijver, per onderaannemer een verklaring van die betreffende onderaannemer overlegt waarin deze aangeeft bereid te zijn de genoemde werkzaamheden uit te voeren.

Als u voor uw financieel-economische draagkracht gebruik maakt van de gegevens van uw moedermaatschappij/holding, dan moet u een verklaring van uw moedermaatschappij/holding verstrekken, waarin de moedermaatschappij/holding zich onvoorwaardelijk garant stelt voor de door u op te nemen verplichtingen en de eventuele schulden die uit de Raamovereenkomst voortvloeien. De verklaring van uw moedermaatschappij/holding moet ondertekend zijn door een rechtsgeldig daartoe bevoegde vertegenwoordiger.

Technische bekwaamheid

Referenties

Wij kunnen elk referentieformulier op juistheid controleren door zonder uw tussenkomst en/of toestemming contact op te nemen met de op het formulier vermelde contactpersoon van referent.
Bij uw Inschrijving hoeft het ingediende referentieformulier nog niet door de betreffende referent ondertekend te zijn. Een akkoord van de referent (handtekening op referentieformulier of separate e-mail) moet wel tijdig worden aangeleverd als u daar naar wordt gevraagd.

Kwaliteitszorg

Bewijsmiddelen van uw kwaliteitszorg hoeft u niet in te dienen bij de inschrijving. Deze moet u op ons verzoek tijdig verstrekken.

7. Procedure Inschrijving

7.1. Akkoordverklaring

Door het indienen van een Inschrijving, vergezeld van het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument', gaat Inschrijver uitdrukkelijk akkoord met alle eisen die in dit Aanbestedingsdocument zijn opgenomen en verklaart u dat u gedurende de gehele uitvoeringsperiode van de met u gesloten Raamovereenkomst daaraan blijft voldoen en dat u instemt met de verklaring in Bijlage 16 (verklaring sancties inzake Rusland), die voortvloeit uit EU Verordening 2022/576 van 8 april 2022. Bovendien bevestigt u hiermee dat u de opgegeven rekentarieven gestand zult doen.

7.2. Planning

Zie schema paragraaf 1.3.

7.3. Procedure algemeen

Deze aanbesteding vindt plaats conform de Aanbestedingswet. In dit geval is gekozen voor de "openbare procedure". Hiertoe is op http://www.tenderned.nl en op Tender European Daily (TED) een aankondiging geplaatst.

7.3.1. Communicatie

Alle communicatie met betrekking tot deze aanbestedingsprocedure verloopt via TenderNed (www.tenderned.nl), tenzij anders bepaald.

Nadat u op TenderNed heeft aangegeven dat u deze aanbesteding wilt volgen, kunt u via 'Mijn aanbestedingen' op TenderNed berichten over deze aanbesteding versturen en ontvangen. Vragen over de aanbesteding stuurt u via TenderNed naar de contactpersoon van de Aanbestedende dienst.
Berichten ontvangt u via TenderNed. Via uw persoonlijke instellingen op TenderNed kunt u er voor zorgen dat u automatische attenderingen ook op uw eigen e-mailadres ontvangt. U bent er zelf verantwoordelijk voor dat deze e-mailberichten worden toegelaten door uw e-mailbeveiliging.
Indien de communicatie niet via TenderNed kan plaatsvinden, kunt u contact opnemen met onderstaande contactpersoon/contactpersonen:
Hassan Ait El Houssi via email:categorie.ictprofs.ea@rvo.nl.

Het is niet toegestaan andere dan de hierboven genoemde contactperso(o)n(en) met betrekking tot deze aanbesteding rechtstreeks te benaderen.

Voor vragen die gerelateerd zijn aan de functionaliteit of techniek van TenderNed, kunt u op werkdagen van 8.30 tot 17.00 uur contact opnemen met de servicedesk van TenderNed via 0800-8363376, of via servicedesk@tenderned.nl. Ook kunt u de handleiding raadplegen via https://www.tenderned.nl/cms/voor-ondernemingen.

7.3.2. eHerkenning

Inloggen en registreren met eHerkenning is verplicht voor iedere TenderNed-gebruiker van een bij de KvK geregistreerde Nederlandse onderneming.
Zie https://www.tenderned.nl/cms/voor-ondernemingen-starten-met-tenderned/een-onderneming-registreren-op-tenderned waarin informatie en voorwaarden over eHerkenning zijn opgenomen. De gevolgen van het niet (tijdig) registreren van eHerkenning zijn voor u.

7.3.3. Vragen en inlichtingen

Gedurende de procedure kunt u vragen stellen. Uw vragen zullen in twee Nota's van Inlichtingen beantwoord worden.
Let op: tijdens de tweede vragenronde mogen uitsluitend vragen worden ingediend die een vervolgvraag zijn op de beantwoording van de vragen uit de eerste Nota van Inlichtingen. Bij elke vraag in de tweede vragenronde dient aangegeven te worden op welke vraag/antwoord deze uit de eerste Nota van Inlichtingen betrekking heeft. Vragen die géén

betrekking hebben op de eerste Nota van Inlichtingen worden terzijde gelegd en niet opgenomen in de tweede Nota van Inlichtingen, tenzij we beantwoording voor een goed verloop van de aanbestedingsprocedure belangrijk (of noodzakelijk) achten.
We constateren dat in aanbestedingen als deze veel vragen worden gesteld. Stel uw vragen daarom zo snel mogelijk. Vermijd ook zoveel mogelijk herhaling van vragen uit eerdere aanbestedingen, tenzij u sterke aanleiding hebt om aan te nemen dat u een werkelijk ander antwoord zult krijgen.

De uiterste datum voor het stellen van uw vragen is opgenomen in de planning.
In elk geval zullen alle gestelde vragen ten minste 10 dagen voor de uiterste datum van indiening van de Inschrijving worden beantwoord.

Een vraag verzenden naar de Aanbestedende dienst
Uw vragen stelt u via TenderNed. Zie de handleiding van TenderNed: https://www.tenderned.nl/cms/voor-ondernemingen-aanmelden-en-inschrijven/vragen-stellen-een-aanbesteding.

Vragen dienen te worden gesteld in het door de Aanbestedende dienst in TenderNed ter beschikking gestelde 'Vragenformulier t.b.v. Nota van Inlichtingen (Bijlage 1)' ~~en in TenderNed te worden ingediend~~. Het ingevulde vragenformulier dient als Excel-bestand, binnen de daarvoor geldende termijn, als bijlage bij een bericht via de berichtenmodule van TenderNed te worden ingediend. Voor beide vragenrondes zijn aparte tabbladen opgenomen. ~~Vragen die op andere wijze worden gesteld c.q. ingediend dan hiervoor omschreven, verspelen iedere aanspraak op behandeling en antwoord.~~ Vragen die uitsluitend in de tekst van een bericht of rechtstreeks in de Vraag & Antwoord-module van TenderNed worden gesteld, zonder opname in het bijgevoegde Excel-vragenformulier, worden niet in behandeling genomen en niet beantwoord.

Alle vragen en antwoorden worden aan alle Inschrijvers kenbaar gemaakt. Echter, indien u zwaarwegende redenen heeft om uw vraag (en het antwoord) niet voor alle betrokkenen van een aanbesteding inzichtelijk te maken, ~~vink dan 'Individueel behandelen' aan~~ vermeld dan 'Ja' in de kolom 'Ind. beh.' van het Excel-vragenformulier en licht de zwaarwegende redenen bij de betreffende vraag toe. Het is echter aan de Aanbestedende dienst om te bepalen of uw vraag al dan niet individueel wordt behandeld.

Antwoorden van de Aanbestedende dienst
De Nota's van Inlichtingen en alle overige gepubliceerde antwoorden en mededelingen maken integraal onderdeel uit van deze aanbesteding. Als de Aanbestedende dienst naar aanleiding van gestelde vragen of gemaakte opmerkingen dan wel op eigen initiatief aanpassingen of aanvullingen wenst te maken in het aanbestedingsdocument of bijlagen, publiceert de Aanbestedende dienst de aangepaste versie(s) uiterlijk tezamen met de laatste Nota van Inlichtingen.
De Aanbestedende dienst gaat ervan uit dat met betrekking tot de onderdelen waarover geen vragen zijn gesteld geen onduidelijkheden bestaan.

7.3.4. Gestanddoeningstermijn en Inschrijving
De door Inschrijver ingediende Inschrijving dient minimaal zes maanden vanaf de uiterste datum en tijdstip van ontvangst van de Inschrijvingen geldig te zijn. Ingeval tegen de mededeling van de gunningsbeslissing bij de bevoegde rechter te Den Haag een voorlopige voorziening is gevraagd, dienen de Inschrijvers hun Inschrijving in ieder geval gestand te doen tot vier weken na uitspraak van de voorzieningenrechter in eerste instantie.

Indien het voor definitieve gunning vereiste NBIV-onderzoek bij het verstrijken van de gestanddoeningstermijn nog niet is afgerond, kan de Aanbestedende dienst de betreffende Inschrijver(s) vóór het verstrijken van deze termijn schriftelijk verzoeken de gestanddoeningstermijn voor een nader te bepalen periode te verlengen. Een verlenging

vanwege het lopende NBIV-onderzoek vindt niet automatisch of voor onbepaalde tijd plaats. Gedurende een overeengekomen verlenging blijven de aangeboden maximumuurtarieven ongewijzigd.

7.3.5. Varianten

Inschrijver mag naast een Inschrijving conform het aanbestedingsdocument geen variant daarop aanbieden.

7.3.6. Kosten van de Inschrijving

De Aanbestedende dienst vergoedt geen kosten voor het opstellen en uitbrengen van een Inschrijving, met inbegrip van eventueel te verstrekken nadere inlichtingen.

Eventuele kosten of schade die (kunnen) ontstaan door het niet gunnen van deze aanbesteding zijn voor rekening en risico van Inschrijver.

7.3.7. Stopzetten aanbesteding

De Aanbestedende dienst behoudt zich het recht voor om tot het moment van ondertekening van de beoogde Raamovereenkomst de aanbesteding geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief te stoppen. Aanbestedende dienst zal in een dergelijke situatie in beginsel niet tot vergoeding van aanbestedingskosten overgaan. Dit kan anders zijn indien de Aanbestedende dienst van oordeel is dat de omstandigheden van dien aard zijn dat een tegemoetkoming op zijn plaats is.

7.3.8. Rangorde documenten

In geval van tegenstrijdigheden tussen het Aanbestedingsdocument en de Nota's van Inlichtingen, prevaleren de Nota's van Inlichtingen.
Indien er meer Nota's van Inlichtingen zijn prevaleert, in geval van tegenstrijdigheden tussen de Nota's van Inlichtingen, het bepaalde in de meest recente Nota van Inlichtingen.

7.3.9. Informatie over verplichtingen Inschrijver

Inschrijver dient rekening te houden met de verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht conform artikel 2.81 lid 2 van de Aanbestedingswet.

Informatie over bepalingen inzake belastingen, milieubescherming, arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden in Nederland en die gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst op de verrichtingen van Inschrijver van toepassing zijn, is verkrijgbaar bij:

- voor bepalingen inzake belastingen: de Belastingdienst; www.belastingdienst.nl;
- voor bepalingen inzake milieubescherming: www.rijksoverheid.nl;
- voor bepalingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden: het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid: www.rijksoverheid.nl.

7.3.10. [Vervallen]

7.3.11. Tegenstrijdigheden of bezwaren

Indien de documenten volgens Inschrijver tegenstrijdigheden, onjuistheden of onduidelijkheden bevatten of de Inschrijver daarover bezwaren heeft, dient Inschrijver dit direct schriftelijk aan de contactpersoon te melden, met concrete onderbouwing ervan. Gelieve bij de gemelde tegenstrijdigheden, onjuistheden en/of onduidelijkheden de eventuele consequenties te vermelden en/of correctievoorstellen te doen.

7.3.12. Klachtenregeling

Wanneer een Inschrijver het oneens blijft met de reactie van de Aanbestedende dienst op de vragen, verzoeken, opmerkingen of bezwaren van de Inschrijver, dan wel dat een reactie daarop uitblijft, kan hij een klacht indienen.
In de Bijlage 17 'Klachtenprocedure' is nadere informatie te vinden.

7.3.13. Beslechting van geschillen

Naast het gestelde in de paragraaf inzake 'Klachtenregeling' geldt dat ieder geschil over deze aanbesteding kan worden voorgelegd aan de Commissie van Aanbestedingsexperts (http://www.commissievanaanbestedingsexperts.nl) en/of aan de bevoegde rechter te Den Haag. Uitsluitend het Nederlandse recht is daarop van toepassing.

7.3.14. Indiening van de Inschrijving

De uiterste inleverdatum en tijd van ontvangst van de Inschrijvingen is vastgesteld in de paragraaf Planning.

- Om te kunnen inschrijven dient uw onderneming geregistreerd te zijn op TenderNed. Een of meerdere geregistreerde gebruikers namens uw onderneming dienen te worden gekoppeld en geautoriseerd om via TenderNed in te schrijven.
  Het advies van de Aanbestedende dienst is om het registratieproces in TenderNed niet uit te stellen tot (vlak voor) het einde van de uiterste inschrijvingstermijn, maar direct te starten. Na registratie van uw onderneming dient u deze Inschrijving via het aankondigingenplatform op TenderNed toe te voegen. Dit kan via de knop 'Toevoegen aan mijn aanbestedingen'.
- Raadpleeg de link In 6 stappen inschrijven op een aanbesteding via TenderNed | TenderNed voor meer informatie over het registreren en inrichten van uw organisatie op TenderNed, alsmede over het digitaal inschrijven. Deze informatie en aanvullende informatie over het gebruik van TenderNed is ook toegankelijk via TenderNed voor ondernemingen | TenderNed.
- Uitsluitend Inschrijvingen die voor of op de uiterste inleverdatum en het genoemde tijdstip zijn ingediend in de digitale kluis van deze aanbesteding op TenderNed, worden door de Aanbestedende dienst in behandeling genomen.
- De sluitingstijd voor het indienen van Inschrijvingen, aangegeven door de aftellende digitale klok in TenderNed, is leidend.
- De Aanbestedende dienst kan de Inschrijvingen pas inzien na het openen van de digitale kluis in TenderNed. Deze kan pas worden geopend nadat de uiterste inleverdatum en tijdstip zijn verstreken. Alleen de laatst ingediende versie is vanaf het moment van het openen van de kluis voor ons zichtbaar en wordt in behandeling genomen.
- Neem voor technische vragen of problemen bij het inschrijven via TenderNed contact op met de servicedesk van TenderNed. Indien uw vragen of signalen naar uw oordeel te laat of niet adequaat door de servicedesk van TenderNed worden beantwoord, kunt u contact opnemen met de contactpersoon van de Aanbestedende dienst.
- Het risico van te late indiening van de Inschrijving en/of indiening van een onvolledige Inschrijving ligt bij Inschrijver.
- De Aanbestedende dienst is niet verantwoordelijk noch aansprakelijk voor de gevolgen die u ondervindt van een te laat, incorrect of onvolledig ingediende Inschrijving.

De Aanbestedende dienst zal vertrouwelijk omgaan met de informatie die door Inschrijver wordt verstrekt.

7.3.15. Vorm en inhoud van de Inschrijving

De Inschrijving dient volledig via TenderNed te worden ingediend.

Bij de indiening van uw Inschrijving kunt u de volgende checklist gebruiken.

Betreft	Omschrijving	Actie Inschrijver
Bijlage 2	Uniform Europees Aanbestedingsdocument *	Ingevuld en rechtsgeldig ondertekend toevoegen aan TenderNed.
Bijlage 5	Antwoordformulier Referentie – kerncompetenties	
Bijlage 6a Bijlage 6b Bijlage 6c	Uw antwoorden op de kwaliteitswensen 1, 2 en 3	Toevoegen aan TenderNed. Per kwaliteitswens 1 document

Betreft	Omschrijving	Actie Inschrijver
Bijlage 7	Antwoordformulier Prijs	Toevoegen aan TenderNed.
Bijlage 16	Verklaring door Inschrijver ingevolge EU Verordening 2022/576 van 8 april 2022	Ingevuld en rechtsgeldig ondertekend toevoegen aan TenderNed.

* Zie paragraaf 7.3.17 ingeval in samenwerkingsverband wordt ingeschreven.

7.3.15.1. Uniform Europees Aanbestedingsdocument

Uw Inschrijving moet uw volledig ingevulde en rechtsgeldig ondertekende UEA bevatten. Als het UEA ontbreekt, wordt u uitgesloten van verdere deelname. Dit geldt evenzeer voor overige benodigde UEA's (zoals bij het inschrijven als combinatie en een beroep op derden). Het ontbreken van benodigde informatie en/of vermelding van onjuiste/onduidelijke informatie, al dan niet ontstaan in/door samenhang met (een) andere UEA('s), kan leiden tot uitsluiting van verdere deelname.

7.3.15.2. [vervallen]

7.3.15.3. Beantwoording kwaliteitswensen

Voor het opgeven van de antwoorden op de kwaliteitswensen moet u gebruik maken van de bij dit Aanbestedingsdocument gepubliceerde respectievelijke Bijlagen 6a, 6b en 6c.
Uw antwoorden dienen per kwaliteitswens in een afzonderlijk PDF-document te worden aangeleverd, bij voorkeur onder de bestandsnaam 'Antwoordformulier Kwaliteitswens [X].pdf', waarbij 'X' = 1 voor uw antwoord op kwaliteitswens 1, 'x' = 2 voor het antwoord op wens 2, etc. althans, zodanig dat wij zonder bewerking hieruit kunnen opmaken welke kwaliteitswens het betreft. Voor uw antwoord op het criterium Prijs hanteert u het antwoordformulier Prijs.

Uw beantwoording van een kwaliteitswens bevat geen verwijzingen naar beantwoording van andere kwaliteitswensen noch naar documenten en/of informatie buiten de inschrijving.

Beperking omvang beantwoording kwaliteitswensen 1 tot en met 3
Per kwaliteitswens gebruikt u maximaal het volgende aantal A4 voor beantwoording:

Kwaliteitswens	Maximale omvang aantal A4 voor beantwoording	Aanvullende opmerking / beperking
Kwaliteitswens 1: Standaarden en afwijkingen	5	-
Kwaliteitswens 2: Samenhang tussen meerdere standaarden	5	-
Kwaliteitswens 3: Borging van consistentie en lerend vermogen	5	-

Vormvereisten met betrekking tot beantwoording van kwaliteitswensen
Bij de beantwoording van de kwaliteitswensen gebruikt u de volgende opmaak-instellingen in MS Word:

- Font: Verdana 9 punten;
- Tekenafstand: standaard;
- Regelafstand: ten minste 12 punten;
- Marges: boven, onder, links en rechts: 2,5 cm;
- Schaling 100%.

Deze instellingen gelden voor alle antwoorden, eventueel daarbij te voegen bijlagen, gebruikte afbeeldingen, grafieken, tabellen e.d.

Werkwijze

- Bij overschrijding van de maximale omvang verwijderen wij het meerdere aan het eind van de beantwoording voor de beoordelaars. Het verwijderde gedeelte wordt aldus niet meegenomen in de beoordeling. Het verwijderde gedeelte maakt geen deel meer uit van uw Inschrijving en wordt geen onderdeel van de Raamovereenkomst.
- Als de overschrijding van de maximale omvang een afbeelding bevat, zal de gehele afbeelding worden verwijderd voor de beoordelaars en aldus niet meegenomen in

de beoordeling. Het verwijderde gedeelte maakt geen deel meer uit van uw Inschrijving en wordt geen onderdeel van de Raamovereenkomst.
- Als de overschrijding van de maximale omvang een tabel bevat, zullen de regels van de tabel welke buiten de maximale omvang vallen worden verwijderd voor de beoordelaars en aldus niet meegenomen in de beoordeling. Het verwijderde gedeelte maakt geen deel meer uit van uw inschrijving en wordt geen onderdeel van de (Raam)overeenkomst.
- De maximale omvang is inclusief afbeeldingen, grafieken, tabellen, witruimte, eventuele bijlage(n), etc.
- De in Bijlage 6 'Antwoordformulier Kwaliteitswensen' opgenomen vraagtekst wordt niet meegenomen bij het bepalen van de omvang van de beantwoording.
- De omvang van de beantwoording van de kwaliteitswensen kan elkaar onderling niet compenseren.

Het gebruik van een kolomindeling is niet toegestaan. Het wel toepassen van kolomindeling (>1 kolom) zal door ons terug worden gebracht naar 1 kolom met de toepasselijke opmaakvereisten.

Wij raden u met klem af om de instellingen van de door ons verstrekte antwoordformulieren en de in te vullen documenten aan te passen.

Opgave prijs
Voor het opgeven van de tarieven moet u gebruik maken van Bijlage 7 'Antwoordformulier Prijs'.

7.3.16. Rechtsgeldige ondertekening

Onder een rechtsgeldige ondertekening wordt verstaan dat een document door een rechtsgeldig bevoegde/gemachtigde vertegenwoordiger is ondertekend.
Wanneer in het beroeps- of handelsregister is opgenomen dat twee of meer personen slechts gezamenlijk vertegenwoordigingsbevoegd zijn, moeten de documenten die rechtsgeldig moeten worden ondertekend, door die twee of meer personen ondertekend worden. Wanneer er bij de bevoegdheid tot het vertegenwoordigen van de onderneming beperkingen zijn opgenomen, moet daarmee rekening worden gehouden.

Waar een rechtsgeldige ondertekening wordt verlangd, accepteert de Aanbestedende dienst hiervoor naast een originele handgeschreven handtekening tevens de gekwalificeerde elektronische handtekening in de zin van art. 3:15a van het Burgerlijk Wetboek.

NB: het Uniform Europees Aanbestedingsdocument kan niet rechtstreeks worden voorzien van een gekwalificeerde elektronische handtekening. U kunt het UEA van een handgeschreven handtekening voorzien of u dient een digitale pdf-afdruk van het pdf-formulier te maken, waarmee vervolgens op deze digitale pdf-afdruk de gekwalificeerde elektronische handtekening kan worden geplaatst.

Indien een vereiste rechtsgeldige ondertekening niet aanwezig is leidt dit in beginsel tot uitsluiting. Echter krijgt u in dat geval eenmalig, gedurende 48 uur, de mogelijkheid dit te herstellen.

7.3.17. Inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen

Indien u niet zelfstandig in de uitvoering van de opdracht kunt of wilt voorzien, is de mogelijkheid aanwezig om in te schrijven in samenwerking met andere ondernemingen.

Inschrijven in samenwerking met andere ondernemingen kan op twee manieren:
1. Als samenwerkingsverband (combinatie) waarbij alle deelnemers aan het samenwerkingsverband zowel afzonderlijk als gezamenlijk hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de gestanddoening van de verplichtingen die voortvloeien uit de Inschrijving, alsmede de eventuele uitvoering van de Raamovereenkomst. In Bijlage 2 'Uniform

Europees Aanbestedingsdocument' dient te worden aangegeven wie de leiding (penvoerder) van het samenwerkingsverband heeft en als verantwoordelijk gemachtigde jegens de Aanbestedende dienst mag optreden;
2. Als hoofd-onderaannemerconstructie waarbij de hoofdaannemer optreedt als contractpartij en aansprakelijk is voor het nakomen van alle verplichtingen, inclusief de verplichtingen die in onderaanneming worden gegeven.

Binnen één Inschrijving is een combinatie van deze samenwerkingsvormen mogelijk.

Ad 1: inschrijven als samenwerkingsverband (combinatie)
Indien een Inschrijving wordt ingediend door een samenwerkingsverband:
- Dient iedere deelnemer van het samenwerkingsverband afzonderlijk de Bijlage 2 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' in te vullen en rechtsgeldig te ondertekenen (per deelnemer dient dus een eigen Uniform Europees Aanbestedingsdocument te worden ingevuld en ondertekend), waarbij onder andere moet worden vermeld wie de overige deelnemer(s) in het samenwerkingsverband is (zijn) en welke rol de betreffende deelnemer/ondernemer zelf binnen de combinatie heeft (zie deel II onder C van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument);
- Geldt dat alle tot het samenwerkingsverband behorende ondernemingen zowel afzonderlijk als gezamenlijk hoofdelijke aansprakelijkheid aanvaarden voor de gestanddoening van alle verplichtingen voortvloeiend uit de Inschrijving, alsmede voor de eventuele uitvoering van de Raamovereenkomst.
- Dient iedere deelnemer aan het samenwerkingsverband, voor zijn aandeel, de voor deze aanbesteding gevraagde bewijsmiddelen te verstrekken.

Ad 2: inschrijven als hoofd-onderaannemer constructie
In deze constructie is de hoofdaannemer de Inschrijver. De hoofdaannemer kan op twee manieren met een onderaannemer inschrijven: zonder dan wel met een beroep op de draagkracht en/of bekwaamheid van de onderaannemer.

Indien wordt ingeschreven als hoofdaannemer, waarbij hoofdaannemer **géén** beroep doet op de draagkracht en/of bekwaamheid van onderaannemer(s), dient:
- Alléén de hoofdaannemer het 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' in te vullen en rechtsgeldig te ondertekenen;
- Hoofdaannemer in de Bijlage 2 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' de gegevens van zijn onderaannemer(s) in te vullen bij deel II D; Indien deel II sub D onvoldoende ruimte biedt, dan voegt Inschrijver een bijlage aan zijn Inschrijving toe.

Ten aanzien van de door Inschrijver in deel II D genoemde onderaannemer(s) geldt bij uitvoering van de opdracht het uitgangspunt dat hiervoor voorafgaande toestemming van Opdrachtgever is verleend voor het gebruikmaken van diensten van derden, als bedoeld in artikel 23 ARBIT-2022, tenzij Opdrachtgever u voorafgaand aan de gunning in onderhavige aanbestedingsprocedure bericht dat deze goedkeuring wordt onthouden of nadere voorwaarden worden verbonden aan de inzet van deze derde(n).

Er wordt geen toestemming verleend in de zin van artikel 23 ARBIT-2022 voor de in deel II D genoemde onderaannemers die gelijktijdig zelfstandig hebben ingeschreven in hetzelfde perceel of, bij geen percelen: dezelfde aanbesteding (zie § 7.3.18).

Indien hoofdaannemer **wél** een beroep doet op de draagkracht en/of bekwaamheid van een of meer onderaannemers om aan te tonen dat hij voldoet aan de gestelde Geschiktheidseisen ('beroep op derde'), dan dient ook iedere onderaannemer separaat de Bijlage 2 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' in te vullen en te ondertekenen. Zie deel II C van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument waarin is aangegeven welke gegevens de onderaannemer(s) moet(en) invullen.
Alle UEA's moeten aan de Inschrijving worden toegevoegd.

Op voorhand wordt geen toestemming verleend in de zin van artikel 23 ARBIT-2022 voor de in deel II C genoemde onderaannemers die gelijktijdig zelfstandig hebben ingeschreven in hetzelfde perceel of, bij geen percelen: dezelfde aanbesteding (zie § 7.3.18).

Ten aanzien van deze door Inschrijver in deel II C van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument genoemde onderaannemers geldt bij uitvoering van de opdracht het uitgangspunt dat, voor zover de betreffende onderaannemers niet op grond van artikel 2.86, 2.87 en 2.87a (indien van toepassing) Aanbestedingswet zijn uitgesloten, voorafgaande toestemming van Opdrachtgever, als bedoeld in artikel 23 ARBIT-2022, is verleend voor het gebruikmaken van diensten van deze derden.
In het geval bij een derde, waar inschrijver in het kader van de geschiktheid een beroep op doet, een Uitsluitingsgrond als bedoeld in artikel 2.86 en/of artikel 2.87 Aanbestedingswet is vastgesteld en waarbij conform artikel 2.87a Aanbestedingswet de betrouwbaarheid van die derde niet is aangetoond, verlangt Aanbestedende dienst van Inschrijver dat deze derde wordt vervangen dan wel dat Inschrijver zijn Inschrijving intrekt als hij niet in staat is om binnen de gestelde fatale termijn een vervanger voor te dragen.
Na vaststelling door Aanbestedende dienst van een toepasselijke Uitsluitingsgrond met betrekking tot de derde krijgt Inschrijver (hoofdaannemer) éénmaal de gelegenheid de betreffende derde, waarop een beroep wordt gedaan in het kader van de Geschiktheidseisen, te vervangen binnen een fatale termijn van 7 (zeven) kalenderdagen. Voorwaarde hierbij is dat de vervanging van de betreffende onderaannemer ('beroep op derde') de oorspronkelijke Inschrijving inhoudelijk niet wijzigt. Dat wil zeggen, inschrijver mag met het vervangen van de 'derde' geen nieuw aanbod doen en dient de beantwoording van de kwaliteitswensen en prijsopgave van de oorspronkelijke Inschrijving ongewijzigd gestand te doen. Wijziging van het aanbod wordt beschouwd als een ontoelaatbare wijziging van Inschrijving wat direct leidt tot terzijde legging van de Inschrijving.

~~De rechtspersonen die door Inschrijver in zijn ingediende Uniform Europees Aanbestedingsdocument expliciet zijn genoemd (als onderaannemer of als deelnemer aan het samenwerkingsverband), worden in het kader van Eis A.26 van het Programma van Eisen (inzake het niet toestaan van meervoudige doorleenconstructies), als onderdeel van de eerste schakel aanvaard. Tijdens de uitvoering van de Raamovereenkomst kan na akkoord van Opdrachtgever een tweede schakel onderaannemers ingezet worden, maar deze mogen niet meer dienen als 'tussenpartij' naar een derde schakel ondernemers c.q. dienen als doorlener. Tijdens de uitvoering van de Raamovereenkomst kan geen nieuwe rechtspersoon als onderdeel van de eerste schakel worden toegevoegd. Vervanging van een onderaannemer in de eerste schakel is in uitzonderingsgevallen mogelijk, mits Opdrachtgever (CCM) schriftelijke goedkeuring verleent. CCM doet dit uitsluitend in die gevallen waarbij de Opdrachtnemer dreigt niet meer te kunnen voldoen aan zijn plichten, zoals die bestonden ten tijde van zijn Inschrijving en/of voortzetting van de situatie ten tijde van de Inschrijving niet meer mogelijk is. Hierbij kan gedacht worden gedacht aan een faillissement, fusie of overname van een onderaannemer in de eerste schakel. Tot slot toetst CCM of de vervanging van de onderaannemer op grond van het aanbestedingsrecht is toegestaan.~~

7.3.18. Eén Inschrijving

Een natuurlijk persoon, rechtspersoon of vennootschap kan slechts éénmaal (hetzij individueel, hetzij in combinatie met andere natuurlijke personen, rechtspersonen of vennootschappen) een Inschrijving indienen.

Het is een Inschrijver niet toegestaan gelijktijdig ook als onderaannemer of derde van een andere Inschrijver mee te dingen naar dezelfde opdracht. Het is wel toegestaan dat meerdere Inschrijvers van dezelfde onderaannemer of derde gebruikmaken.

Daarbij geldt voor Inschrijvers die onderling met elkaar zijn verbonden door een afhankelijkheidsverhouding (concernrelatie) dat zij mogen deelnemen aan deze aanbestedingsprocedure. Daarbij geldt de uitdrukkelijke voorwaarde dat zij als concurrenten aan deze aanbesteding deelnemen. Hierbij moet aangetoond worden dat de onderlinge

verhouding hun inschrijfgedrag in het kader van deze aanbestedingsprocedure niet heeft beïnvloed en de eerlijke mededinging niet heeft belemmerd.
Door het indienen van een Inschrijving verklaart Inschrijver zich akkoord met deze voorwaarde.

7.3.19.Schenden fundamenteel beginsel aanbestedingsrecht, eerlijke mededinging

Elke Inschrijver die door zijn handelen een fundamenteel beginsel van het aanbestedingsrecht (zoals het gelijkheidsbeginsel) schendt, wanneer deze schending heeft geleid of heeft kunnen leiden tot het beperken van de eerlijke mededinging, wordt uitgesloten van deze aanbestedingsprocedure. Dit is ook het geval wanneer het schenden of beperken van de eerlijke mededinging zich pas openbaart na het versturen van de mededeling gunningsbeslissing aan alle Inschrijvers. Voordat de Aanbestedende dienst om die reden beslist tot uitsluiting van een Inschrijver, stelt hij de desbetreffende Inschrijver in kennis van zijn voornemen, waarna de Inschrijver de gelegenheid krijgt om aan de Aanbestedende dienst aan te tonen dat geen sprake is van schending van dat fundamenteel beginsel van het aanbestedingsrecht of beperking van de eerlijke mededinging.

Door in te schrijven op deze aanbesteding verklaart de Inschrijver dat hij zich ervan bewust is dat in strijd handelen met een fundamenteel beginsel van het aanbestedingsrecht bovengenoemde gevolgen kan hebben. De Aanbestedende dienst kan het schenden van de fundamentele beginselen van het aanbestedingsrecht of het beperken van de eerlijke mededinging vaststellen met alle middelen die hem ter beschikking staan. Een rechterlijke beslissing is hiervoor geen noodzakelijk vereiste.

7.3.20. Communicatie en taal

Tijdens het aanbestedingstraject dient de communicatie met de Aanbestedende dienst plaats te vinden in de Nederlandse taal.

De Inschrijving dient plaats te vinden in de Nederlandse taal. Aanvullende documenten (zoals voorlichtingsmateriaal etc.) mogen ook in het Nederlandse taal worden aangeleverd.

Tijdens de contractuitvoering dient in de Nederlandse taal gecommuniceerd te worden.

Publiciteit met betrekking tot deze aanbesteding is alleen toegestaan na onze voorafgaande schriftelijke toestemming. Ook na definitieve gunning geldt dat publicaties of reclame-uitingen over de gunning of de Raamovereenkomst, inclusief vermelding van Opdrachtgever of Deelnemer in referenties, alleen zijn toegestaan na onze voorafgaande schriftelijke toestemming (zie artikel 21 ARBIT-2022). Een verzoek hiertoe richt u voortijdig aan onze centraal contractmanager via het e-mailadres categorie.ictprofs.ccm@rvo.nl. Wij verzoeken u om dit ook bij uw eventuele onderaannemers onder de aandacht te brengen.

7.3.21. Algemene voorwaarden

Leverings-, betalings- en/of andere algemene voorwaarden –hoe dan ook genaamd- van Inschrijver of zijn brancheorganisatie worden uitdrukkelijk niet geaccepteerd. Op de Raamovereenkomst zijn de Algemene Rijksvoorwaarden bij IT-overeenkomsten (ARBIT), versie 2022 van toepassing (zie Voorwaarden voor inkoop bij Rijksopdrachten | Zakendoen met het Rijk | Rijksoverheid.nl). Indien bepalingen van de ARBIT-2022 niet van toepassing zijn voor deze aanbesteding dan (is) wordt dit verwerkt in de (concept)Raamovereenkomst.

7.3.22. Contractvoorwaarden

De model Raamovereenkomst, de model Verwerkersovereenkomst en de Algemene Rijksvoorwaarden vindt u in de link Model verwerkersovereenkomst voor rijksoverheidsorganisaties | Publicatie | Rijksoverheid.nl

In de vragenronde hebben Inschrijvers de mogelijkheid om vragen te stellen, opmerkingen en onderbouwde tekstvoorstellen in te dienen. De Aanbestedende dienst is vrij in het al dan niet honoreren van de voorgestelde tekstvoorstellen. In de Nota van Inlichtingen zal de

Aanbestedende dienst aangeven of zij de gedane voorstellen heeft geaccepteerd dan wel verworpen. Door in te schrijven gaat Inschrijver akkoord met de (eventueel aangepaste) Raamovereenkomst. Alleen de definitieve Raamovereenkomst zal geldend zijn bij de uitvoering van de opdracht.

7.3.23. Toelichting op en verificatie van de Inschrijving

De Aanbestedende dienst kan verlangen dat Inschrijver zijn Inschrijving nader toelicht en/of voorziet van onderbouwende documenten. De Aanbestedende dienst is gerechtigd, maar niet verplicht, om alle op basis van de Inschrijving in te dienen gegevens en verklaringen op hun juistheid te controleren.

7.3.24. Mededeling gunningsbeslissing

Alle Inschrijvers krijgen gelijktijdig digitaal een gemotiveerd bericht van de mededeling van de gunningsbeslissing. Iedere Inschrijver kan over deze beslissing informatie inwinnen bij de Aanbestedende dienst.

Opschortende termijn

Iedere Inschrijver c.q. belanghebbende die het met de gunningsbeslissing en (mondelinge) toelichting niet eens is, kan hierover een voorlopige voorziening vragen bij de bevoegde civiele rechter te Den Haag. De dagvaarding dient te zijn betekend binnen 20 kalenderdagen na elektronische verzending van de gunningsbeslissing. Deze termijn is een vervaltermijn. Ingeval Inschrijver een voorlopige voorziening vraagt, wordt Inschrijver verzocht een kopie van de dagvaarding aan de Aanbestedende dienst op te sturen.

De gunningsbeslissing is op grond van artikel 2.129 van de Aanbestedingswet nog geen aanvaarding van het aanbod van de Inschrijver. Gedurende 20 kalenderdagen na elektronische verzending van de gunningsbeslissing, is het de Aanbestedende dienst niet toegestaan de opdracht definitief te gunnen door het aangaan van de Raamovereenkomst.

Als gedurende deze 20 kalenderdagen een voorlopige voorziening is gevraagd, zal de uitspraak in kort geding in eerste instantie worden afgewacht. De uitspraak vormt de basis voor de verdere besluitvorming van de Aanbestedende dienst.

Indien tegen de gunningsbeslissing een kort geding aanhangig wordt gemaakt, zal de Aanbestedende dienst de Inschrijver hiervan op de hoogte brengen. De Inschrijver dient zijn Inschrijving in ieder geval gestand te doen tot vier weken na uitspraak in kort geding.

Belang bij uitspraak

Een Inschrijver die een belang heeft bij de uitspraak van dit kort geding kan alleen procederen door middel van tussenkomst of voeging. Inschrijver kan niet separaat een kort geding of een andere gerechtelijke procedure aanhangig maken.

Definitieve gunning

Als er geen (verdere) beletselen zijn wordt in beginsel aan de winnende Inschrijvers gegund en wordt er een Raamovereenkomst met deze Inschrijvers gesloten. De Deelnemers komen direct na het sluiten van de Raamovereenkomst een document 'Dossier Afspraken en Procedures' (DAP) met de Opdrachtnemers overeen op basis van een nog onderling vast te stellen 'Model DAP'. In het DAP worden nadere afspraken geoperationaliseerd die gebaseerd zijn op, en niet strijdig mogen zijn met, de in de Raamovereenkomst gestelde voorwaarden.

7.4. Nadere gunning onder de Raamovereenkomst

Een opdracht onder een Raamovereenkomst wordt een Nadere overeenkomst genoemd.

Onder de Raamovereenkomst kunnen Aanvragen worden uitgezet bij de Opdrachtnemers zoals beschreven in Bijlage 3 'Programma van Eisen', onder 'Aanvraagproces'. De Deelnemers zetten deze Aanvragen gelijktijdig uit bij alle Opdrachtnemers, tenzij anders aangegeven in het 'Programma van Eisen'.
Gunning door Deelnemers van Nadere overeenkomsten onder de Raamovereenkomst geschiedt op basis van de criteria zoals aangegeven in Bijlage 3 'Programma van Eisen', eis AP.7. Beoordeling van de criteria kan mede plaatsvinden op basis van een selectiegesprek (optioneel).

De nadere uitwerking van de gunningscriteria en de mate waarin genoemde criteria meewegen in de beoordeling wordt vooraf in de betreffende Aanvraag vermeld.

~~Op basis van de Aanvraag dient de Opdrachtnemer conform de gestelde eisen en binnen de gestelde termijn, een Offerte in.~~ Opdrachtnemer bepaalt zelf of hij naar aanleiding van de Aanvraag een Offerte uitbrengt. Indien hij een Offerte uitbrengt, dient deze te voldoen aan de gestelde eisen en binnen de gestelde termijn te worden ingediend. Opdrachtnemer dient overeenkomstig AP.9 van het Programma van Eisen in ieder geval formeel schriftelijk te reageren, hetzij met een Offerte, hetzij met een deugdelijk gemotiveerde mededeling dat geen Offerte wordt uitgebracht.

Opdrachtverstrekking voor het uitvoeren van werkzaamheden vindt plaats door het sluiten van een Nadere overeenkomst tussen een Deelnemer en Opdrachtnemer op basis van de Aanvraag van die Deelnemer en een Offerte van Opdrachtnemer. Nadere overeenkomsten worden gesloten op basis van het 'Model Nadere overeenkomst' (Bijlage 9 van het Aanbestedingsdocument).

Opdrachtgever en/of Deelnemer kan op voorhand de gecontracteerde partijen uitsluiten van mededinging aan een bepaalde concrete minicompetitie. Te denken valt bijvoorbeeld aan situaties waarbij er sprake is van een duidelijke belangenverstrengeling of (nationale) veiligheid. Bij advieswerkzaamheden kan belangenverstrengeling eenvoudig ontstaan, zelfs zonder dat daarbij van opzet sprake is. Opdrachtgever en Deelnemer(s) kunnen, bij minicompetities, maatregelen nemen om belangenverstrengeling tegen te gaan. Opdrachtgever kan een raamovereenkomsthouder uitsluiten van een minicompetitie als sprake is van een belangenverstrengeling bij de raamovereenkomsthouder.

7.4.1. Uitvoering van minicompetities door Deelnemers

Deze Raamovereenkomst wordt gebruikt door meerdere Deelnemers zoals ministeries en uitvoeringsorganisaties. Iedere Deelnemer is zelfstandig verantwoordelijk voor het uitvoeren van minicompetities en het sluiten van Nadere overeenkomsten binnen de kaders van deze Raamovereenkomst.

De wijze waarop Deelnemers minicompetities uitvoeren kan per Deelnemer verschillen. Deze verschillen kunnen samenhangen met de interne organisatie, processen en systemen waarvan zij gebruikmaken. Deelnemers kunnen hun aanvragen uitzetten via een digitaal aanbestedingssysteem (zoals CTM of Mercell) of via andere door hen vastgestelde communicatiemiddelen, waaronder (beveiligde) e-mail. Daarnaast kunnen Deelnemers de uitvoering van minicompetities intern zelf uitvoeren of dit proces hebben belegd bij een inkoopuitvoeringscentrum.

Opdrachtnemers dienen rekening te houden met deze variatie in processen en systemen. Van Opdrachtnemers wordt verwacht dat zij binnen de door de Deelnemer gestelde termijnen en volgens de door de Deelnemer voorgeschreven procedure reageren op Aanvragen die in het kader van een minicompetitie worden uitgezet.

Nadere toelichting volgt tijdens de implementatie van de Raamovereenkomst.

8. Bijlagen

De volgende bijlagen maken integraal onderdeel uit van dit Aanbestedingsdocument. Zij zijn gelijktijdig met het Aanbestedingsdocument beschikbaar gesteld via TenderNed.

Bijlage 1	Vragenformulier t.b.v. Nota van Inlichtingen
Bijlage 2	Uniform Europees Aanbestedingsdocument
Bijlage 3	Programma van Eisen
Bijlage 4	*geen*
Bijlage 5	Antwoordformulier Referentie – kerncompetenties
Bijlage 6a	Antwoordformulier Kwaliteitswens 1
Bijlage 6b	Antwoordformulier Kwaliteitswens 2
Bijlage 6c	Antwoordformulier Kwaliteitswens 3
Bijlage 7	Antwoordformulier Prijs
Bijlage 8	Model Raamovereenkomst
Bijlage 9	Model Nadere overeenkomst
Bijlage 10	Model Wachtkamerovereenkomst
Bijlage 11	Addendum bij ARBIT 2022 inzake Cyberbeveiliging ~~d.d. 28 juli 2026~~ d.d. oktober 2026
Bijlage 12.1	Model Rapportage ROK
Bijlage 12.2	Model Rapportage SROI
Bijlage 13.1	Model Kwaliteit dienstverlening NOK
Bijlage 13.2	Model Herstelplan RVICTO
Bijlage 14	Hulpmiddel scoreberekening
Bijlage 15	Model Vrijwaringsverklaring t.b.v. NOK (toegevoegd met NvI-1)
Bijlage 16	Verklaring inzake sancties Rusland
Bijlage 17	Klachtenprocedure
Bijlage 18	*geen*
Bijlage 19	*geen*
Bijlage 20	Verslag Marktraadpleging TN 534872
Bijlage 21	Nota van Inlichtingen TN 609833